

Laburpena
eta gogoeta
orokorrak

memoria sozioekonomikoa euskal autonomia erkidegoa

EGAB

JOSÉ LUIS RUIZ GARCÍA
*Euskadiko Ekonomia eta Gizarte
Arazoetarako Batzordeko Lehendakaria*

07

EGAB

KRISIAREN AURREKARIAK

Memoria Sozioekonomikoaren edizio inprimatu hau Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordeak onetsi zuen, 2008ko urriaren 22an. Agiriak EAEko 2007ko ekonomiaren jokabidea eta gizarte-egoera aztertzen ditu; halaber, Euskadiko EGAB osatzen duten eragile sozioekonomikoez eta gizarte-eragileek aurretiaz partekaturiko diagnostikoa eskaintzen du. Horrenbestez, lehenengo eta behin, Memoria Sozioekonomikoaren Batzordea osatzen duten batzordekideei eman nahi dizkiet eskerrak, agiri hau hainbat hilabetetan eztabaidatu dutelako: Mikel Noval (ELA), Antxon Tomasena (CC.OO.), Rafael Izquierdo (LAB), Raúl Arza (UGT), Eduardo Aréchaga (CONFEBASK), Jaime Fernández (CONFEBASK), Rafael Aranguren (Aurrezki Kutxak eta Finantza Erakundeak), Miren Garmendia (Arrantza Erakundeak), Mikel de la Fuente (UPV-EHU), Francisco Javier Sanz (Kooperatibak), eta Felicísimo Ayastuy, Antón Borja, Iñaki Barrenetxea eta Mª Luz de la Cal adituak. Halaber, Euskadiko EGABeko Ikerketa eta Proiektu arduradunak diren Leire Ozerin eta Arantza Unzurrunzaga.

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordeak urtero argitaratzen dituen Memoria Sozioekonomikoak, nire ustez, balio handiko agiriak dira, ondo egiaztaturiko datuetan euskarrituriko ohartarazpen egokiak jasotzen dituztelako; baina, batez ere, gure gizartearen aniztasuna islatzen duten gizarte- eta ekonomia-eragileen baterako ahaleginaren eta hausnarketaren ondoriozko mezuak dituztelako dira hain baliotsuak.

Horri dagokionez, Memoria honek oso ondo betetzen du bere eginkizuna, oraingo krisi ekonomikoak arlo batzuetan guztiz ilundu dituen 2007ko datu positibo batzuk eduki arren. Izan ere, datu horiek aurreiritzi barik irakurrita, oraingo koiuntura kezkgarria eraman gaituzten sintometariko batzuk ikusten dira. Jakina, ez naiz sistemaren kontrolik ezaren ondoriozko finantza-krisiari buruz ari (halako bidegabekeriaren zuzeneko erantzuleengan ere ezusteko ondorioak dituen krisia). 2007ko sektore, jarrera eta jokabide jakinei buruz ari naiz, burbuila-jokabidea agerian jartzen dutenei buruz (gure ekonomia- eta gizarte-errealitatekin kanpoko jokabidea). Eta arlo honexetan hartzen dute indarra Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen ohartarazpenek.

Agintariak aintzat hartu beharko lituzkete ohartarazpenok, batez ere oraingoa bezalako egoera batean: langabeziak hazkunde handia nahiz iraunkorra izan du, inflazioa gero eta handiagoa da, eta sektore ekonomiko guztietan proiektzio iluna dago, ziurgabetasunaren ondorioz. Ohartarazpen horien artean, aipagarria da heziketan, ikerketan, garapenean eta berrikuntzan ahaleginak handitzeari eta ondo orientatzeari buruzkoa. Edo, beste arlo batean, hurrengo zazpi urteotan izango den aldaketa demografikoari buruzkoa (gazteek osaturiko etxe kopuruaren murriztapena eta pertsona nagusitzat emakumeak nahiz adineko pertsonak dituztenen hazkundera, biztanleria zahartzeko prozesuaren eraginez); aldaketa horiek ondorioak izango dituzte Euskal Autonomia Erkidegoko ekonomia- eta gizarte-bizitzaren arlo guztietan, eta, epe laburrean, premiazko erronkak sortuko dituzte egoitzaren, gizartearen eta laguntzaren arloan.

José Luis Ruiz García
Lehendakaria

The background is a solid orange color. It features several thin, white, curved lines that sweep across the frame, creating a sense of motion and depth. On the left side, there is a prominent graphic element consisting of a central circle surrounded by several concentric, slightly offset circles, creating a ripple or target-like effect. The text is positioned in the lower right quadrant of the image.

laburpena eta
gogoeta
orokorrak

1

Laburpena

1.1. Demografia eta immigrazioa

Biztanleen Udal Erroldako datuen arabera¹ (2007ko urtarilekoak) EAEko biztanle kopuruak 2000n hasitako goranzko joeraren barruan jarraitzen du. Hain zuzen ere, 2.141.860 biztanle daude (+0,38 2006ari dagokionez), 2000n baino 43.264 biztanle gehiago.

Beste alde batetik, EUSTATen "*Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Estatistika*" 2006ko azaroan gaurkotu zen, eta, bertan adierazitakoaren arabera, Euskadik 2.129.339 biztanle ditu; ikusten denez, kopuru hori Erroldakoa baino apur bat txikiagoa da. Emaiza horiek berretsi egin dute biztanleria suspertzen ari dela eta joera-aldaketa dagoela. Adin taldeen arabera, aipagarria da urtebetetik gorako kopuruak (%16,5) izandako hazkundera, baita 1-4 urte bitartekoak (%13,6) izandakoa ere. 65 urtekoen eta hortik gorako kopurua berdina mantentzen da, eta gazteen kopurua (biztanleria osoaren %18,6) baino apur bat handiagoa da. Bestalde, biztanleria aktiboa %65ekoa da, aurreko bosturtekoan bezala.

Gainera, 2006an 95.313 atzerritar dago, hau da, biztanleria osoaren %4,5, eta ratio hori ia berdina da INEren Erroldako zifretatik ondorioztatzen denarekin (%4,4). Talde horrek %200etik gorako hazkundera izan du, 2001ari dago-

kionez. Talderik ugariena lan egiteko adinean iritsi da gure erkidegora (20-40 urte). Gehienak Hego Amerikakoak dira (%43,8), eta batik bat Kolonbiako, Boliviako edo Ekuadorreko nazioekotasuna duten emakumeak dira. Europarrek bigarren immigrante talde nagusia osatzen dute (%27,8), eta talde horretan errumaniarrak eta portugaldarrak dira nagusi.

Bestalde, EUSTATen Jaiotza eta Heriotza Estatistikek 2006ari buruz emandako behin-behineko datuetan adierazitakoaren arabera, hazkunde vegetatiboa (biztanleriaren aldaketa, jaiotzen eta heriotzen arteko kenduratzat, migrazio-mugimenduak aintzat hartu barik) positiboa izan da, hirugarren urtez jarraian, eta hori EAEn ez da 1986tik gertatu: urte horretan 20.043 jaiotza egon ziren, aurreko urtean baino %1,7 gehiago, eta 17.912 heriotza, 2005ean baino %7,8 gutxiago. Horren ondorioz, 2.131ko hazkunde vegetatiboa egon da, hau da, milako 1ekoa. EAEko hazkunde vegetatiboak, ordura arte, etengabe beherakada izan du 14 urtetan, eta, behin betiko daturik lortu ez diren arren, esan daiteke 2004an beherakada hori gelditu egin dela; dena den, hurrengo urteotan berretsi egin beharko da joera hori. 60ko hamarkadako eta 70eko hamarkadako lehenengo urteetako saldo vegetatibo gogorren ostean, 1990ean hazkunde hori negatiboa izan zen lehenengoz 1937tik, eta gutxienez 1996an izan zen; urte horretan, hain zuzen ere, EAEk 2.000 biztanle baino gehiagoko hazkunde vegetatibo negatiboa izan zuen.

¹ Biztanleen Udal Erroldako zifrak ezin dira zorrotz konparatu Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Zentsukoekin, metodologia desberdina erabiltzen baitute.

Beste alde batetik, EUSTATen Migrazio Mugimenduen Estatistikak, 2006ari buruzkoak, 14.458 pertsonako irabazia zenbatu du EAEn (aurreko urtean baino %9 gehiago), eta migrazio-saldoa positiboa izan da zazpigarren urtez jarraian.

EUSTATEk 2005ean egindako 2015era arteko biztanleria-proiekzioetan oinarrituz, bestalde, Etxebizitza eta Gizarte Gaietako Sailak "Azterketa demografikoa eta etxebizitza-merkatuaren epe luzerako bilakaera EAEn" txostena egin du 2007an, EAeko etxebizitza-eskariaren bilakaeran eragina duten faktore demografikoak eta soziologikoak aztertzeke, baita epe ertainerako egoera aurreikusteko ere.

Alde batetik, hurrengo urteotan familiak eratzeko adinean dagoen gazte kopuruak beherakada handia izango duela dago aurreikusita. Hain zuzen ere, EUSTATEk egindako aurreikuspenaren arabera, 2005etik 2015era, adin-tarte horretan dagoen biztanle kopuruak 130.000 pertsonako murriztapena izango du (%20 inguru). Aldaketa horrek nabarmen urrituko du lehenengo etxebizitza behar duen biztanleriaren presioa. Bestalde, biztanleria zahartzeko prozesuak aurrera jarraituko du. Aipagarria da pertsonarik zaharrenean kopuruak izango duen hazkundea: 80 urteko eta hortik gorako biztanleen artean 50.000 pertsona inguruko hazkunde egongo da (%+50), eta zifra osoa 150.000 pertsonatik gorakoa izango da. Horrenbestez, biztanleria segmentu horri estuen lotutako etxebizitza-beharrizanak hazkunde nabaria izango dute (birgaikuntza, lorpena, etab.).

Azken batean, 2005etik 2015era, EAEn 95.000 familia inguruko hazkunde egongo da (urtean 10.000 baino apur bat gutxiago). Hazkunde garrantzitsua izan arren, familia-zifren hazkunderen erritmoa moteldu egingo da apurka-apurka. Nolanahi ere, demografia- eta gizarte-bilakaera horrek aurrerantzean ere presioa egingo du EAeko etxebizitza-merkatuan; hala ere, presio horren indarra, segurutzat, azken urteotan baino txikiagoa izango da, eta, geldiro-geldiro, murrizten joango da.

1.2. Hezkuntza

Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Unibertsitateak eta Ikerketa Sailaren gastuen aurrekontuaren behin betiko likidazioa 2.403.160 eurokoa izan da 2007an, eta horrek %12,3ko hazkunde adierazten du aurreko urteari dagokionez.

Gastu hori EAeko BPGren %3,62 da, eta ia 2 hamarreneko hazkunde izan du 2006ko ehunekoari dagokionez (%3,46). Irakaskuntzen arabera bananduta ikusten denez, BPGrekiko hazkundeak gora egin du Unibertsitate kanpoko Irakaskuntzan (haur, lehen eta bigarren hezkuntza, Helduen Hezkuntza Iraunkorra kanpo utzita), %2,59tik %2,6ra igaro baita; baita Unibertsitateko Hezkuntzan ere (%0,42tik %0,48ra; baina Araubide Bereziko Hezkuntzan behera egin du (hizkuntza, musika, dantza...), %0,12tik %0,8ra igaro baita.

Hezkuntza Sailak ikasle bakoitzeko duen gastuaren ratioak (ikasle guztiak, hau da, araubide orokorreko eta bereziko ikasleak) berriro ere gora egin du, 4.887 eurotik 5.477 eurora, azken urte honetan ikasle kopurua hazi arren. Datuan bananduta ikusten denez, ikasle bakoitzeko gastuak gora egin du Unibertsitate kanpoko Irakaskuntzan (5.159 eurotik 5.489 eurora) eta Unibertsitatekoan (3.801 eurotik 4.859 eurora); baina Araubide Bereziko Irakaskuntzan behera egin du.

Hezkuntza eta Kultura Ministerioak argitaraturiko azken datuen arabera (2005ari buruzko datuak), Hezkuntza Administrazioak BPGri dagokionez egindako gastua %3,38koa da EAEn (%2,74 Unibertsitate kanpoko Hezkuntzan eta %0,57 Unibertsitateko Hezkuntzan), eta ehuneko hori Estatuan %3,46 da (%2,58 Unibertsitate kanpoko Hezkuntzan eta %0,77 Unibertsitateko Hezkuntzan). Bestalde, Unibertsitate kanpoko Hezkuntzan Ikasle bakoitzeko gastua, Okupazio Heziketa kanpo utzita, 2005ean 6.070 eurokoa izan da EAEn, eta, beraz, geure erkidegoak dauka ikasle bakoitzeko gasturik handiena. Estatuko batez bestekoa 4.520 eurokoa da.

EAEn 2007-08 ikasturtean izandako matrikulazioari dagokionez, EUSTATen datuen aurrerapenaren arabera, unibertsitate aurreko matrikulazioaren %1,6ko hazkunde egon da. Aurreko urteetan bezala, hazkunde horren zatirik handiena beheko mailetan (Haur eta Lehen Hezkuntza) izandako gorakadaren eraginezkoa da; hala ere, aipagarria da matrikulazioaren hazkunde DBHn izandakoaren bestekoa izan dela lehenengoz, bertan %0,1eko hazkunde egon baita; aurreko urtean %0,8ko beherakada egon zen. Beste modu batera esateko, suspertze demografikoa 12 urtetik gorako adinetara heldu da, antza denez.

Aldiz, Derrigorrezkoaren osteko Goi Irakaskuntzako (DOGI) matrikulazio kopuruak berriro ere behera egin du (%-1). Beherakadarik handiena Goi Mailako LHko matrikulazioetan egon da, beherakada hori aurreko ikasturteko baino

txikiagoa izan arren (%-2, eta aurreko ikasturtean %-5,7). Aipagarria da Maila Ertaineko LHko matrikulazioan izandako hazkundetxo (%0,1).

EAEEn irakaskuntza ertainetan dabilzan ikasleen %53,8k Batxilergoa aukeratzen dute, derrigorrezko irakaskuntza amaitu ondoren; gainerako %46,2k Lanbide Heziketa aukeratzen dute. Horren ondorioz, urteetako egonkortasunaren ostean, 2006-07 ikasturtean Batxilergoa nagusitu egin ziztaion LHri, eta azken hori mantendu egin da azken aldi honetan.

Goi irakaskuntzako matrikulazioak (lehenengo bi zikloetan), unibertsitate publikoen eta pribatuen multzo osorako, EINEk emandako datuen arabera, beherazko joerari eutsi dio Estatuan eta EAEEn. Matrikulazioek titulazioen arabera izandako bilakaeraren azterketak, EUSTATEko datuek diotenez, murriztapena adierazten du guztietan, arkitekturan izan ezik (goi mailakoa eta teknikoak), 2005-06 eta 2006-07 ikasturteetan.

Unibertsitateko biztanleriak 18-25 urte bitarteko biztanleria osoari dagokionez duen ehunekoa goranzkoa izan da 2004-05 ikasturtera arte, eta 2005-06 ikasturtean beherantz hasi zen. Horrela, 2004-05 ikasturtean %32,4 izan zen, eta 2006-07 ikasturtean %32. Estatuan, aldiz, joera aldearantzizkoa da, eta unibertsitateko biztanleriak biztanleria osoari dagokionez duen ehunekoa, 18-25 urteko adin-tartean, %31,1etik %31,3ra igaro da. Beste modu batera esateko, Estatuan unibertsitateko biztanleriak 18-25 urte bitarteko biztanleriarekiko duen ehunekoa EAEEn baino 7 hamarren txikiagoa da, baina goranzko bilakaera dauka.

Beste alde batetik, EUSTATEN datuen arabera, unibertsitateko hirugarren zikloko (doktorego) matrikulazioak 2001-02 ikasturteetik izandako goranzko joera apurto eginda 2005-06 ikasturtean. Gehienek (gutzizkoaren %82,7) sare publikoko zentroetan egiten dituzte hirugarren zikloko ikasketak. Generoari dagokionez, azkenik, emakume kopurua gizonena baino handiagoa da (1.242 eta 1.144, hurrenez hurren).

Hezkuntza-adierazleei dagokionez:

- Derrigorrezkoaren osteko bigarren hezkuntza amaitu duten helduen ehunekoa. MEC-Ebaluazio Institutuak emandako datuen arabera, EAEEn 2005ean hezkuntza hori amaitu duten biztanleria helduaren ehunekoa (20-64 urte) %62,2

da, eta Estatuan %50,2. EUROSTATen datuek diotenez, hori amaitu duen biztanleria helduaren (25-64 urte) ehunekoa 2005ean %48,5 da Estatuan, eta EB-27n %69,3.

- Biztanleriak ikaskuntza iraunkorrean duen partaidetza. EBk ezarritako helburua 2010ean bertan hezkuntza iraunkorreko partaidetzaren batez besteko maila %12,5 izatea da, gutxienez, lan egiteko adinean dauden biztanleen artean (25-64 urte). EAEEn, Irakas Sistema Ebaluatu eta Ikertzeko Erakundeak (IVEI-ISEI) emandako datuen arabera, tasan aurrerakuntza iraunkorra egon da, eta 1992ko %3,5etik 2006ko %12,4ra igaro gara; beraz, ia lortu egin da 2010erako ezarritako helburua.

EUROSTATen datuen arabera, partaidetzarik altuena duten herrien artean honako hauek daude: Suedia (2005ean %32,1), Danimarka (%29,2), Erresuma Batua (%26,6), Finlandia (%23,1), Holanda (%15,6), Eslovenia (%15) eta Austria (%13,1).

- Eskolatzeta. OCDEren eta EAEren datuak konparatuta ikusten denez (EUSTATEk eskainitako datuak), gure erkidegoan eskolatzeta-tasak OCDEn erregistraturiko batez bestekoen gainetik daude, 5-14 eta 15-19 adin-tarteetan, baina 20-29 adin tartean ez da halakorik gertatzen, azken tarte horretan hiru puntu beherago eta Estatuko maila berean baikaude, %22ko eskolatzeta-tasarekin.

5-14 urteko tartean eskolatzeta derrigorrezkoa da, eta EAEEn %99,7 ikastetxeetara joaten dira. 15-19 urteko tartean, gure erkidegoa batez bestekotik gora egon arren (%82,7 eta %81,5, hurrenez hurren), oraindik ez gara herri hauetako tasara iristen: Grezia (%97,4), Belgika (%94), Polonia (%91,8), Txekiar Errepublika (%90,4) eta Alemania (%88,8). Haurrei dagokionez, ia erabatekoa den eskolatzeta 5 edo 6 urterekin hasi arren, Belgikan, Danimarkan, Frantzian, Islandian, Italian, Zeelanda Berrian, Espainian eta Erresuma Batuan haurren %90 baino gehiago 3 edo 4 urterekin eskolatzeta dira. EAEEn, EUSTATEN datuen arabera, 2005ean 3 eta 5 urte bitarteko ikasle guztien %99,4 zeuden eskolatuta.

- Garaiz aurreko eskola-uztea². Lisboako 2000ko martxoko Europako Kontseiluaren ostean, ikasketak garaiz aurretik uzten dituzten gazten batez bestekoa (%19,3) murriztu beharra funtsezko alderditzat agertu eta 2010erako helburu

² Garaiz aurreko eskola-uztearen tasa kalkulatzeko, 18 eta 24 urte bitarteko biztanleak hartzen dira aintzat, gehienez bigarren hezkuntzako lehenengo zikloa amaitu (ISCED 0, 1, 2 edo 3c) eta, inkesta egin aurreko lau asteetan, ikasten jarraitu ez dutenak edo heziketarik egin ez dutenak.

hauxe ezarri zen: “estatukide guztiek gutxienez erdira urritu behar dute eskola-uztearen tasa (2000ko datuei dagokionez), EBko batez besteko indizea %10etik gorakoa ez izateko”.

ISEI-IVEIren datuek diotenez (Irakas Sistema Ebaluatu eta Ikertzeko Erakundea), EAEn bialdi bereizten dira. 1992-1999 aldian adierazle horrek bilakaera positiboa izan zuen, eta eskola-uztearen tasa %25,4tik %13,9ra igaro zen (azken hiru urteetan gorabehera txikiak). 2000-2006 aldian, gorabeheratxo iraunkorrak egon dira ehuneko horren inguruan; eta, egiazaturikoaren arabera, eskola-uztearen ehunekoan 10 puntu jaistea lortu ondoren, zaila da hori hobetzea. Horrela, 2006ko ehunekoa %14,5 izan zen.

EUROSTATEk emandako datuen arabera, Espainiako eskola-uztearen tasa %30 ingurukoa izan da 2006an. EB-15eko tasa %17koa da; hala eta guztiz ere, beste 10 herri sartu direnetik, tasa %15,1era jaitsi da.

- PISA-2006 proiektua. Gaitasun nagusia: zientziak. Bigarren mailako gaitasunak: irakurmena eta matematika.

- Zientzia-gaitasuna. EAE (495 puntu) Estatuko batez bestekoaren gainetik dago (488 eta 31. posizioa), baina oraindik ere OCDEren (500 puntu) eta parte hartzen duten zenbait AAEren azpitik dago. Izan ere, EAEn atzetik Katalunia eta Andaluzia baino ez daude. Bilakaeraren ikuspegitik begiratuta³, esan daiteke hobetu egin dela, 2003an izandako bilakaerari dagokionez; izan ere, urte horretan 484 puntu zituen, eta 28. eta 29. postuen artean zegoen, eta orain 495 puntu ditu, eta 25. eta 26. postuen artean dago.

Emaitzarik onenak lortu dituzten herriak Finlandia, Hong-Kong eta Kanada dira.

- Matematika-gaitasuna. EAE atzeratu egin da sailkapenean: 2003an 502 puntu zituen eta 20. nahiz 21. postuen artean zegoen, Estatuaren eta OCDEko batez bestekoaren gainetik; eta 2006an 501 puntu ditu eta 23. nahiz 24. postuen artean dago. Dena den, oraindik ere OCDEko (498) eta Estatuko (483) batez bestekoaren gainetik dago.

Parte hartu duten bederatzia autonomia-erkidegoetatik, lehenengo postuan Errioxa dago 526 punturekin (7. eta

8. postuen artean), eta EAE bosgarren postuan dago. Puntuaziorik altueneko herriak Txina-Tapei, Hong-Kong, Finlandia, Korea eta Holanda izan dira.

- Irakurmen-gaitasuna. Herri guztietan beherakada orokorra egon da, eta hori oso nabaria da Espainiako estatuan: Espainia 26. postutik 35. postura igaro da, 57. herriren artean.

EAEk ere atzera egin du sailkapenean: 2003an 497 puntu zituen eta 15. eta 16. postuen artean zegoen, Estatuaren eta OCDEko batez bestekoaren gainetik, 2006an 487 puntu ditu eta 23. eta 24. postuen artean dago, Estatuko batez bestekoaren gainetik baina OCDEkoaren azpitik.

Parte hartu duten bederatzia autonomia-erkidegoetatik, lehenengo postuan Errioxa dago (492 puntu), eta gero EAE eta Aragoi (483 puntu). 2006an, irakurmen-gaitasunean errendimendurik handiena izan duten herriak Korea, Finlandia, Hong-Kong eta Kanada izan dira.

1.3. I+G+b jarduerak eta IKT-ak

2006an, I+G jardueretan egindako gastua, EUSTATEk emandako datuen arabera, 907,7 milioi eurokoa izan da, eta horrek %10,2ko hazkundera adierazten du aurreko urteari dagokionez. Gastu hori BPGren %1,47 da, orain arte izandako ehunekorik handiena, zenbait urtetan nolabaiteko egonkortasuna izan ondoren. Horrela, EAE, oraindik ere Estatuko batez bestekoaren (%1,2) gainetik dago, I+G arloan egindako ahaleginari dagokionez; hala ere, EB-15eko (%1,91), EB-25eko (%1,85) eta EB-27ko (%1,84) batez bestekoaren azpitik dago.

I+G arloko gastuaren zatirik handiena (%79,5) enpresek egiten dute. Enpresen eta teknologia-zentroen artean bananduta, enpresa-betearazpena %71,9 ingurukoa da, eta ehuneko horrek gaitasun egiten ditu Estatuan izandako %55,5 (EINen datuen arabera) eta EB-15eko %64,1 (EUROSTAT); hain zuzen ere, Finlandiakoaren (%71,3) eta Alemaniakoaren (%69,6) antzekoa da. Hala eta guztiz ere, ratioa

³ Aurreko emaitzekiko konparazioak balio nahiko erlatiboa dauka, eta kontuz erabili behar da, ikerketa horietan zientziak bigarren mailakoak izan baitira; hau da, 2006an aintzat hartutako eskala guztiak betetzen ez zituzten galdera kopuru mugatua egon zen. Irakurmen- eta matematika-gaitasunei ere (orain bigarren mailakoak) arrazoibide horixe aplikatu behar zaie.

oraindik ere urrun dago Luxenburgokotik (%84,9) eta Suediakotik (%74,9).

I+Gko gastuaren finantziarioari dagokionez, lehen sektorearen garrantzia murriztu egin da apur bat, azken urteotan; baina oraindik ere berori da finantziario-iturri nagusia. Izan ere, EAE Lisboako helburutik 4,8 puntura dago: I+Gko gastu osoaren %66 fondo pribatuarekin finantzatzea. I+Gko gastuaren finantziario pribatuaren ehunekorik altuenak, EU-ROSTATEk adierazitakoaren arabera, Luxenburgon (2003an %69,3), Japonian (%2004an %74,5), Suitzan (2005ean %69,7), Finlandian (2005ean %69,3) eta AEBn (2003an %63) daude.

I+G jardueretako langile kopurua gero eta handiagoa da, arduraldi osoarekiko baliokidetasunean neurtuta; 2006an 13.065,3 pertsona izan ziren, hau da, landunen %13,2 (aurreko urtean %13); milako hori Estatukoa (%9,6) eta EBkoa (%9,5) baino handiagoa da, eta hurbil dago (kasu batzuetan gainditu egiten ditu) honako hauetakotik: Frantzia (%14,1), Alemania (%12,6) eta Japonia (%13,5).

Horietatik, %62,3 (8.145 pertsona) ikertzaileak dira. EB-25ean ehuneko hori, EU-ROSTATEk dioenez, %60 ingurukoa da. Emakumeak ikerketa-jardueran duen eginkizuna gero eta handiagoa da (aldi honetan %5,4ko hazkundea), baina gizonarena baino txikiagoa da oraindik ere (%31,98 eta %69,14, hurrenez hurren). Estatuan, EINen arabera, emakumeak langileria osoaren %38,2ra heltzen dira; ehuneko hori, horrenbestez, EAEkoa baino handiagoa da.

Manufaktura-industriari I+G arloan egindako gastuaren %71,9 inguru I+G intentsitate altuko edo ertain-altuko sektoreetan dago, eta %24,5 intentsitate ertain-baxuko sektoreetan egiten da. Aurreko urtean, ehunekoak %73 eta %23,6 izan ziren. Hala eta guztiz ere, kontuan hartu behar da zenbait sektorek, adibidez, "metalezko gaiak" sektoreak (arduraldi osokoa duten I+Gko langile kopurua handia), automobil-sektorerako ekipamendua sortu ahal dutela (intentsitate ertain-altua).

Nolanahi ere, datu orokorrek (teknologia-zentroak ere barne) agerian jarri dutenez, gure jokabidea antzekoa da. 2005etik 2006ra, teknologia-eduki altuko eta ertain-altuko manufakturak garrantzia galdu dute, teknologia-eduki baxu-

koen eta ertain-baxukoen alde. Zerbitzu-sektorearen kasuan, "intentsitate altukotzat" hartzen diren jardueren multzoen garrantziak (informatika-jarduerak eta I+Gkoak) gorakadaxoa izan du zerbitzu-sektorearen gastu osoari dagokionez, eta %54,2tik %56ra igaro dira.

EUSTATen Teknologia Berrikuntzaren Inkestako⁴ datuen arabera, teknologia-berrikuntzarako jardueretan egindako gastu osoak %8,8ko hazkundea izan du, aurreko aldiari dagokionez, eta 2006an 2.353 milioietara heldu da. Gastu hori BPGren %3,8 da, eta ehuneko hori egonkor mantendu da azken urteotan. Gastu horren zatirik handiena barruko I+G eta makinaren erosketara bideratzen da (hurrenez hurren, %38,6 eta %37,4), eta BPGren %1,5 eta %1,4 da, hurrenez hurren.

EUSTATEk dioenez, enpresen tamaina handitzean gastua ere handiagoa da, baina aktibitate handiena duten enpresak 3-9 langile bitartekoak dira (segurutzik, zerbitzu-enpresak eta enpresa oso berritzaileak); 50-99 langile bitartekoak, ostera, ez dira hain aktiboak.

EINek gai honi buruz emandako informazioak banantze maila desberdina erabiltzen du (250 enplegatutik beherako enpresak eta 250ko nahiz hortik gorako enplegatuko enpresak); bertan oinarrituz ikusten denez, Estatuan 250 enplegatutik beherako enpresen partaidetza (jarduera berritzaileen gastu osoan) 250 enplegatutik gorakoena baino txikiagoa da (%39,9 eta %60,1); EAEn, berriz, banaketa orekatuagoa da (%49,5 eta %50,5).

"*Statistics in focus, EUROSTAT, 61/2007*" agerian esaten denez, jarduera berritzaileak egiten dituzten enpresa guztiak ez dute produktu berririk edo nabarmen hobeturiko produkturik sartzen merkatuan.

EINen datuen arabera, 2004-06 aldian, Estatuko 9 enplegatutik gorako enpresen %25,3k berritu dute produktua edo prozesua, eta EAEn ehunekoak %27,7 da. Horrenbestez, enpresa berritzaileen ehunekoak 2,4 puntu handiagoa da EAEn Estatuan baino.

EUSTATEk dioenez, enpresa berritzaileak (produktuan edota prozesuan) enpresa guztiei dagokionez duten ehunekoak egonkor mantendu da azken urteotan, eta %16,5etik

⁴ Edozein tamainako sektoreko eta edozein jarduera-sektoreko EAEko enpresetara zuzendutako inkesta, lehen sektorerako, herri-administrazioa eta etxeko zerbitzura izan ezik (EINek ez bezala, hezkuntza osoa hartzen du barruan). Hau da, biztanleria-esparrua hauxe da: edozein tamainatako es-tablezimendua eta honako jarduera-sektore hauetakotik, EJZN-93KO 1. ikuskapenaren arabera: C, D, E, F, G, H, I, J, K, M, N eta O. Beraz, honako hauek ez dira sartzen: lehen sektorea (A eta B), herri-administrazioa (L) eta etxeko zerbitzua (P).

%16,9ra bitartekoa da. Berrikuntzak egiten ari diren edota horietan huts egin duten enpresak kontuan hartuz gero (EBEAK: enpresa berritzaileak edo berrikuntzak egiten ari direnak nahiz horietan huts egin dutenak), ehunekoa apur bat handiagoa da, eta hor ere nolabaiteko egonkortasuna dago, kasu honetan, %17 ingurukoa. 9 enplegatutik gorako enpresa berritzaileak soilik aintzat hartuz gero, enpresa berritzaileen ehuneko osoa %32,7 da (aurreko urtean %33,3). 9 enplegutik gorako EBEen kasuan, ehunekoa %34,5 da (aurreko urtean %35,2).

Berrikuntza teknologiko motaren arabera, prozesuko berrikuntzak nagusitu egiten zaizkie produktuko berrikuntzei, bai 9 enplegatutik gorako establezimenduetan eta bai 9tik beherakoetan. Hain zuzen ere, enpresa kopuru osoari dagokionez, prozesuko berrikuntzak egin dituztela diotenen ehunekoa %15,1 da (aurreko urtean %15,4); produktuko berrikuntzak egin dituztenak, berriz, %5,8 baino ez dira (aurreko urtean %5,7). 9 enplegatutik gorako establezimenduetan ehunekoak handiagoak dira, baina hemen ere prozesuko berrikuntza nagusitu egiten zaio produktuko berrikuntzari: prozesuko berrikuntzen kasuan %27,9 eta produktuko berrikuntzetan %14,4 (aurreko urtean %27,7 eta %14,3, hurrenez hurren).

Finantziazio publikoa jaso duten enpresa berritzaileen ehunekoak beherantz jarraitzen du, 2001-03ko %36,8tik 2004-06ko %27,6ra. CIS 2004 deritzonak emandako datuen arabera, finantziazio publikoa (tokikoa, Estatukoa edo EBkoa) jasotzen duten jarduera berritzaileak egiten dituzten enpresen ehunekoa nabarmen aldatzen da herri batetik bestera, Bulgariako %5etik Norvegiako %44ra. Aipagarria da zenbait ehunekok behera egitea CIS 3-etik (2000) CIS 4-ra (2004).

EUSTATEk egindako Berrikuntzako Europako Indizean (SII) ezartzen denez, 2007an EAE 13. postuan zegoen EB-27an, eta bertako SII 0,37 izan zen (gehienekoa 1,00), eta aurreko urtekoa 0,35 izan zen. Saikapeneko lehenengo postuetan honako hauek jarraitzen zuten: Suedia (0,73), Finlandia (0,64), Danimarka (0,61), Alemania (0,59) eta Erresuma Batua (0,57). Europar Batasuneko izatea aintzat hartu barik, talde horretan Suitza (0,69), Israel (0,62), Japonia (0,60) eta AEB (0,55) ere sartzen dira.

Azkenik, I+G+b deritzonari dagokionez, 2007ko uztailaren 24an, Gobernu Kontseiluak 2010eko Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Egitamua onetsi zuen; EAEko CESeko Osoko Bilkurak horri buruzko txostena egitea onetsi zuen (2007/1 txostena).

IKTen arloan, eta, hain zuzen ere, sektore horri dagokionez, EUSTATEk emandako datuen arabera, 2005ean sektore horren barruan 2001 enpresa zeuden; sektoreak EAEko balio erantsiaren %3,8 eta enpleguaren %2,2 izan zuen.

Teknologia horiek sartzeari eta erabiltzeari dagokionez, EINek emandako datuen arabera, 2007an EAE lehenengo postuan dago, autonomia-erkidegoen saikapenean, telefonoa duten etxebizitzaren ehunekoan (%91,2); hirugarren postuan ordenagailua duten etxebizitzaren ehunekoan (%63,6), Madrilen eta Kataluniaren atzetik (aurreko aldian Melilla ere aurretik); laugarren postuan internet duten etxebizitzaren ehunekoan, Madrilen, Kataluniaren eta Melillaren atzetik (aurreko aldian seigarren postuan zegoen); seigarren postuan (aurreko aldian bosgarrenean) sakelako telefonoaren arloan; eta bederatzigarrenean, azkenik, banda zabala duten etxebizitza ehunekoan (aurreko aldiko posizio bera).

EUROSTATEk eta EINek emandako datuen arabera, 2007an, interneterako sarbidea duen 16-74 urte bitarteko kide bat (gutxienez) duten familien ehunekoa %42 izan da EB-27an, %43 EB-25ean eta %46 EB-15ean. Horrenbestez, EAE (hurrenez hurren, %50 eta %40) Europako batez bestekoa baino apur bat beherago dago; gainera, erreferentziako herrietatik urrun dago: Suedia, Finlandia, Danimarka, Luxenburgo eta Erresuma Batua. Baita EBn oraintsu sartu diren herri batzuetatik urrun ere (adibidez, Eslovenia, %58).

Erabilerari dagokionez, EINen datuek diotenez, EAEk gozko joerarekin jarraitzen du, baina posizioak galdu ditu Estatuko saikapenean. Horrela, 2004tik 2007ra, azken hiru hilabeteetan PCa erabili duten 16-74 urte bitarteko pertsonen ehunekoa %50etik %59ra igaro da; interneten kasuan %42tik %54ra igaro da. Hala eta guztiz ere, lehenengo kasuan, 5. postutik 6.era igaro da saikapenean, eta bigarrenean 4.tik 6.era.

EUROSTATen eta EINen datuak (2007) konparatuta ikusten denez, internet erabiltzearen arloan, EAEn inkestaren aurreko hiru hilabeteetan internet gutxienez astean behin erabili duten pertsonen ehunekoa %45,8 da, eta ehuneko hori Estatuko %44ko (EINen arabera, %44,4) batez bestekoen gainetik dago; hala ere, EB-27ko (%51), EB-25eko (%53) eta EB-15eko (%55) batez bestekoen azpitik dago.

Transakzio elektronikoei dagokienez, aintzat hartuta internetez erosketarik egin ez duten pertsonen ehunekoa, EAE (%54) posizio onean dago gainerako autonomia-erkidegoei dagokienez, bik baino ez baitute ehuneko txikiagorik, Madril (53,4) eta Balearrek (52,4); hala ere, EBko batez

besteko balioetatik urrun dago. Horrela, EUROSTATEk emandako datuen arabera, 2007an internetez zerbitzu pribaturako ondasunik edo zerbitzurik inoiz ere erosi ez duten pertsonen ehunekoa %29 da EB-27an nahiz EB-25ean eta %27 EB-15ean.

Enpresen IKT ekipamenduen arloan, Enpresen Informazio Gizarteari buruzko Inkesten (IGI-enpresak) azken edizioan adierazten denez, EAEko enpresetan IKT ekipamenduak sarzteko prozesua gorantz doa.

Halaber, enpresen tamainak bereizketarako funtsezko elementua sartzan du berriro ere. Horrela, enplegu-geruza guztietan IKTen sarrera nabarmen handitu arren, enplegutamaina handiagoko establezimenduek hazkunde urriagoak dituzte, euren ekipamenduen hobekuntza-bitarte urriaren eraginez. Hala eta guztiz ere, desberdintasunak handiagoak dira establezimenduen arabera enpleguaren arabera baino. Izan ere, besteak beste, establezimendu txikiek aurrerakuntza handiagoa izan dute, eta handietan enplegatu guztiek ez dute halako ekipamendurik.

Interneten edo elektronikaren bidezko merkataritza-transakzioei dagokienez, EUROSTATEk emandako datuen arabera, on line erosketa-aginduak jaso zituzten enpresen ehunekoa (internet, EDI edo beste sare batzuk)⁵, 2006an, %15 izan zen EB-25ean eta %16 EB-15ean. EAEn, EUSTATEk dioenez, salmenta elektronikoa duten 9 enplegatutik gorako enpresa ehunekoa EBkoaren antzekoa da, baina aintzat hartu behar dira orri-oinean jasotako metodologia-aldaketatxoak.

1.4. Ingurune naturala

Airearen kalitatea, Eusko Jaurlaritzak emandako informazioaren arabera, "ona" edo, behintzat, "onargaria" da, azterturiko azpiero guztietan. Horrela, airearen kalitate txarreko edo oso txarreko egunen ehunekoa, aintzat hartuta 11 laginketa-estazioetako egun kopuru osoa (1.045), %1,5etik %1era murriztu da 2006tik 2007ra, eta termino absolutuetan 58 egunetik 43ra. Bestalde, airearen kalitate moderatuko egunen ehunekoa %5,6an mantendu da, baina

termino absolutuetan murriztapena egon da, 224 egunetik 206 egunera.

Atmosferako kutsagarriei dagokienez, 2007an, SO₂-ko igorpenek ez dute inoiz ere *eguneroko* balioa gainditu, Airearen Kalitatea Zaintzeko eta Kontrolatzeko Sare osoan; gainera, gehieneko *ordutegi* balioa ez da gainditu (350 µgr/m³). NO₂ igorpenetan urte zibilean⁶ 18 aldiz baino ez da gainditu legezko muga, gehi tolerantzia-bitartea, NO₂-ko ordutegi-balioetarako. 230 µgr/m³-ko ordutegi muga behin baino ez da gainditu, ERANDIOko estazioan (247 µgr/Nm³). 2007an CO emisioek ez dute gainditu okto-ordutegia batez beste-koa, 10 mgr/m³-an ezarritako legezko mugaren gainetik. Hala ere, PM₁₀ igorpenetan oraindik ere gainditu egiten dira legezko mugak.

Uren kalitateari dagokionez, Eusko Jaurlaritzak emandako datuen arabera, ibaien kasuan, makro-ornogabe bentonikoen egoeraren emaitzek agerian jarri dutenez (MB indizea), 1999tik 2004ra egoerak hobera egin du. Hala eta guztiz ere, azken kanpainetan (2004-2007) egoera egonkortu egin da, eta, zenbait kasutan, txarrera egin duela esan daiteke. Dena den, IFQ-R adierazleak (baldintza fisikokimiko orokorren egoeraren adierazlea) ez du berretsi makro-ornogabe bentonikoen egoera egonkortu egin denik. Adierazle horrek hoberako joera nabaria adierazten du berriro. Oro har, gure ibaiak etorkizunari begira duten egoera itxaropentsua dela esan daiteke. *Trantsizioko uretan*, oraindik arazoak egon arren, bilakaera ona ikusten da. 2002an masen %7k soilik betetzen zituzten helburuak, eta 2007an ehuneko hori %50 da. *Kostaldeko uretan* egoera guztiz ona da; izan ere, laginketa-estazioen %86etan helburuak bete egin dira. *Barrualdeko hezeguneetan eta lakuetan*, dirudienez, bilakaera positiboa dago, baina ez da nahikoa. 2001-2002ko ziklo hidrologikotik aztertutako 15 hezeguneetatik, lehenengo zikloan %7k soilik betetzen zituzten helburuak, baina azken zikloan helburuak betetzen dituzten hezeguneen ehunekoa %27 da. Azkenik, *bainuko urei* dagokienez, 2007an egindako azterketaren arabera, aintzat hartuta bainuko uren kalitatea kudeatzeari buruzko urriaren 11ko 1341/2007 Errege Dekretua (Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren Zuzendaria jaso duena), bainuko 17 zonaren sailkapenak txarrera egin du. Hobekuntzei dagokienez, 2 ikusten dira (Saturraraneke hondartza eta Ulibarri-Ganboa urtegia).

⁵ Inkesta egin aurreko urtean. On line %1 baino gehiago saldu eta lanaldi osoko 9 enplegatu baino gehiago duten enpresak soilik hartzen dira aintzat.

⁶ Urtarrilaren 1etik abenduaren 31ra.

Iraunkortasun kontzeptua aztertzeko, aintzat hartu behar dira baliabidearen kontsumoa eta horren erabileraren eraginkortasun maila. Horri dagokionez, EInen datuen arabera, banaketa-sarean galdutako ur kantitateak, orain arteko murriztapen-joeraren ostean, 2005ean %33,3ko hazkundera izan du (28,6 Hm³ dira); hain zuzen, ur erabilgarri guztiaren %11,3 da, eta 2004an ehuneko hori %7,5 izan zen. Estatuko banaketa-sare publikoetan ur erabilgarri guztiaren %17,9 galdu zen (aurreko urteko ehuneko bera). Aldiz, uraren per capita kontsumoa jaitsi egin da zenbait autonomia-erkidegotan (baita EAEn ere). Hain zuzen ere, %6,7, eta 140 pertsona/litro/eguneko kontsumoa dago; horrela, Estatuko batez bestekotik behera gaude, bertan 171 pertsona/litro/egunetik 166rako murriztapena egon baita.

Giza kontsumorako uraren kalitatearen osasun-irizpideak ezarri dituen otsailaren 7ko 140/2003 Errege Dekretuan oinarrituz ondorioztatzen denez (98/83/EE Zuzentarauaren transposizioa), EAEko biztanleria osoaren zatirik handienak (%93) kalitate oneko ura kontsumitzen du.

EAEn uraren balio unitarioa, 2005ean, 0,91 euro/m³ izan da, eta, beraz, %9,6ko hazkundera egon da, 2004ari dagokionez. Estatuan, batez besteko prezioa 0,98 euro/m³ (%+2,1) da.

Hiriko hondakin uren tratamenduari dagokionez, EAEko biztanleriaren %82k estolderia-zerbitzua zuen, Hondakin Uren Araztegi (HUA) bati konektatuta. %3k tratamenduko soluzio autonomoak ditu, ezin baita HUA batera konektatu, orografiaren eta irisgarritasun zaileko etxebizitza isolatuak egotearen ondorioz. Lotura-prozesua amaitutzat jotzen denean, EAEko biztanleria osoaren %97 bigarren mailako tratamendua duten instalazioetara konektaturik egongo da. EAEko datuak EUROSTATek emandakoekin konparatuta ikusten denez, EAE ekipamendurik oneneko herrietariko bat da EBn.

Bestalde, energiaren azken kontsumoak gora egin du 2004tik 2005era, eta 5.596 Ktep-era heldu da; hain zuzen ere, kontsumoak industrian (%3,4) eta garraioetan (%3,7) izandako hazkunderaren ondorioz (kontsumoan eraginik handiena duten sektoreak). Energia motaren arabera, EAEko energia-eskariaren zatirik handiena petrolioaren deribatuena da (%39,1), eta Ktep-etan %1eko hazkundera izan du, aurreko urteari dagokionez. Horren atzean elektrizitatea ("eskariaren %29 eta %+4,7) eta gas naturala (eskariaren %22,3 eta %-10,5) daude. Horietatik oso urrun, energia berriztagarriak, erregai solidoak eta energia deribatuak daude (horren barruan, batez ere, industria-prozesuetatik edo energiaren

transformazioetik -adibidez, baterako sorkuntza- berreskuratuturiko beroa sartzen da).

2006an, neurturiko energia-intentsitatea 1996koaren %91 izan zen, eta, 2004ari zegokionez, lau puntu hobetu da, BPG energiaren azken kontsumoaren gainetik hazi baita.

Hondakinen sorkuntzaren eta kudeaketaren arloan, aipagarria da kontseilu honek beti erabili dituen bi iturrien artean dagoen desadostasuna; horrela, EInek eta lhobek emandako datuetatik ez dira ondorio berberak ateratzen, aldagai guztiei dagokionez.

EInen *Industria-sektoreko hondakin-sorkuntzari buruzko inkesta* deritzonoko datuek agerian jarri dutenez, EAEn arriskuetsuak ez diren hondakinen sorkuntza murriztu egin da (%-3,1). Hala eta guztiz ere, hondakin arrisksuen sorkuntzak berriro ere gora egin du 2004tik 2005era (%16,7), aurreko urtean bezala, eta 2002-2003an gertaturikoaren alderantziz, azken bitarteko horretan murriztapena egon baitzen.

Ihoberen "2008ko ingurumen-adierazleak" txostenean ikusten denez, 2004tik 2005era %3ko murriztapena egon da hondakin arrisksuen sorkuntzan, gainera, horien kudeaketan aurrerakuntza handia egon da: 2000n %34 baino ez zen baliotatu, eta 2005ean, berriz, %51 (2010erako konpromisoa: %65).

Hiri-hondakinei dagokionez, EInen *Hiri Hondakinen Bilketaren eta Tratamenduaren Inkestak* agerian jarri duenez, 2005ean, EAEn gaikako bilketa izan duten hiri-hondakinen beherakada izan arren (%-14,7), bildutako hiri-hondakin nahasiaren kantitatea handitu egin da (%+12,2).

Ihoberen datuen arabera, 2004tik 2005era, hondakinen birziklapenaren bilakaerak joera positiboa erakusten du; horrela, 2000n guztizkoaren %22 birziklatu zen, eta 2005ean, ostera, %29. Horren zatirik handiena paperaren nahiz kartoiaren eta beiraren gaikako bilketatik zetorren.

Negutegi-efektuko gasen (NEG) igorpenari dagokionez, Kyotoko protokoloak 2008-2012 bitarteko aldirako zuzeneko isurpenen hazkundera %15ean murrizteko konpromisoa ezarri dio Espainiako estatuari, oinarritzko urteari dagokionez (1990). 2006an, NEGen isurpen osoak (zuzenekoa eta zeharkakoa, hau da, inportaturiko elektrizitateari loturiko isurpenak ere barruan aintzat hartuta) 25,5 milioi tona CO₂ baliokideko hazkundera izan zuen EAEn, "EAEko negutegi-efektuko gasen isurpenen 1990-2006ko inbentarioa" deritzon adierazitakoaren arabera; beraz, %0,4ko hazkundera egon da 2004ko isurpenei dagokionez, eta %21,9koa, oina-

rizko urtearekin konparatuta. Horrenbestez, azken lau urteotan isurpenak 25 milioi tona inguruan egonkortu dira. Zuzeneko isurpenak soilik kontuan hartuta, iturri horretan adierazitakoaren arabera, horiek 23 milioi tona CO₂ baliokidera handitu ziren 2006an; hortaz, %1,3ko murriztapena egon da 2005eko isurpenei dagokionez, eta %43,1eko hazkundea, oinarritzko urtearekin konparatuta.

“2008ko industria ekobarometroak” adierazitakoaren arabera, ingurumena oraindik ere ez da ikusten errentagarritasunaren hiru faktore nagusien artekotzat (kontsultaturiko enpresa guztien %5ek soilik ikusten baitu halakotzat); handitu egin da, lehenengoz, ingurumen-eraginaren murriztapenak onura ekonomiko handiak ekar ditzakeela uste duen enpresa kopurua (%31, eta 2004an %23).

Ingurumen-legeria indar eragile handia da, ingurumen-hobekuntzak sartzeko; hain zuzen ere, kontsultaturiko enpresen %22ren ustez, legeria horrek funtsezko sustapena egin du, azken bi urteotan inplementaturiko ingurumen-hobekuntzetan.

Ingurumen-legeria betetzeari buruzko iritziari dagokionez, enpresen %31k esan du ez dakiela sektoreko enpresek legeria hori zein neurritan betetzen duten; kontsultaturiko enpresen %22ren ustez, sektoreko enpresen %60k edo gehiagok bete egiten dute legeria hori; eta, %34ren iritzian, euren sektoreko enpresa guztien %40k baino gutxiagok betetzen dute.

Ingurumen-jarduketan kostuaren arloan, enpresen %42k (2004n %46) uste dute finantza-mugek ingurumen-jokabidea hobetzeko oztopoak jartzen dizkietela.

Enpresen ingurumen-arazoei dagokionez, 2007an, bi arazo nagusiak arriskutsuak ez diren hondakinak (kontsultaturiko enpresa guztien %46) eta hondakin arriskutsuak (%43) izan dira. Gainera, aipagarria da lehenengoek hartzen duten garrantzia (2004an inkestaturiko enpresen %29k aipatu zituzten, eta 2007an, berriz, %46k). Bigarrenez, baina aurrekoetatik hurbil, hondakin arriskutsuak daude (%43, 2004ko ehuneko bera), eta, hirugarrenez, ainerako isurpenak (%27, 2004an bezala).

Ingurumena Kudeatzeko Sistemaren ezarkuntza, ingurumen-konpromisoa ez ezik, lehiakortasun-faktore garrantzitsua da nazioarteko merkatuan. Ihobek emandako datuen arabera, ingurumen-ziurtagirien edo ziurtagiri “berdeen” kopurua (ISO 14001, Ekoscan Araua, Europako EMAS edo UNE 150.301-Ekodiseinua Araudia) gero eta handiagoa da. Horrela, 2006tik 2007ra, ziurtagiri kopurua 1.026tik 1.101era

igaro da (75 ziurtagiri gehiago). Ingurumenarekiko konpromiso handiago hori, halaber, EAEko enpresek *Europako Ingurumen Sariak Enpresari* deritzenetan duten partaidetza aztertzean ere egiaztatzen da.

Industria-enpresek ingurumena babesten egindako gastuei buruzko inkestaren (EINek egindakoa) azken datuek agerian jarri dutenez, EAEn enpresa horiek ingurumena babesten egindako gastuak %6,9ko hazkundea izan zuten, 2004ko gastuari dagokionez. Gastua BPGren ehunekotzat neurtuta ikusten denaren arabera, azken urteotan %0,38ren inguruko egonkortasuna egon da. Horrela, EAE oraindik ere laugarren postuan dago, Galiziaren (%0,39), Nafarroaren (%0,4) eta Asturiasen (%0,67) atzetik. Aurreko urtean, postu hobean zeuden autonomia-erkidegoak Gaztela eta Leon nahiz Nafarroa (biak %0,41ekin) eta Asturias (%0,56) izan ziren.

Ingurumeneko 2007-2010eko II. Esparru Programa (EAEko Garapen Iraunkorreko 2002-2020ko Ingurumen Estrategiatik sortu dena), azkenik, 2007ko ekainaren 5eko Gobernu Kontseiluan onetsi zen.

1.5. EAE-ko egoera ekonomikoa eta kanpoko testuingurua

NMFk egindako kalkularen arabera, munduko BPGk (eskuratzeo ahalmenaren parekotasunean oinarrituz haztuta) %4,9ko hazkundea izan zuen 2007an, aurreko urteko ehuneko baina puntu erdi gutxiago, eta horrek agerian jartzen du ekonomiaren hazkunde-eritmoa moteltzen ari dela.

Bestalde, *ekonomia aurreratueta*n, ekonomia-jarduerak moteltze nabarmena izan zuen urte amaieran, batez ere AEBn, bertan arrisku handiko hipoteken merkatuak eragina izan baitzuen era askotako merkatuetan eta finantza-erakundetan. Oro har, ekonomia aurreratuek %2,7ko hazkundea izan zuten (aurreko urtean %3koa); bertan, AEBko BPGren eritmoa zazpi hamarrenetan moteldu zen (%2,2, eta lehen %2,9); euroaren zonakoa %2,6 hazi zen, aurreko urtean baino 2 hamarren gutxiago, eta Japoniakoa %2,1 (2006an baino hiru hamarren gutxiago). Asiako lau industria-herri berritan (Korea, Txinako Taiwan probintzia, Singapur eta Hong Kongeko RAE), hazkundea %5,6koa izan zen (aurreko urtean bezala).

2007an, Erreserba Federalesko interes-tasak igo ostean (2003tik 2006ra %1etik %5,25era), AEBn ordaindu gabeko hipoteka-zifrak hazi egin ziren, eta etxebizitzaren prezioak jaisten hasi ziren.

Horrela, zorra ez ordaintzearen eraginezko hipoteka-be-tarazpenek hazkunde ikusgarria izan dute, eta 2007ko abuz-tuan *subprime* edo arrisku altuko hipoteken⁷ krisia sortu zen; krisi hori aktiboetan oinarrituriko bonoen munduko merkatu guztietara hedatu da (*Asset Backed*), eta, gero, bankuen ar-teko merkatuetara, kreditu-merkatuetara eta burtsetara ere bai.

Bankuek likidezia eskatzen dute, maileguan utzitako dirua euren aktiboetatik aterata, hipoteka-zelulak edo kor-porazio- nahiz hipoteka-aktiboan multzoetan euskarrituriko beste obligazio batzuk jarrita; beraz, subprime deritzenen arriskua zor-bonoetara eta titulazioetara igarotzen da, eta hortik pentsio- eta inbertsio-fondoetara. Horren ondorioz, erakunde gero eta gehiagok likidezia-arazoak dituzte, inber-titzaileei dirua itzultzeko edo mailegu-emaileengandik fi-nantziazioa jasotzeko.

Abuztuko finantza-krisiaren alderdirik dramatikoeneta-riko bat likidezia galtzea izan zen. Banku zentralak, horri erantzuna emateko, epe laburreko finantziatorako sarbidea eman zuten eskala handian. Halaber, Erreserba Federalak bankuen arteko egun baterako tasa murriztu zuen, eta Euro-pako Banku Zentralak eta Japoniako Bankuak, berriz, esku-hartze tasak krisia baino lehenagoko garaiko mailetan mantentzea erabaki zuten.

Hain zuzen ere, Fed deritzonak murriztapenak egin zi-tuen esku-hartze tasan: irailean eta urrian (bien artean, oi-narrizko 75 puntu), eta, gero, abenduan (oinarrizko beste 25 puntu). Horrela, erreferentziako interes-tasa %4,25ekoa izan zen urte-amaieran, urtarrilekoa baino puntu bat baxuago. Europako Banku Zentralak bitan igo zuen egun baterako esku-hartze tasa, martxoan eta ekainean; kasu bakoitzean, oinarritzko 25 puntu. Horrela, erreferentziako interes-tasa %4 izan zen urte amaieran, urtarrilean baino puntu erdi handia-go. Japoniako Bankuak, bestalde, bigarreneg igo zuen esku-hartze tasa (2006ko uztailean zero tasaren politika utzi zuenetik), eta, horrela, erreferentziako interes-tasa %0,75 izan zen urte amaieran, urtarrilean izandako maila baino 35 hamarren gehiago.

Euroaren zonako inflazioak, KPIA orokorraren arabera neurtuta, %2,1eko batez bestekoa izan zuen, aurreko bi ur-teetako mailak baino 0,1 puntu gutxiago. Hiruhileko profila-ren azterketak agerian jarri duenez, tasak egonkor mantendu ziren, %2tik behera, uda igaro arte; eta, gero, hazi egin ziren. Bilakaera hori, neurri handian, energiaren eta janariaren pre-zioek izandako hazkunde gogorren eraginezkoa izan zen. Pe-trolioaren prezioek ere gora egin zuten, baita erregarriak ez diren beste lehengai batzuen prezioek ere. Brent upelaren prezioa 95,6\$/b-koa izan zen azaroan, eta 2007ko batez bes-teko prezioa 72,51 \$/b izan zen (2006an 65,15 \$/b izan zen).

Laneko kostuek, bestalde, ibilbide moderatua izan zuten, 2007ko hirugarren hiruhilekora arte, eta laneko kostu unita-riok gorakadaxoa izan zuten, laneko produktibitateak izan-dako hazkunde urriagoaren eraginez.

Finantza-tentsioek ere eragina izan zuten kanbio- eta burtsa-merkatuetan. Dibisen merkatuan, AEBko dolarraren kanbio-tasa errealek atzerakada nabaria izan zuen, eta, ho-rren ondorioz, euroaren, yenaren eta erregimen flotagarriko beste moneta batzuen (adibidez, Kanadako dolarra eta eko-nomia sorberrien dibisa batzuk) balioak gora egin zuten.

Burtsa-merkatuetan, efektua oso desberdina izan zen, bai burtsen eta bai sektoreen nahiz balio taldeen artean. Ibex 35 deritzonak %7,3ko igoerarekin itxi zuen urtea (au-rreko urtean %31,8ko igoera), 15.182,3 punturaino (aurreko urtean 14.146,5 puntu). Europako Euro Stoxx indizeak %16,1eko hileko batez besteko hazkundera izan zuen, aurreko urtean izandakoa (%22,3) baino txikiagoa. New Yorkeko Burtsako Dow-Jones indizeak %15eko urteko batez besteko hazkundera izan zuen (2006an %9), eta Tokioko Burtsako Nik-kei indizeak %4,4ko batez besteko hazkundera izan zuen.

Espainiako ekonomiari dagokionez, EInen datuen ara-bera, BPGren hazkunde erreala ere moteldu egin zen; hain zuzen ere, 2007an %3,8ko batez besteko hazkundera izan zuen, aurreko urtean baino hamarren bat gutxiago; hiru-hileko profila beheranzkoa izan zen, eta laugarren hiruhilekoan %3,5eko tasa egon zen.

Ekonomiaren hazkunde-erritmoa moteltzearekin batera, enpleguaren hazkunde-erritmoa ere moteldu egin zen. Urte horretan sorturiko lanaldi osoko lanpostuen guztizkoak %3ko hazkundera izan zuen, aurreko urtean baino bi hamarren gu-txiago. Ekonomiako lan-faktorearen ageriko produktibitateak

⁷ Krisiaren jatorria arrisku hori txarto baloratzean dago.

%0,8ko hazkundera izan zuen, aurreko urtean baino hamarren bat gehiago; eta produktu-unitateko lan-kostua (PLK) %2,7raino azeleratu zen, aurreko urtean baino lau hamarren gehiago. Bestalde, inflazioak, KPIren bidez neurtuta (urteko batez bestekoa), %2,8ko igoera izan zuen, 2006an baino zazpi hamarren gutxiago. Hala eta guztiz ere, kontsumoko prezioek erakutsitako joera goranzkoa izan zen, argi eta garbi, eta abenduko urte batetik besterako datua %4,2 da (aurreko urtean %2,7).

EDBrekiko prezio-aldea murriztu egin zen, 2006tik 2007ra 1,4 puntutik 0,7 puntura igaro baitzen. KPIak %2,8ko hazkundera izan zuen Espainian, eta %2,1koa euroaren zonan (aurreko urtean %2,2 eta %3,6); inflazio-tasan, Espainia laugarren postuan jarri zen, euroaren zonako herrien artean.

BPGren hazkunde erreala, autonomia-erkidegoetan, 2007an, EINen Eskualde Kontabilitatearen datuetan adierazitakoaren arabera, Europako batez bestekoa gainditu zuen kasu guztietan (EB-15ean %2,6; EB-25ean %2,8 eta EB-27an %2,9). Estatuko batez bestekoa %3,8 izan zen, eta erkidego guztiek %3,8tik gorako hazkundera izan zuten. Hazkunde erreala handienekoa Aragoi izan zen (%4,5), gero Gaztelamantxa (%4,2), eta hirugarrenez Galizia eta Errioxa (biek %4). Extremadurak, EAEk, Ceutak eta Madrilak autonomia-erkidegoen bigarren blokea osatu zuten. Dinamikoenetan hazkundearen eragilea manufaktura-industriaren bilakaera ona izan zen. Aragoiren kasuan, eraikuntza ere eragilea izan zen, 2008ko Nazioarteko Erakusketaren ondorioz. Aurreko urtean, hazkundearen lehenengo postuetan egon ziren erkidegoak Murtzia, Kantabria, Galizia eta EAE izan ziren.

EUSTATen Hiruhileko Kontu Ekonomikoen lehenengo aurrerapenean (2008ko otsaila) adierazitakoaren arabera, EAEn BPGren hazkunde erreala eroritua moteldu egin zen 2007an; izan ere, %3,9ko hazkundera egon zen, aurreko urtean baino hiru hamarren gutxiago. Hala eta guztiz ere, emaitza Estatukoa eta EBkoa baino apur bat hobea da.

Jarduera-errotua moteltzea, bestalde, barruko eskariaren jokabideak azaltzen du; izan ere, kanpoko eskariak, aurreko urtean bezala, 5 hamarren murriztu du BPGren hazkundera. Horrela, barruko eskaria aurreko urtean baino hiru hamarren gutxiago hazi zen (%4,2 eta %4,5), azken kontsumoak indarra galtzearen eraginez, eta, neurri txikiagoan, inbertsioak indarra galtzearen ondorioz, %5,9ko hazkundera izan baitzuen (aurreko urtean %6).

EAEko esportazio ez-energetikoak jasotzen dituzten eremu geografikoen arabera, OCDEra eta, horren eremua-

ren barruan, EB-15era doazenek jokabide hobea dute; hain zuzen ere, guztizkoaren %65,5 dira eta %7,9ko hazkundera izan dute. Aipagarriak dira Frantziarako, Alemaniarako, Italiarako (aurreko urtekoak baino txikiagoak izan arren) eta Erresuma Baturako esportazioak (EAEk EB-15era egindako esportazio guztien %47,6), baita Belgikarako (%+37) eta Luxenburgorako (%+20,6) esportazioek izandako hazkunde handiak.

Eskaintzaren aldetik, industriak eta zerbitzuek tasa bereko hazkundera izan dute (%3,8); baina, lehenengo sektorean hazkundera moteldu egin da, aurreko urtean hazkunde-ratioa %4,9 izan baitzen, eta bigarrenean, ostera, aurreko urteko hazkunde bera egon da. Beste alde batetik, eraikuntzak %4ko urteko batez besteko hazkunde-tasa izan du, horrela, 2006ko bigarren hiruhilekoan hasitako moteltzearekin jarraitu eta %2,9ko aldaketa-tasarekin amaitu du 2007a.

Enpleguari dagokionez, datu positiboak egon dira; hazkundearen urteko batez bestekoa %2,4koa izan da (aurreko urtean %2,3), eta langabezia-tasa, BJAren datuek diotenez, %3,3 izan da (aurreko urtean %4,1).

Jarduera moteltzeak ez zuen eraginik izan enplegu-sorkuntzan, baina bai produktibitate-irabazietan. Izan ere, lanaren ageriko produktibitateak hazten jarraitu zuen, baina aurreko urtean baino gutxiago (%1,5 eta %1,9, hurrenez hurren).

Bestalde, alderdirik txarrenetarikoa bat inflazioa izan da. BPGren deflaktatzailea %3,3 izan da (aurreko aldirian baino hamarren bat handiagoa), eta kontsumoko prezioen urte batetik besterako hazkundera %4,2 izan zen 2007ko abenduan (Estatuko balio bera).

Amaitzeko, Ekonomia eta Ogasun Ministerioiko Kanpo Inbertsioen Erregistroko datuen arabera, EAEn atzerriko inbertsioak hazkunde nabaria izan du 2007an, behin-behineko datuek diotenez. Horrela, 2007an EAE laugarren postuan egon zen inbertsio-bolumenean, honako hauen atzetik: Madril (22.242,6 milioi euro jasotzen ditu, ABDEak kenduta; Katalunia (2.521,4 milioi euro jasotzen ditu), eta Valentzia (1.729,1 milioi euro). 2006an EAEk hirugarren postua izan zuen inbertsio-bolumenean, Madrilen eta Kataluniaren atzetik; eta 2005ean zazpigarren postua, Madrilen, Kataluniaren, Andaluziaren, Valentziaren, Balearren eta Galiziaren atzetik. Lurraldearen ikuspegitik begiratuta, inbertsioaren azken titularraren herria (kasu guztien %54,6an) EB-15eko herrietariko bat da (guztira 725,9 milioi euro); hala ere,

2007an inbertsio horiek garrantzia galdu dute, guztizkoari dagokionez, eta beste herri batzuek garrantzi handiagoa dute, adibidez, Indiak (591,8 milioi euroko inbertsioa).

EAEk atzerrian egindako inbertsioak hazkunde nabarmena izan du, eta 2.550,79 milioi eurotatik 28.166,46 milioitara igaro da, 2006etik 2007ra; horrela, EAE Estatuko lehenengo autonomia-erkidegoa da, atzerriko inbertsioaren arloan. Izan ere, aurreko urtean ez bezala (EAE Estatuko lau-garren autonomia-erkidegoa, atzerriko inbertsioan, Madril-en, Kataluniaren eta Kantabriaren atzetik), 2007an lehenengo autonomia-erkidegoa da; atzetik Kantabria (21.206,58 milioi), Madril (20.624,15 milioi) eta Katalunia (6.634,91 milioi) daude.

EAEren kanpoko inbertsioaren helmuga nagusiak EB-15 (EAEren kanpo-inbertsioaren %67, eta kide berrietan %0,1 baino ez) eta AEB (EAEren kanpo-inbertsioaren %29,6) dira. Sektoreka, eta energia-sektorea albo batera utzita, *Higiezin Agenteak eta Zerbitzuak* nabarmentzen dira oraindik (hain zuzen ere, "beste enpresa-jarduera batzuk" jarduera-adarrak), baita *Banka eta finantza-bitartekotza* ere.

1.6. Sektore publikoa

Eusko Jaurlaritzaren eta Hiru Foru Aldundien guztizko diru-sarrera likidatuak (14.773 milioi euro) %10,5eko hazkunde izan dute 2007an, eta, horrela, hazkunde hori aurreko urtean baino 2,3 puntu handiagoa izan da, batez ere zuzeneko zergetan izandako hazkunde garrantzitsuen ondorioz (%17,3); horiek, zeharkako zergekin batuta, aipaturiko administrazioen diru-sarrera osoen %93ra iristen dira. Azken batean, EAEko Sektore Publikoko diru-sarreraren multzoa, BPGri dagokionez, 2005eko %21,5etik, 2006ko %21,6ra eta 2007ko %22,3ra igaro da. Jaurlaritzaren eta Foru Aldundiak bereizita, lehenengoaren diru-sarrera BPGren %13,6 da, eta foru-erakundeena, berriz, BPGren %22,2.

Zerga Itzuen bilketari dagokionez (zuzeneko nahiz zeharkako diru-sarreraren multzoa, eta diru-sarrera guztien %90 baino gehiago), 2007rako behin-behineko datuek %9,7ko hazkunde adierazten dute 2006ari dagokionez; hain zuzen ere, zuzeneko zergek batez bestekotik gorako hazkunde izan dute (%17,2), bai PFEZk (%13,6) eta bai sozietateen nahiz ondarearen gaineko zergak (hurrenez hurren %20,2 eta

%21,4). Zeharkako zergen bilketak (bildutako guztizkoaren erditik gaineko bolumena), bestalde, %3,3ko hazkunde izan du (BEZ osoak %+3,5, eta bertoko kudeaketa duen zatiak %5,7); tasek eta beste diru-sarrera batzuek (guztizkoaren %1eko bilketa, ozta-ozta) %14,3ko hazkunde izan dute. Azken batean, bildutako bolumena 13.772 milioi eurokoa izan da, eta zenbateko hori EAEko 2007ko PBG arruntaren %20,8 da (2006an %20,3).

Bestalde, EAEko Sektore Publikoaren gastu osoa 13.889 milioi eurokoa izan da (Toki Erakundeak kontuan hartu barik); hain zuzen ere, 2007an %9,5eko hazkunde izan du, aurreko urtean baino hamarren bat gutxiago (eta diru-sarreraren hazkunde baino puntu bat gutxiago); horrela, magnitude horrek BPGn adierazten duen ehuneko lau hamarren hazi da 2006ari dagokionez, eta %20,5etik %20,9ra igaro da. Gastuaren hazkunde, aurretik, txikiagoa izan da Aldundien artean (%8,5eko hazkunde, eta 2006an %12,9koa), eta Eusko Jaurlaritzan ehuneko hori %10,5 izan da (2006an %6,3). Horrenbestez, gastu publikoak BPGn duen ratioa %21,3tik %21,5era igaro da Foru Aldundietan, eta %12,6tik %12,9ra Eusko Jaurlaritzaren kasuan.

Eusko Jaurlaritzaren gastuari dagokionez, 2007ko likidazioak %10,5eko hazkunde adierazten du; hazkundierik handieneko sailak honako hauek izan dira: Garraioak eta Herri Lanak (%+45,7); Industria, Merkataritza eta Turismoa (%+16,2); Lehendakariordetza (%+22) eta Lehendakaritza (%17,5). Gastuaren bolumena aintzat hartuta, bi sail nagusiek (Hezkuntza, Unibertsitateak eta Ikerketa, guztizkoaren %28rekin, eta Osasuna, %34,1ekin), hurrenez hurren, %12,3ko eta %11,2ko hazkunde izan dute (batez bestekoa baino hazkunde apur bat handiagoa).

Eusko Jaurlaritzaren eta Foru Aldundien zorpetze orokorrari dagokionez, 2007an hori murriztu egin da (bigarren urte jarraian), aurreko urteetan gertaturikoaren alderantziz. Urte amaieran, Jaurlaritzak eta Aldundiek 2.586 milioi euroko zor-bolumena dute, 2006an baino %8,1 gutxiago (azken urte horretan %7,8 murriztapena). Beherakada hori Eusko Jaurlaritzan (%-11,7; hain zuzen ere, zorpetze osoaren %60) eta Foru Aldundietan (%-1,1) gertatu da. Zor publikoaren jaulkipen osoa nabarmen murriztu da (%53,6), aurreko urteari dagokionez, eta, datuen arabera, hori Foru Aldundiei dagokie. Beste alde batetik, amortizazioa 2006koa baino %21,4 txikiagoa da, batik bat Foru Aldundien amortizazio urriagoaren ondorioz.

Bestalde, EAEko Herri Administrazioen multzoaren (Jaurlaritzaren, Aldundiak eta udalak) zorpetzeari buruzko da-

tuak 2006ari buruzkoak dira. Urte horretan Administrazioak 3.354 milioi euroko zorra zuen, eta kantitate hori BPG arruntaren %5,4koa da. Ehuneko hori oso urrun dago 90ekoetatik, horietan BPGren %12era iritsi baitzen. Zor horrek, halaber, %3,7ko zorpetze-ratioa eragiten du⁸ (aurreko urteko tasa bera). Ratorik txikiena Foru Aldundiek dute (%1,8), eta gainerako erakundeek batez bestekotik hurbilagoko mailak dituzte.

Azkenik, EAeko Administrazio Nagusiaren partizipazioa duen enpresa-sektore publikoari buruzko azken datuek (2006ko datuak) mantendu egiten dute sektore horren multzoaren emaitza positiboa, eta 9,3 milioi euroko irabazia adierazten dute (2005ean baino 4,4 gutxiago). Negozio-zifra 421 milioi eurokoa da, aurreko ekitaldian baino %12,1 gutxiago, batik bat enpresa-sektoreak (%-43,7) eta, neurri txikiagoan, etxebizitzaren nahiz merkataritza-lokalen sektoreak (%-21,1) izandako beherakadaren ondorioz. Enpresarik gehienetan, sektore publikoaren partizipazioa zeharkakoa da. 2006an, Eusko Jaurlaritzak partizipazioa zuen 57 erakunde eta sozietate publikotan, horietako 41ean zeharkakoa.

Foru Aldundien kasuan, 2006an 26 sozietate publiko daude, eta, enpresa publiko horien emaitzei dagokionez, aurreko urteetan gertatu den bezala, oro har, Bizkaian eta Gipuzkoan A8 autopista kudeatzeko sorturiko bi sozietate nagusitzen dira (Interbiak eta Bidegi); irabazia 70,9 milioi eurokoa izan da, aurreko ekitaldian baino %1,3 gutxiago.

1.7. Ekonomia soziala

Ekonomia Soziala izenaren barruan, eraketa eta helburu desberdineko erakunde mota desberdinak sartzen dira; hala eta guztiz ere, aurreko urteetan bezala, atal honetan merkaturako ondasunak eta zerbitzuak sortzen dituztenen errealtatea jaso dugu, beste erakunde mota batzuetan sartu barik (izaera sozial hutseko jarduerak egiten dituzten erakundeak). Lan-sozietateek eta kooperatibek osaturiko ekonomia sozialaren produkzio-zati honen dimentsio erlatiboa kokatzeko, datuek agerian jartzen dute halakoek EAeko balio erantsia-

ren %5 eta enpleguaren %6,5 inguru adierazten dutela; hala ere, industria-sektorea bakarrik hartuta, %13 gainditzen dute, eta horren esportazio-gaitasuna EAEn atzerrira egiten den esportazio guztiaren %14ra heltzen da, Ekonomia Sozialeko kontuetako azken datuen arabera (2003-2004 biurtekoari buruzko datuak).

Bestalde, Gizarte Segurantzak 2007aren amaieran 1.491 sozietate erregistratu zituen EAEn (altako kooperatiben izaera juridikoa duten sozietateak), aurreko urtean baino 25 gehiago; horietan 56.039 langilek egiten dute lan (2006an baino %2,8 gehiago), eta, beraz, batez besteko tamaina kooperatiba bakoitzeko 37,6 langilekoa da, Estatukorik altuena eta bertako batez bestekoa (12,3) baino askoz handiagoa. Iturri horrek dioenez, kotizatzen duten 1.023 sozietate daude, 2006an baino 39 gutxiago, eta horietan 13.462 pertsonak egiten dute lan (2006an baino %-0,9 gutxiago), batez besteko tamaina sozietate bakoitzeko 13,2 langilekoa da, oraingoan ere Estatuko kopurua (batez beste, 6,3 langile) baino askoz ere handiagoa.

Guztira, ekonomia sozialeko langileek, Lan eta Immigrazio Ministerioak BAIko datuetan oinarrituz egindako kalkularen arabera, EAeko enpleguaren milako 69,6 adierazten dute, eta zifra hori Estatuko autonomia-erkidego guztien artekorik handiena da. Halaber, ministerio horren Ekonomia Sozialeko Datu-baseak aukera ematen du gure erkidegoko sektore horretako langileen ezaugarri batzuk ezagutzeko, baita horiek Estatuko gainerako erkidegoetakoekin konparatzeko ere. Adibidez, EAEn emakumeen ehunekoak %45,4 da (Estatuko batez bestekoa %40,8), eta atzerriko langileen ehunekoak %2,2 da (Estatuko batez bestekoa %9,6). Halaber, lanaldi partziala duten langileen ehunekoak %14,6 da (Estatuan %15,3), eta langilerik gazteenen (25 urtetik beherakoak) partaidetza Estatukoak baino askoz ere baxuagoa da: langileria osoaren %5,5 eta %10,7, hurrenez hurren. Aldiz, langilerik nagusienek (55 urte edo gehiago) ordezkaritza handiagoa dute EAEn (%12,6), Estatuan baino (%9,9).

Bestalde, Eusko Jaurlaritzako Ekonomia Sozialeko Zuzendaritzaren Erregistroan, 3.803 kooperatiba eta lan-sozietate daude jasota, eta ekonomia sozialeko enpresa kopurua 15ean handitu da, 2006ari dagokionez; gainera, lan-sozietate anonimoen kopuruak apurka-apurka murrizteko joerari eutsi dio (2007an 22an murriztu dira, eta aurreko urtean -20

⁸ Zorpetze-ratioa ekitaldiko zorraren finantza-zamaren (amortizazioa gehi interesak) eta diru-sarrerara aruntzen arteko zatidura da. Ratio horren balioak, EAEn oso urrun daude Autonomia Erkidegoen Finantziarioari buruzko 8/80 Estatuko Lege Organikoak ezarritako %25eko mugatik.

izan ziren). Bestalde, kooperatiba kopurua 40an handitu da, 2006ari dagokionez, eta lan-sozietate mugatuak 3tan murriztu dira.

1.8. Lan merkatua

Gizarte Segurantzarako afiliazioak eta langabeziakoak berretsi egin dute EAEko ekonomiak 2007an bizi izandako une bikaina. Urte amaieran afiliatu kopurua 968.693koa zen; zifra hori 2007ko azaroan lorturiko gehieneko historikotik hurbil dago, eta 2006ko abendukoa baino %2,5 handiagoa da. Termino absolutuetan, afiliazioak 23.461 pertsonako hazkundera izan du, eta 2006ko hazkundera 22.425ekoa izan zen. Bestalde, erregistraturiko langabetu kopuruak %6,4ko murriztapena izan du; hain zuzen ere, langabetu kopurua murriztu duten Estatuko autonomia-erkidego bakarrak EAE, Asturias eta Galizia izan dira.

Hala ere, EUSTATen "Biztanleria Jardueraren Arabera" inkestak (BJA) agerian jarri duenez, urtea nahiko laua izan da enpleguaren hazkunderaren arloan: 2006ko amaieratik 2007rako aldea 2.500 lanpostukoa baino ez da (%+0,3). Datua hobea da urte amaierako zifrak konparatu beharrean urteko batez bestekoari erreparatu gero; parametro horren arabera, enpleguak %1,1eko hazkundera izan du, eta ekonomiak, berriz, %3,9koa.

Europar Batasuneko enplegurako helburuei dagokionez (Lisboan 2000n adierazitako helburuak), 2007an aurrerakuntza urria egon arren, EAE helburu orokorrak eta emakumeen enpleguko helburuak lortzeko moduan dago (%70 eta %60, hurrenez hurren); baina 55 urteko eta gehiagoko pertsonen kasuan ez da halakorik gertatzen (%50)⁹. Batez besteko enplegu-tasa¹⁰ osoa %68koa izan zen 2007an, Estatukoa baino puntu eta erdi altuagoa, eta EB-27koa baino ia hiru puntu altuagoa. Horrela, EAE %70eko helburutik bi puntura dago, eta, hori lortuta, 25.000 lanpostu izango litza-teke, oraingo biztanleriaren egitura aintzat hartuta. Une honetan, EAE Espainiaren, Frantziaren edo Italiaren aurretik dago, eta Irlandatik eta Alemaniatik hurbil. Hala eta guztiz

ere, oraindik ere bide luzea dago egiteko, harik eta adierazle hobeak dituzten beste herri batzuen mailara heldu arte, adibidez, Danimarka, Holanda edo Suedia (%70etik gorako tasa).

Langabeziak bilakaera oso ona izan du 2007an (%3,3ko batez bestekoa, 2006an baino 8 hamarren gutxiago), langabezia frikzionalako zifretarantz. Talde oso jakinetan baino ez daude langabezia-poltsa batzuk; adibidez, 16 eta 24 urte bitarteko gazteen artean, eta bertako tasak ere oso txikiak dira (%7,6). Aldiko batez besteko datuaren arabera, EAEk 32.500 langabetuko taldea dauka, 2006an baino 8.000 gutxiago, eta horrek %19,8ko murriztapena adierazten du (2005etik 2006ra %-28,9).

Halako emaitzekin, nazioarteko testuinguruan EAE lan-merkatuan jokabiderik onena duten Europako herrien antzeko langabezia mailatan dago; izan ere, gure tasen antzekoak dituzten herri bakarrak Danimarka (%3,8) eta Herbehereak (%3,2) dira. Alemaniak, Frantziak eta Espainiak geuk baino bost puntu inguru gehiago dituzte; Erresuma Batuak 2 puntu gehiago, eta Amerikako Estatu Batuek ere EAEk baino bi puntu gehiagoko langabezia-tasa dute. EB-27ko batez bestekoa %7,1 da 2007an, eta puntu bat murriztu da aurreko urteik.

Bestalde, 2007an, kontratazioak gora egin du EAEn, baina aurreko urtean baino erritmo motelagoan. Hazkundera-tasa %2,3 izan da, eta 2006an %5,4 izan zen. Guztira, EEZP-EINen 869.262 kontratu erregistratu dira (berriak eta bihurtzeak aintzat hartuta), 2006an baino 19.394 gehiago. Horietatik %51,2 emakumeek sinatu dituzte, eta aurreko urtean ehunekoa %50,5 izan zen. Lurraldeka, kontratazioak gehienbat Araban egin du gora (%5,5) eta, gero, Bizkaian (%3,5); Gipuzkoan, ostera, behera egin du (%-1,7). Estatuan kontratazioak %0,5eko hazkundera izan du, eta Estatuan sinaturiko kontratu guztien %4,7 EAEn sinatu dira.

Lanaldi osoko aldi baterako kontratazioa EAEn 2007an erregistraturiko kontratu guztien %63,2koa da (2006an %62,6), eta %3,4ko hazkundera izan du; guztira, halako 549.710 kontratu egon dira. Horien artean, garrantzi handia dute obra-kontratuek eta "produkzioaren gorabeherak" epigrafean oinarrituz sinaturikoek (kontratu guztien %22,3 eta %27,8, hurrenez hurren). Gainera, kontratazio mugagabeak

⁹ Gogoratu behar da, LANEn arabera, pertsona bat enplegatua izateko, beharrezkoa dela gutxienez ordubeteko lana egitea erreferentziako as- tean.

¹⁰ Enplegu-tasa, LANek emandako definizioaren arabera, enplegaturiko pertsonen batuketaren eta lan egiteko adinean dauden pertsona guz- tien arteko zatidura da.

2007an mantendu egin du 2004an hasitako goranzko joera positiboa, batez ere kontratu mugagabe arrunten eraginez, %46,8ko hazkundera izan baitute. Orokorrean, kontratazio mugagabeak %31,4ko hazkundera izan du azken urtean, eta EEZPK Euskal Autonomia Erkidegoan erregistraturiko kontratu berri guztien %5,3koa da.

Bestalde, OSALANek erregistraturiko EAEko ezbehar-tasari buruzko datuek agerian jarri dutenez, 2007an 49.443 lan-istripu egon ziren EAEn, 2006an baino %8,1 gutxiago (urte horretan ere ezbehar-tasa murriztu egin zen, %3,2an). Lan-ikuspegi apur bat zabalagoa aintzat hartuta, esan daiteke 2000n lan-istripuak modalitate guztietan murriztu direla (batez besteko murriztapena %-13), gehienbat larritasunik handieneko kasuetan (larriak %-29, eta hilgarriak %-40).

Azkenik, 2007ko edizioan, EAEko Memoria Sozioekonomikoak soldatei buruzko epigrafe berria erantsi du Lan Merkatuari buruzko kapituluari. Estatistikako Institutu Nazionalaren bi estatistika-eragiketaren bitartez, EAEko langileen soldata-ordainketa gordinaren mailarako hurbilketa aurkezten da; metodologia desberdinak erabilita, balio nahiko antzekoetara heltzen dira:

- Lehenengo eta behin, *“Soldata Egituraren Urteroko Inkesta”*¹¹ berriaren arabera, langile bakoitzeko urteko batez besteko irabazia 21.730€-koa izan da EAEn, eta, aurreko urteari dagokionez, %3,1eko hazkundera izan du. Kantitate hori Estatukoa baino %16,3 handiagoa da, eta, autonomia-erkidegoei dagokienez, Madrilekoak soilik gainditzen du. Jarduera-sektoreka bereizi gabeko soldata gordin hori 24.214€-koa zen gizonentzat eta 17.981€ emakumeentzat; beraz, bi generoen artean %34,7ko aldea dago. Jarduera-sektorekako ordainketei dagokienez, handienak industriari daude, bai EAEn eta bai Estatuan; eta sektore horretan emakumeen presentzia ez da gutxiengoa.

- Bigarrenez, *“Lan Kostuaren Inkesta”*¹¹ deritzonaren arabera, 2006an langile bakoitzeko lan-kostu gordina 30.652€-koa da EAEn, eta horren %72,9 *“soldatetarako”* da (22.360€). Batez besteko soldata hori Estatuak batez bestekoa baino %15,3 handiagoa da, eta, Madrileko Erkidegoarekin batera, autonomia-erkidego guztien artekorik altuena da.

1.9. Talde zaurgarri batzuen bizi baldintzak

Herri aurreratuetako gizarte- eta demografia-fenomenoetarik bat azken hamarkadotan biztanleria zahartzea da, eta, beraz, halako herrietako biztanleria-adinaren piramidea zabalagoa da goialdean; fenomeno horren ondorioz, gazteriarri dagokion adin taldeak garrantzi erlatiboa galdu du. Orain dela ehun urte, biztanleriaren erdia 24 urtetik beherakoa zen (adin ertaina), eta batez besteko adina 28 urtekoa zen. Gaur egun, hala ere, EAEko biztanleriaren batez besteko adina 40 urtekoa da¹³.

Biztanleria gaztearen garrantzi erlatiboa galtzea ohiko fenomeno da Europar Batasunean, baina prozesu hori bizkorragoa izan da Estatuan eta EAEn. Azken hamabi urteotan, 15-29 urteko taldearen garrantzi erlatiboa %21,8tik %19,5era igaro da EB-27an, %23,3tik %20ra Estatuan, eta %24,7tik %17,9ra EAEn. 2007ko datuen arabera, 15-29 urte bitarteko gazteen taldea 365.419 pertsonakoa da EAEn, eta zifra horrek EAEko biztanleria osoaren %17,1 adierazten du, INEK emandako datuetan ikusten denez. Azken urtean, talde horren garrantzia 8 hamarren murriztu da. Taldeka, talde horren %24,3k 15-19 urte ditu, %32k 20-24 urte eta %44k 25-29 urte.

¹¹ Inkesta honek administrazio-erregistro desberdinetako erregistroak erabiltzen ditu (adibidez, Gizarte Segurantza edo Zerga Agentziak), baita INEren beraren Lan Kostuaren Hiruhileko Inkestaren zati bateko informazioa ere. Emaizetan erabiltzen diren soldata-kontzeptuak balio gordinetan biltzen dira, hau da, PFEZren konturako atxikipenak edo Gizarte Segurantzarako ekarpenak egin baino lehenagoko balioetan.

¹² *“Lan Kostuaren Urteroko Inkesta”* izeneko *“Lan Kostuaren Hiruhileko Inkesta”* deritzonari erantsitako galdeketa batean oinarrituz egiten da; inkesta horrek lan-faktorearen urteroko maila eta horren osagaiak jakiteko aukera ematen du. Horien artean, *“soldaten”* partidaren barruan, inoren konturako langileei egindako ordainketa guztiak sartzen dira, dirutan nahiz espeziatzen egindakoak. Soldataren Egituraren Inkestan bezala, zenbateko gordinak daude adierazita.

¹³ Besteak beste, horrexegatik esaten da gaur egun gazteen adina 30 urtera artekoa dela (edo 35 urtera artekoa); horrela, orain arteko banaketa zaharkituztat hartzen da: horren arabera, gazteen taldearen barruan 16 eta 25 urte bitarteko pertsonak sartzen ziren. Hala eta guztiz ere, irizpide hori oraindik ere indarrean dago aldagai batzuetan, esaterako, gazteen enpleguaren adierazleei buruzkoetan. Kapitulu honetan, beraz, adin-tarteen alderdia malgutasunez hartuko da, datuen erabilgarritasunaren arabera.

Beste alde batetik, gizabanakoa emantzipatzeko prozesuko bi elementu nagusiak enplegua eta etxebizitza dira (gaztetako azken etapetatik heldutasunera arteko ibilbideko protagonista nagusiak). Izatez ere, bi faktore horiek EAEko gazteak gehien kezkatzen dituzten elementuak dira:

- Gazteen taldeak lan-munduarekin duen kontaktua aldatu egin da azken urteotan. 1993tik etengabe gertaturikoaren arabera (2003an izan ezik), 25 urtetik beherako gazteen langabezia-tasak gora egin du 2007an. EUSTATEk emandako datuek diotenez, 25 urtetik beherako gazteen langabezia-tasa %7,6koa izan zen 2007an, eta aurreko urtean %8,1ekoa izan zen. Nolanahi ere, langabezia mailarik altuenak gazteen taldeak ditu. Horren atzetik 25 eta 34 urte bitarteko pertsonen taldea dator, eta talde hori, ikerketa soziologiko askoren arabera, oraingo gazteen taldearen barruan (talde hori zentzurik zabalenean hartuta) sartuko litzateke.

Era berean, Lan eta Immigrazio Ministerioaren menpekota den “*Espainiako Enpleguko Gazte Behatokia*” (OBJOVEM) deritzonak adierazi duenez, EAEn (Estatuko batez bestekotik beherako jarduera-tasak) ezaugarri nagusia bertako langabezia-tasa txikia da. Horrela, erreferentziako aldian langabeziak 30 urtetik beherako gizonen %10,9an eta emakumeen %12,9an dauka eragina (gizon eta emakumeen langabezia-tasa orokorra, beraz, %11,8).

Bestalde, kontratu mugagabea duten soldatapeko gazteen ehunekoa 2,2 puntu txikiagoa da EAEko gazteen artean. OBJOVENen txotenak agerian jarri duenez, %53,7ko denborazkotasun-tasa egon da (horren barruan mugagabea ez den edozein lan-harreman sartuta) 2007ko laugarren hiru hilabetean, eta Estatuan %51,5ekoa izan da. Oro har, kontratazio mugagabea altuagoa da, gazteen talderako, Kataluniako (%57,7) eta Madrileko (%56,9) erkidegoetan, eta tasarik txikiak Ceutan eta Melillan (%34,2) eta Andaluzian (%38,6) daude. EAE Estatuko batez bestekoaren azpitik dago, batez besteko horretatik ia hiru puntura.

- Bestalde, Eusko Jaurlaritzaren “*Euskadiko Gazteria, 2004*” ikerketan adierazitakoaren arabera, 15 eta 29 urte bitarteko pertsona guztien %89k uste dute emantzipatzeko zailtasun nagusia etxebizitzaren prezioa dela. Izan ere, pertsona bakarraren aukera (etxebizitza pertsona bakarrak

eskuratzea, eta ez biren artean) diru asko duen gutxiengo baten esku baino ez dago. Espainiako estatuari dagokionez, 18 eta 34 urte bitarteko EAEko taldeak emantzipazio-tasa txikiagoa dauka: EAEn %44,1 eta Estatuan %45,3.

Halaber, Espainiako Gazteriarren Kontseiluak emandako datuen arabera, etxebizitza askearen prezioa, 2007ko laugarren hiru hilabetean, estatuko batez bestekoa baino %42 altuagoa zen, eta ehuneko hori Madrilén soilik gainditzen zuten. Gazteek onartzeko moduko gehieneko prezioari erreparatuta ikusten denez, prezio hori 102.131€-koa da EAEn, eta etxebizitzaren prezioa 296.950€¹⁴ da. Familia gazte batek onartzeko moduko gehieneko prezioa (aintzat hartuta gehienetan etxebizitza bikote batek erosten duela), bestalde, 162.745€ da, eta hori ere urrun dago batez besteko prezioetatik. Estatuan etxebizitzaren batez besteko prezioaren eta familia gazte batek onartzeko moduko prezioaren arteko aldea askoz ere txikiagoa da: estatuan 67.935€ eta EAEn 134.203€.

1.10. Osasuna eta osasun sistema

Osakidetza EAEko aurrekontuaren likidazioko datuen arabera, Osasun Sailaren gastuaren partida 2.926,7 milioi eurokoa izan zen 2007an, eta horrek %11,2ko hazkundea adierazten du aurreko urteari dagokionez. Gastu hori BPGren %4,26 da. Horrela, Osasun Saila lehenengo postuan dago berriro ere, baliabideen ehunekoan, gutzitzaoren %34,1ekin; bertan, programa nagusia Osakidetzarako transferentzia da.

Osakidetza aurrekontu-likidazioak, EAEko Kontu Orokorretan oinarrituz egindakoak, agerian jartzen du erakunde horrek 2006an egindako gastua 1.909,8 milioi eurokoa izan zela (2005ari dagokionez, %+7,3), eta horrek BPGren %3,09 da. Hazkunde hori ustiapen-gastuek izandako gorakadaren eraginezkoa da (langileria, hornidurak eta beste gastu batzuk); izan ere, inbertsioetan likidaturiko aurrekontuak %18,6ko murriztapena izan du, 2005eko likidazioari dagokionez.

EAEko osasun-panoramari buruz, hauxe esan daiteke:

¹⁴ Aipagarria da, 2004ko datuei dagokionez (2005eko Memoria Sozioekonomikoan aztertuta), etxebizitza askearen batez besteko prezioak %24,9ko hazkundea izan duen bitartean, pertsona gazte batek onartzeko moduko prezioa, proportzio berean hazi beharrean, %5,8an jaitsi dela.

- Aipagarria da tumoreak zirkulazio-sistemako gaixotasunak baino ugariagoak izatea, lehenengoz, hilkortasunaren lehenengo eragiletzat.
- Hilkortasun goiztiarraren eragile nagusiei dagokienez, Eusko Jaurilaritzako Osasun Sistemako datuen arabera, emakumeen artean eragile nagusiak honako hauek izan ziren 2006an: bularreko tumore gaiztoak; trakeako, bronkioetako eta biriketako tumore gaiztoak; gaixotasun basularrak eta burmuinekoak; bigarren mailako edo txarto definituriko tumore gaiztoak; entzefaloko tumore gaiztoak, eta motorreko ibilgailuekin izandako trafiko-istripuak. Gizonen kasuan, trakeako, bronkioetako eta birikako tumore gaiztoak; kardiopatia iskemikoa; motorreko ibilgailuekin izandako trafiko-istripuak; burua hiltzea edo autolesioak; zirrosia eta gibelesko gaixotasunak, eta burmuineko zein muskuluetako gaixotasunak.
- Ospitaleko erikortasunari dagokionez, INEren Ospitaleko Erikortasunaren Inkestak agerian jarri duenez, EAEn ospitalean sartzeko eragile nagusiak zirkulazio-aparatuko gaixotasunak dira oraindik ere; 100.000 biztanleko 1.634 alta (gutzizkoaren %25,1). Bigarren postuan digestio-aparatuko gaixotasunak daude, 1.379 altarekin (gutzizkoaren %21,2); hirugarrenean, arnas aparatuko gaixotasunak (1.334 alta), eta laugarrenean neoplasiak-tumoreak (1.040 alta).

Aipagarria da *haurdunaldia, erditzea eta puerperioa* zailtasun taldeak Estatuan goranzko joera izatea eta AAEE batzuetan (EAEn ez) zirkulazio-aparatuko gaixotasunak gaitziteza.

Laguntza-jarduera, bestalde, ospitalekoa edo ospitale-tik kanpokoan izan daiteke, biak publikoak edo pribatuak; horri dagokionez, baliabideen eta langileen adierazleei buruz argitaraturiko azken datuek hauxe adierazten dute:

- EAEn, EB-27ko herririk gehien kasuan bezala, 100.000 biztanleko sendagile eta psikiatra kopuruak goranzko joera dauka; hain zuzen ere, 2003ko 368,7 fakultatiboetatik 2006ko 494,4etara igaro gara (EUROSTATen datuak).
  - EUROSTATEk emandako datuen arabera, ospitaleko ohe kopuruak (EB-27an, EB-25ean eta EB-15ean) beheranzko joera izan du, eta beherakada horren zati handi bat egonaldia laburtzearen ondoriozkoa izan dela esaten da. EAEn ere joera horixe ikusi da 2003ra arte. Izan ere, 2000tik 2003ra, 100.000 biztanleko ohe kopurua 398tik 382,4ra igaro da. Hala eta guztiz ere, 2003tik 2005era, ohe kopuruak gora egin du.
- EUSTATEk emandako datuek agerian jarri dute 2003tik 2005era ohe kopuruak gora egin duela. Hala ere, 2005etik 2006ra beherakada egon da.
- 100.000 biztanleko dentista kopuruak berriro egin du gora, eta EAEn, 2005etik 2006ra, 64,5etik 66,9ra igaro da. Zati-dura Estatukoa baino handiagoa da (2006an 54,1), baina EB-15eko herririk gehienetan dagoena baino txikiagoa, baita Europa zabaldua osatzen duten herri batzuetakoa baino txikiagoa ere (EUROSTATen datuak).
- Ospitaleko jarduerari dagokionez (publikoa eta pribatua), EUSTATEn datuek hauxe adierazten dute:
- Baliabideen arloan, 2005etik 2006ra, ospitale kopurua egonkor mantendu da eta 45 ospitale daude (18 publiko eta 27 pribatu). Sektore publikoan, gainerako aldagai guztiek (ohe kopuruak izan ezik) gora egin dute. Sektore pribatuan, berriz, ohe kopuruak ez ezik sendagile kopuruak ere behera egin du, eta 1.488tik 1.465era igaro da.
  - Laguntza-jarduerari dagokionez, jarduera kopuruaren hazkundera ikusi da, egonaldien eta anestesia epiduraleko erditzeen kasuan izan ezik, horiek, hurrenez hurren, %3ko eta %1,4ko jaitsiera izan baitute. Eta jokabide hori sare publikoan eta pribatuan ikusi da.
  - 100 oheko sendagile kopuruak gorantz jarraitu du, bai ospitale publikoetan eta bai pribatuetan; 2006an 100 oheko 47,3 sendagile egon ziren, ospitale publikoetan, eta 23 ospitale pribatuetan.
  - 1.000 biztanleko ohe kopurua aurreko urteetako batez bestekoan mantendu da (3,8).
- Ospitale-tik kanpoko jarduera publikoari dagokionez, EUSTATEk emandako datuek diotenez, aldagaiek orain dela urte batzuk hasitako goranzko joera mantentzen dute.
- Ospitale-tik kanpoko 458 zentroek, 2006an, 13,3 milioi kontsulta izan zituzten, aurreko urtean baino %3,2 gehiago. Hazkunde hori enpleguak izandako hazkundera baino txikiagoa da (2005etik 2006ra %0,7).
  - Sendagile kopuruak gora egitearen ondorioz, sendagile bakoitzeko biztanle kopuruak behera egin du, bai medikuntza orokorrean (sendagile bakoitzeko 1.445 biztanletik 1.414 biztanlera) eta bai pediatrian (834tik 822ra). Hau da, ez da errepikatu pediatrian iaz izandako joera, pediatria bakoitzeko biztanle kopurua 830etik 834ra igaro baitzen.
  - 2006an sendagile bakoitzeko kontsulta kopurua 4.864 izan zen, eta sendagile orokorrekin (6.251 kontsulta) eta pedi-

trek (5.397 kontsulta) gainditu egin zuten zifra hori; gainerako fakultatiboen kasuan, berriz, txikiagoa da: dermatologoak (3.998), traumatologoak (3.841), endokrinologoak (3.797) eta oftalmologoak (3.580).

- Biztanle bakoitzeko batez besteko kontsulta-kopurua 6,3koa izan zen, eta horrek gorakadatxoa adierazten du, aurreko urteari dagokionez; gorakada hori kontsulta kopuruak pediatrian izandako hazkundearen eraginezkoa da.

Osakidetzako ospitaleko eta ospitaletik kanpoko jarduerari dagokionez:

- 2006ko batez besteko enplegu-indize orokorra oraindik ere altua da (%83), baina murriztu egin da 2003ari dagokionez (%84,4). Indizerik altuenak dituzten espezialitateak honako hauek dira: digestiboa (%108,1), barne-medikuntza (%105,4), kardiologia (%9,8), kirurgia orokorra (%92,2), traumatologia (%86,6), kirurgia kardiobaskularra (%86,5), psikiatria (%85,6), toraxeko kirurgia (%85,4), kirurgia bascularra (%85) eta pneumologia (%83,8). Horiek guztiak batez bestekotik gora daude.
- Zenbait urtetan Osakidetzako sare orokorreko batez besteko enpleguak behera egin ondoren, 2007an gora egin du. Hain zuzen ere, 1,4 puntuko hazkundea egon da, 2006ko hazkundeari dagokionez, eta %84,4koa da; aurreko urtean %83koa izan zen. %100 gainditzen duten espezialitateak honako hauek dira: pneumologia (%145,9), zaintza aringarriak (%121,6, aurreko urteko %61,3 bikoiztuta), barne-medikuntza (%118,6), kardiologia (%107,8) eta digestiboa (%107,8). %100etik beherakoak baina batez bestekotik gorakoak honako hauek dira: kirurgia orokorra (%95,1), kirurgia kardiobaskularra (%95), errehabilitazioa (%91,9), traumatologia (%91,5), hematologia (%87,8), toraxeko kirurgia (%87,7) eta psikiatria (%86,4).
- Batez besteko egonaldia (egunetan) berriro ere jaitsi egin da, hain zuzen ere, 6,7tik 6,3ra.
- Itxarote-zerrendetan dauden gaixoei eta berandutze-aldiei buruzko zifren azterketak hauxe jarri du agerian:
  - Kanpoko kontsultetan, itxarote-zerrendan dauden gaixoen kopuru osoak, 2005etik 2006rako beherakadaren ostean (-18,7), berriro ere gora egin du (%6,9). Hazkunderik handienak izan dituzten espezialitateak honako hauek dira: kardiologia (%42,3), ginekologia (%34,8), endokrinologia (%25,8), otorrinolaringologia-ORL (%25,1), errehabilitazioa (%23,4) eta neurologia (%16,1).

Berandutze-aldiari buruzko datuak positiboak dira berriro, murriztu egin baita 3 hilabetetik gorako itxarote-aldia duen biztanleriaren ehunekoak, baita 1-3 hilabete bitarteko itxarote-aldia duenaren ehunekoak ere. Horren ondorioz, hilabetetik beherako itxarote-aldia dutenen ratioa hazi egin da.

- Kirurgiako itxarote-aldiari dagokionez, gaixo kopuruak berriro ere gora egin du 2006tik 2007ra; hain zuzen ere, %0,9an, eta 15.944 pertsonatik 16.086ra igaro da; berandutzearen batez besteko egun kopuruak gora egin du (51,9 egunetik 53,03 egunera). Hala eta guztiz ere, ebakuntza egin behar eta 3 hilabete baino gehiago itxaron behar duten gaixoen kopuruak berriro ere behera egin du, eta %15,5etik %15era igaro da.

Denbora-ikuspegia handituta, 2003tik 2007ra, kirurgiako itxarote-zerrendan dagoen gaixo kopuruak %16,9ko hazkundea izan du; baina berandutzearen batez besteko egun kopuruak beherakadatxoa izan du (53,8tik 53ra); ebakuntza egiteko 3 hilabete baino gehiago itxaron behar duten gaixoen ehunekoak lau hamarren jaitsi da.

1.11. Hirigintza eta etxebizitza

Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza eta Gizarte Gaietako Sailaren "EAEko Etxebizitza, Garaje eta Lokal Eskaintzari buruzko Inkesta" deritzon datuak agerian jarri dutenez, azken urtean etxebizitza-eskaintza osoak (salmenta gehi alokairua) %22ko hazkundea izan du (aurreko urtean %+11,8), eta laugarren hiru hilekoan 22.050 unitateetara iritsi da. Horrela, aurtun ere, mantendu egin da 2004an hasitako joera (eskaintza haztekoa), honako ezaugarri hauekin:

- Eraikuntza berriko etxebizitza askeen eskaintza 4.329 unitatekoa da, 2006an baino %10,7 handiagoa. Batez besteko prezioa 4.113 €/m² da, 2006ko batez bestekoa baino %12,8 handiagoa. Lurralde-azterketak agerian jarri duenez, batez bestekoa nahiko baxuagoa da Araban (3.271 €/m²), eta Bizkaian eta Gipuzkoan, berriz, altuagoa da (hurrenez hurren, 4.367 €/m² eta 4.194 €/m²).
- Salmentan eskainitako BOEn batez besteko prezioa 1.323 €/m² da, aurreko urtean baino %2,9 garestiagoa. Lau etxebizitzatik ia hiruk (%72) 90.000 eta 120.000 euro bitar-

tekoa da. Gainerakoei dagokienez, %17 90.000 €-tik behera dago, eta gainerako %11, berriz, 120.000€-tik gora, baina 150.000 €/etxebizitzara heldu barik.

- Bigarren eskuko 10.630 etxebizitzako eskaintza dago, aurreko urtean baino %15 gehiago¹⁵. Azalera erabilgarria aintzat hartuta, etxebizitza txikien presentzia handiagoa ikusten da, eraikuntza berriko etxebizitzaren segmentuan baino. Erabilitako etxebizitzaren %23, horrela, 60m²-tik beherakoak dira, eta etxebizitza berriaren merkatuan ehunekoa %8koa da. Batez besteko prezioa 4.356 €/m² da, aurreko urtean izandako batez bestekoa baino %2 handiagoa. Horrek agerian jartzen du azken urtean batez besteko prezioaren bilakaera gero eta moderatuagoa dela, urteko hazkundea azken hamar urteotako txikiena baita¹⁶.
- Etxebizitza babestuaren merkatuak alokairuko 1.513 unitate ditu, aurreko urtean baino %2,7 gutxiago. Horietatik, 1.035 (%68) sozialak dira, eta gainerako 478 BOEak (%32). Lurralde-banaketa honako hau da: Araban %29, Bizkaian %53 eta Gipuzkoan %18. EAEn alokairuko etxebizitza babestuen batez besteko errenta 194,1€ da urtean. BOEn kasuan 325,3 € da hilean, eta etxebizitza sozialetan 131,7 € hilean. Bilakaerari dagokionez, erregistraturiko errenta murriztu egin da, bai BOEn (%-15,5) eta bai etxebizitza sozialetan (%-6-6, 2006ari dagokionez) kasuan.
- Alokairuan eskaintako etxebizitza askeen laginak 485 unitateko zifra adierazten du, aurreko urtean baino 93 gutxiago (%-16,1). Azalera erabilgarria aintzat hartuta, aipagarria daertainean bolumen handiagoa pilatzen dela, eta etxebizitzaren %24k 76-92 m² bitarteko azalera dela. Tamainarik txikieneko etxebizitzetegi dagokienez, horien ordezkariak hazkundetxoak izan du laginaren multzo osoan, horrela, 2007an 61 m²-tik beherako etxebizitzak eskaintzaren %20 ziren, eta 2005ean %18. Batez beste, norbanakoenak izan eta alokairuan eskaintzen diren etxebizitzaren errenta hilean 890,2€-koa da, aurreko urtean baino %8,6 gehiago.

Bestalde, EAEn hasitako etxebizitza kopurua, 2006an %9,9an murriztu ondoren, %14,7ko hazkundea izan du 2007an. Guztira, 17.161 etxebizitza hasi dira; horietatik 11.269 askeak dira (%65,7), 5.302 babes ofizialekoak

(%30,9) eta 590 sozialak (%3,4). Halaber, 2006an Eusko Jaurlaritzak 2006-2009 Etxebizitza Egitamua abian jarri ondoren, etxebizitza babestuaren merkatuan irudi berriak sortu dira, eta, orain arte, 2006an 125 zuzkidura-bizitokiren eraikuntza hasi da (guztiak Gipuzkoan), eta 2007an beste 361ena. Gainera, azken urte horretan, tasaturiko 100 udal-etxebizitza eraikitzen hasi dira, alokairurako, eta beste 957, jabetzan adjudikatzeke.

Bestalde, EAEn 2007an amaituriko etxebizitza kopurua 15.429 unitatekoa da, aurreko urtean baino %5,5 gehiago, amaituriko etxebizitza askeek izandako hazkundearen ondorioz (%+10,2), horiek konpentsatu egiten baitute etxebizitza babestuaren segmentuan izandako beherakada: 2007an 4.636 etxebizitza babestu amaitu ziren (%-4); horietatik %80,8 babes ofizialekoak ziren, eta gainerako %19,2 etxebizitza sozialak (guztira 892 etxebizitza, 2005ean baino %7,7 gehiago).

Eraikuntza-jarduerari buruzko datu horiek adierazten dutenez, etxebizitza babestuaren partaidetza murriztu egin da, aurreko urteetan izandako hazkunde-joerari dagokionez: amaituriko etxebizitzaren artean, etxebizitza babestuaren ehunekoa %33tik %30era igaro da, eta BOEak eta sozialen ehunekoa, azken urte horretan hasitakoena, egonkor mantendu da, ehuneko osoari dagokionez.

Azkenik, Eusko Jaurlaritzaren “*EAEko Etxebizitza Beharritan eta Eskariaren Oinarrizko Inkesta*” deritzonak adierazitakoaren arabera, lehenengo etxebizitza eskuratua beharra duten pertsonen ehunekoa %10,1 da, eta zifra hori azken urteotakoa (2006an %11,2) baino txikiagoa eta 2001ekoaren antzekoa da. Zifra absolutuetan, beharritan hori duen pertsona kopurua 82.073 gaztekoa da. Etxeetako beharritan dagoen dagokienez, Inkestak agerian jarri duenaren arabera, EAEko familien %8k (63.750 etxebizitza) ohiko etxebizitza aldatu beharra dute. Eskariaren aldetik, 4 urterako aurreikuspena 30.406 etxebizitzakoa da, eta epe laburrerakoa (urtebete), berriz, 13.778koa.

Etxebizitza lortzeko finantza-gaitasun urria duten taldeei dagokienez, Inkestak agerian utzi du etxebizitza behar duten pertsonen %8,2k (2006an %8) 96.000€-tik beherako etxebizitza erosi ahal dutela (guztira 6.730 etxebizitza). Etxebizitza

¹⁵ Lagin-datuak izan arren, eskaintzan erabilitako etxebizitza-stockaren gorakada handia adierazten dute, eta egoera hori ohikoa da higiezin merkatuaren jarduerari urriko uneetan.

¹⁶ Eusko Jaurlaritzaren txostenak ohararazitakoaren arabera, gainera, estatistika honetarako jakinarazitako prezioak eskaintzaileek eskaturiko prezioak dira, eta, oro har, murriztapena izaten dute salerosketa egiteko unean. Murriztapen hori, gainera, handitu egin da erreferentziako urteko azken hilabeteetan, eta %8 ingurukoa da; urtebete lehenago %3 ingurukoa zen.

aldatu behar duten familien artean, proportzioa %5,2koa da (3.315 etxebizitza).

1.12. Pobrezia eta gizarte bazterkeria

Oro har, EAEk bizi-kalitate altua dauka, inguruko herri-rik gehienekin konparatuz gero. Horrela, aintzat hartuta Giza Garapenaren Indizea (GGI), Nazio Batuen Garapen Programak (NBGP) kalkulatzeko duena (herri baten lorpenen neurria, bizitza luzea nahiz osasuntsua, biztanleen ezagupen maila altua eta bizitza duina izatearen arloan), EAE hirugarren postuan egongo litzateke, 2007ko munduko sailkapenean, Islandiaren eta Norvegiaren atzetik; hala eta guztiz ere, kontuan hartu behar da herrien sailkapena dela, ez eskualdeen sailkapena.

Baina EAEko biztanlerik gehienek ongizate maila altu hau eduki arren, ez dira ahaztu behar biztanleriaren zati baten pobrezia- eta bazterkeria-arazoak. Termino absolutuetan, Eusko Jaurlaritzak Pobreziari eta Gizarte Bazterkeriari buruz egindako azken inkestaren datuek (2004ari buruzkoak)¹⁷ agerian jarri dute 45.000 familiak pobrezia motaren bat dutela (gutzizkoaren %6,2), eta horietan 100.000 pertsona biltzen dira (biztanleria osoaren %5,2). Gainera, EAEn pobrezia-egoera errealean eraginpean 25.000 familia inguru daude (%3,3), eta muturreko pobrezia-egoeren eraginpean, berriaz, 4.000 inguru (%0,5). Ongizaterik ez izateko arrisku-egoerek, bestalde, 175.000 familietan dute eragina, eta 400.000 pertsonarengan baino gehiagorengan (hurrenez hurren, %23,6 eta %19,8).

INEn Bizi Baldintzen Inkesta, bestalde, Europar Batasunaren Errentari eta Bizi Baldintzei buruzko estatistikak harmonizatzeke prozesuaren barruan dago ("Statistics on income and living conditions", EU-SILC); inkesta horren helburu nagusien artean, pobrezia eta gizarte-bazterkeria aztertzeke aukera ematen duen informazioa ematea da. 2006ko emaitzek agerian jarri dute, lehenengo eta behin, fa-

milia bakoitzeko batez besteko diru-sarrerara, 2005ean, 26.407 eurokoa izan dela EAEn (2004an baino %4,7 gehiago), Estatuko batez bestekoa baino %12,6 handiagoa (23.442 euro). Balio hori honako erkidego hauek baino ez dute gainditzen: Nafarroak (familia bakoitzeko batez besteko diru-sarrerarik handiena duen erkidegoa, 29.845 euro), Madrilek, Kataluniak eta Balearrek. Pertsona bakoitzeko batez besteko diru-sarrerak aintzat hartuta, Inkestak 9.995 euro esleitzen dizkio EAEn (aurreko urtean baino %5,3 gehiago), Estatuko batez bestekoa baino %19 gehiago. Sailkapeneko beste muturrean, bi aldagaietarako eta aurreko urteko inkestan bezala, Extremadura, Gaztela-Mantxa eta Andaluzia daude.

Gainera, familiak errentaren arabera banatuta ondorioztatzen denez, %47,8k 25.000 eurotik gorako diru-sarrerak dituzte urtean, eta ehuneko horrek 5,4 puntuko hazkundera izan du azken urtean. Horien artean, %24,9k urteko 35.000 eurotik gorako diru-sarrerak dituzte, %22,9k 25.000 eurotik 35.000 eurora bitartekoak, %27,5ek 14.000tik 25.000ra bitartekoak, eta gainerako %23k 14.000 eurotik beherakoak (horien %10,9k 9.000 eurotik beherakoak). Estatuari dagokionez, 25.000 eurotik gorako errentak biztanleriaren %37,4k ditu (2004an baino 3,1 puntu gehiago); %31,4 errentaren segmentu ertainean daude, eta familien herenak baino gehiagok (%30,8) 14.000 eurotik beherako diru-sarrerak dituzte urtean¹⁸.

Familien bizi-baldintzen eta errenta mailaren beste adierazle bat, izan ere, etxerako ekipamendu jakina eskuratu ezin duten familien ehunekoarena da. Horrela, esate baterako, EAEn familien %17,6k dio ezin duela automobilik eduki. Tasa hori %20,9raino handitzen da, Estatu osoari dagokionez; Andaluzian %25etik gorakoa da, eta Ceutan eta Melillan %36,5ekoa. Halaber, EAEko familien %11,6k diote ezin dutela ordenagailurik eduki, eta ratio hori %20koa da Estatuan.

Azkenik, Inkestak pobrezia-atariaren azpitik dagoen pertsona kopurua kalkulatu du. Estatuaren batez bestekolari dagokionez, ehuneko hori ez da aldatu estatistika-eragiketaren hiru urteko antzinatasunean, eta 2005eko tasa %19,9koa izan zen. EAEn, "pobretzat" katalogaturiko pertsonen tasa %9,8koa da, eta azken urtean 3 hamarreneko hazkundera izan du. Joera, azken bi urteak kontuan hartuta, aldekoa da, 2003an ratioa %11,2koa izan baitzen.

¹⁷ Inkesta honek aukera ematen du pobreziak gure gizartearen duen eragina jakiteko, baita bertan eragina duten arrisku-faktoreak zein diren eta zer banaketa geografiko duten jakiteko ere. Pobrezia ez ezik (horren eragina urriagoa, ehunekoetan adierazita), ongizaterik ez edukitzeko arriskuak EAEko biztanleen artean duen garrantzia ere aztertzen du.

¹⁸ Gainerako familiak, %100era heldu arte, "ez dago jasota" kategoriarekin ageri dira Inkestan.

1.13. Gizarte babesa

2007an langabezia-prestazioak jaso zituzten pertsonen batez besteko kopurua 45.100 pertsonaraino igo zen EAEn (aurreko urtean baino %0,4 gehiago). Zazpi urtez jarraian jasotzaile kopuruak gora egin du, 90eko hamarkadan murriztapen handia izan ondoren. Estatuan, jasotzaile kopurua tasa handiagoraino handitu da: %6,8. 45.100 pertsona horietatik %53,7 Bizkaian bizi da, %32,2 Gipuzkoan eta gainerako %14,2 Araban. 2007ko abenduari buruzko datuekin, jasotzaileen %67,4 kontribuzioko prestazioak jasotzen zituzten, %31k sorospenak eta gainerako %1,6 Gizarteratzeko Errenta Aktiboa.

Abenduan prestazioen 45.409 jasotzaile egon ziren; EAEn langabetuen estaldura-tasa (EINen erregistraturiko langabetuak aintzat hartuta) %79,76koa zen (2006ko abenduan %74,32), eta Estatuko batez bestekoa, berriz, %85,69. Datu horiek kontuan hartuta, esan daiteke 2007ko abenduan EAEn 100 langabetutik 20k ez zutela prestaziorik jasotzen, eta jasotzen zutenen 80etatik 67k kontribuzioko prestazioa jasotzen zuten, 31k sorospena eta 2k Gizarteratzeko Errenta Aktiboa.

Halaber, 2007an, 483.603 pertsona Gizarte Segurantzaren sistemako pentsioen onuradunak izan ziren, eta zifra horrek %1,5eko hazkundera adierazten du 2006ari dagokionez. Azken urteotan gertatu den bezala, hazkunde hori kontribuzioko pertsonen onuradun taldeak izandako bilakaeraren ondoriozkoa da (%+1,6); izan ere, beste modalitateetan, intentsitate desberdinekin izan arren, jasotzaile kopurua murrizteko joera egon da. EAEn Gizarte Segurantzako prestazio ekonomikoekin estalita dauden biztanleen ehunekoa 2006ko %22,3tik 2007ko %22,6ra igaro da.

Kontribuzioko pentsioen batez besteko zenbatekoak (983,5€) %4,6ko hazkundera izan zuen 2007an, eta aurreko urtean %4,5ekoa¹⁹. Guztira 5.699 milioi euro dira, 2006an baino %8,3 gehiago. Kontribuziokoak ez diren pentsioen zenbateko osoa 42 milioi eurokoa da, eta, beraz, %3,2ko hazkundera egon da; era berean, hileroko batez besteko zenbatekoak %5,2ko hazkundera izan du, 2006ari dagokionez. Azkenik, laguntzako pentsioek %1,6ko batez besteko hazkundera izan dute batez besteko zenbatekoetan, eta euren

zenbateko osoak %6,9ko murriztapena izan du 2007an. Jasotzaile kopuruak behera egin du berriro, 2006an baino neurri handiagoan (%-8,4 eta 2006an %-7,1). EGL sorospenei dagokionez, horien onuradunak %10,7ko murriztapena izan du, eta azken zenbatekoak, berriz, %11,8ko murriztapena. Azken batean, sistema osoaren hileroko batez besteko zenbatekoa 982 eurokoa da, 2006an baino %5,8 gehiago.

Pentsioen gastu osoak gora egin zuen 2007an, 5.745 milioi euro ingururaino (behin-behineko lehenengo hurbilketa), eta %8,3ko hazkundera egon da 2006ari dagokionez; horrela, BPGrekiko ehunekoa gora egin du, 2006ko %8,59tik %8,66ra (BPGren behin-behineko datuak).

Bestalde, EAEn pobrezia, marjinazioari eta gizarte-bazterkeriari aurre egiteko tresna nagusien artean (Gizarte Zerbitzuei buruzko Legean, Bazterkeriaren aurkako Legean eta Gizarte Eskubideen Gutunari buruzko Legean jasotakoak), Oinarrizko Errenta eta Gizarte Larrialdiko Laguntzak (GLL) dira. Horiek ez ezik, gizarteratzeko, heziketako eta laneratzeko programak daude, esku hartzen duten alderdien, udalen eta bazterkeria arriskuko pertsonen arteko hitzarmenetan oinarritzen direnak (gizarteratze-entresak sortzea dago aurreikusita).

2007an Oinarrizko Errentaren jasotzaile kopurua 36.004 pertsonakoa izan da, eta horrek %6,4ko hazkundera adierazten du aurreko urteari dagokionez, urte horretan 33.824 bizikidetz-unitatek jaso baitzuten laguntza. Lurraldeka, jasotzaile kopururik handiena Bizkaia dauka (25.929, eta EAEn guztizkoaren %72). Gainera, jasotzaile-unitateen kopuruak 2006ari dagokionez izandako gorakada handiagoa izan da lurralde honetan: Bizkaian %7,1eko hazkundera aurreko urteari dagokionez, Araban %6,9koa eta Gipuzkoan %3,5ekoa.

Oinarrizko Errenta jasotzen duten pertsonarik gehienak Bizkaian erroldaturiko emakumeak (bikoterik gabeak), immigranteak eta adineko pertsonak dira. Diru-sarrera urriko pertsonak dira, eta horietako herenak 16 urtetik beherako seme-alabekin bizi dira, era ugariko gizarte-arazoak dituzten etxetan: tratu txarrak, drogamendekotasuna, ... Gainera, arazo ekonomikoaren ondorioz, jasotzaileetarikoz batzuk halakoak jasaten dituzte: elektrizitate-mozketak, kreditu-eskaerak eskatu, enbargoak, ... Halako arazoez pertsona horietarikoz batzuek dute eragina; beste jasotzaile batzuek, aldiz, ez

¹⁹ Autonomia-erkidegoei buruzko informaziorik eduki ez arren, aldea dago gizonen eta emakumeek jasotako kontribuzioko batez besteko pentsioen artean: Estatuan, 2007an, hileroko batez besteko zenbatekoa %62,3 handiagoa izan zen gizonentzat emakumeentzat baino.

dute gizarte-bazterkeriako egoerarik, arazo ekonomikoak baik, eta horiek ere azkenean gizarte-bazterkeria eragin dezakete, Oinarrizko Errenta eta beste baliabide batzuk egon ezean.

Euren lan-egoerari dagokionez, %15 inguru erretiroa hartuta daude, eta antzeko beste ehuneko batek etxeko lanak egiten ditu, ordaindu gabeak. Adina aintzat hartuta, herena berrogeita hamar urtetik gorakoa da; hori lan egiteko adina izan arren, zailtasun handiak dituzte lan-merkatuan sartzeko, batez ere laneko heziketa eta esperientzia mugatua dutenean.

2007an Oinarrizko Errentaren kontzeptuan ordaindutako zenbateko osoa 168,6 milioi eurokoa izan da (2006an baino %10,3 gehiago), eta bizikidetzeta-unitate jasotzaile bakoitzeko ordaindutako batez besteko zenbatekoa hileroko 478,61€-

koa izan da; hori 2007rako finkaturiko Lanbide arteko Guxieneko Soldataren %71,9 da (aparteko ordainketen hainbanaketarekin). Oinarrizko Errentan ordaindutako zenbatekoen lurralde-banaketa bat dator unitate-jasotzaileenarekin; horrela, gasturik handiena Bizkaian egiten da, guztizkoaren %76,4rekin, gero Gipuzkoan (%14) eta, azkenik, Araban (%9,6).

Azkenik, 2007an 26.398 titularrek jaso zituzten Gizarte Larrialdiko Laguntzak, aurreko urtean baino %1,2k gehiagok; horietatik 15.668 Bizkaikoak dira (guztizkoaren %59,4), 6.183 Gipuzkoakoak (%23,4) eta 4.547 Arabakoak (%17,2). GLLetarako zenbatekoa, urte honetan, 36 milioi eurokoa izan da, aurreko urtean baino milioi bat gehiago (%2,9ko hazkundea). Onuradun bakoitzeko ordaindutako urteko batez bestekoa 1.364 eurokoa izan zen, 2006koa baino %1,7 handiagoa.

2

Gogoeta orokorrak

2.1. Demografia eta immigrazioa

Etxebizitza eta Gizarte Gaietako Sailaren “*Azterketa demografikoa eta etxebizitzaren epe luzerako bilakaera EAEn*” txostenak, 2015erako, lehenengo eta behin, hazkundea aurreikusten du emakumeen buruzagitza tasetan eta erreferentziako pertsonatzat emakumea izango duten etxebizitza kopuruan (60.000 gehiago). Emakumeek osaturiko familia kopuruaren hazkundea adin-tarte guztietan gertatuko da: gazteen artean, emakumeen banakako emantzipaziorako joera handiagoaren eraginez; adin ertainean, banantze- eta dibortzio-kasuen hazkunderen ondorioz, eta adineko emakumeen artean, adin horretako emakume kopuruak gora egitearen eta emakumeok bakarrik bizitzeko joera izatearen eraginez.

Halaber, pertsona gazteek (20 eta 39 urte bitartean) osaturiko familiek 25.000ko murriztapena izango dute. Murriztapen horrek ez du esan nahi lehendik eraturiko familiak desagertu egingo direnik, baina hurrengo ekitaldietan adin-tarte horretako familia gutxiago sortuko da, aurreko urteetan bezala. 1981ean eta 1991n gertaturikoaren alderantziz (familietan gazteen buruzagitza-tasen murriztapena, egoera ekonomikoak txarrera egitearen ondorioz), hurrengo urteetan murriztapen hori, batik bat, 80ko hamarkadatik aurrera jaiotako taldeak emantzipazio-adinera heltzearen eraginezkoa izango da, talde horiek aurrekoek baino kide askoz ere gutxiago baitituzte. Aldiz, erreferentziako pertsonatzat adineko pertsonak (60 urte eta gehiago) dituen familia kopuruak 60.000 unitateko hazkundea izango du, gehienbat biztanleria zahartzeko prozesuaren ondorioz.

Joera horiek guztiek ondorio garrantzitsuak izango dituzte EAEko ekonomia- eta gizarte-bizitzako arlo guztietan; agintariek, batik bat egoitzaren, gizartearen eta laguntzaren arloan eskumena dutenek, aurre egin beharko diete epe laburrerako planteaturik dauden erronka horiei, familien osaketaren barruko aldaketa horiek dagoeneko agerikoak baitira gure gizartean.

Bestalde, nazioarteko migrazioak, azken urteotan, nazioarteko agenda politikoaren eta garapenaren funtsezko gaiak dira; gizarte eta ekonomia globalen oraingo etaparen ezaugarri nagusienetarikoa dira. EAEk ere nabaritu ditu fenomeno horiek, eta gero eta kultura-aniztasun handiagoa dauka, bertara biztanle talde berri gero eta handiagoak heltzearen eraginez. Oraindik ere hurbileko beste gizarte mailetara heldu ez arren, EAEn atzerriko immigrazioak hazkunde nabarmena izan du aspaldion, eta lurralderatze handiko aniztasun-panorama eratu du.

Udal Erroldako datuen arabera, 2007an 98.526 immigrante bizi ziren EAEn, 2006ko urtarrian baino %15,2 gehiago. Atzerriko biztanle-ekarpen hori erabakigarria izan da EAEko demografiarako. 1998tik 2007ra, biztanleria autoktonoak 40.422 pertsona galdu ditu. Baina, aldi horretan, biztanleria osoak 42.488 pertsonako hazkundea izan du. Hori ezinezkoa izango litzateke atzerriko 82.910 pertsona iritsi ezean. Azken batean, biztanleriaren galera atzerriko biztanleen saldo positiboarekin orekatu da. Immigrante kopuruaren hazkundea biztanleria osoan duten garrantzi gero eta handiagoan ikusten da: 2007an EAEko atzeritarrek %4,6 ziren (Estatuan %9,9).

Atzeritarrek hemengoek eurenganako duten jarrera ikusteko moduari dagokionez, IKUSPEGIK (Immigrazioaren

EAEko Behatokia, Eusko Jaurlaritzaren mendekoa) atzerritarrei egindako inkesta batean jasotakoaren arabera, atzerritarren %73k esan dute inoiz edo ia inoiz ere ez zaiela adierazi hemengoan segurtasun ekonomikoa arriskuan jarzen dutenik. Gainera, %63k esan dute inoiz edo ia inoiz ez direla diskriminaturik sentitu, ez dutela begirada txarrik nabaritu, ez dutela euren aurkako gauza negatiborik entzun edo ez dutela ukapen-jarrerarik igarri, EAEko biztanleengandik. Bi kasutan, afrikarrek eta, batez ere, Afrika Beltzekoek adierazi dute pertzepziorik negatiboena; europarrek eta argentinarrek, ostera, gutxiago nabaritzen dute halako jarrera negatiborik.

Gainera, immigranteen %43,2ren iritzian, EAEko biztanleek irudi oso positiboa edo oso positiboa dute eurei buruz, halaber, %59,6k uste dute hemengo biztanleek adeitasunez tratatzen dituztela euren herriko pertsonak, inoiz ere ez erasokortasunez (%0,1). Azken batean, atzerritarren multzoa, dirudienez, nahiko pozik dago bere oraingo bizitzarekin, emandako batez besteko puntuazioa "oso ondotik" hurbil baitago (6,96 puntu 10etik); eta, atzera itzuli ahal izanez gero, gehien-gehienek gauza bera egingo lukete eta berriro ere irten egingo liriateke euren herritik (%75,6).

2.2. Hezkuntza

Hezkuntza, Unibertsitateak eta Ikerketa Sailaren gastuak hazkunde handiagoa izan du 2007an, 2006an baino (%+12,3 eta %+5,8, hurrenez hurren); gainera, BPGrekiko ere hazkunde handiagoa izan du (%3,62 eta %3,46).

Hala eta guztiz ere, MECek argitaraturiko azken datuen arabera (2005ari buruzko datuak), Hezkuntza Administrazioen gastua BPGren %3,38 da EAEn (%2,74 Unibertsitate-rik kanpoko Hezkuntzan eta %0,57 Unibertsitatekoan), eta %3,46 Estatuan (%2,58 Unibertsitate-rik kanpoko Hezkuntzan eta %0,77 Unibertsitatekoan); Unibertsitate-rik kanpoko Irakaskuntzan egindako gastu publikoa (Lanerako Prestakuntza kontuan hartu barik), 2005ean, 6.070 eurokoa izan da EAEn, eta, horrela, Euskal Autonomia Erkidegoa ikasle bakoitzeko gasturik handiena duen erkidegoa da (Estatuko batez bestekoa 4.520 eurokoa da).

EAEn unibertsitate aurreko matrikulazioak bilakaera ona izan du; izan ere, EUSTATen 2007-08ko datuen aurrerape-

nean esaten denez, %1,6ko hazkundera izan du, beheko mailetan (Haur eta Lehen Hezkuntza) egondako gorakadaren ondorioz; aipagarria da, gainera, DBHn ere matrikulazioak gora egitea, lehenengoz (hain zuzen ere, %0,1eko hazkundera, eta aurreko urtean, berriz, %0,8ko beherakada). Beste modu batera esateko, suspertze demografikoa 12 urtetik gorako adinetara heldu dela dirudi.

Aldiz, Derrigorrezkoaren osteko Goi Hezkuntzako (DOGH) matrikulazio kopurua ere murriztu egin da (%-1), Batxilergoan (%-0,8) eta, batik bat, Goi Mailako LHn egon den beherakadaren eraginez, azken horretan beherakada aurreko urtekoa baino txikiagoa izan arren (%-2 eta %-5,7, hurrenez hurren), Erdi Mailako LHn matrikulazioak gorakadaxoa izan baitu (%+0,1).

EAEko biztanleriak balorazio positiboa egin du Euskal Autonomia Erkidegoan eskainitako LHri buruz. Soziologia Prospekzioko Kabineteak 2007ko azaroan argitaraturiko ikerketa baten arabera, biztanleriaren %65k uste du LH ona dela, %18k nola-halako dela eta %2k txarra dela. Halaber, biztanleriaren %77k uste du LHK ondo prestatzen dituela gazteak, lan munduan sartzeko; txarto prestatzen dituela %10ek baino ez du uste.

Hala eta guztiz ere, eurek eta seme-alabek LHko modulu bat ala unibertsitate-karrera bat ikastea nahiago duten galdetzen zaienean, %47k unibertsitatea aukeratzen du eta %35ek LH; hori adierazgarria da, produkzio-egiturak dituen heziketa-beharrizanak aintzat hartuta.

Halaber, emakumeek lanbide-ikasketetan duten partaidetza gizonena baino txikiagoa da oraindik, eta aipagarria da 2006-07 ikasturtean beherakada egon dela emakumeek Goi Mailako LHn duten partaidetzan, aurreko urteari dagokionez. Hain zuzen ere, 2003-04 ikasturtean, Erdi Mailako LHn %37,9ko partaidetza izan zuten eta Goi Mailako LHn %42,8koa; 2004-05 ikasturtean partaidetza hori %38,2raino eta %43,1eraino hazi zen, hurrenez hurren; 2005-06an %38,9raino eta %45,2raino; baina 2006-07 ikasturtean ehunekoak %39,7 (8 hamarreneko hazkundera) eta %43,2 (2 puntuko murriztapena) izan ziren.

Goi Irakaskuntzako matrikulazioaren aldetik (lehenengo bi zikloetan), unibertsitate publikoen eta pribatuen multzo osoan, horrek beheranzko joerari eutsi dio, eta aipagarria da 2005-06 ikasturtetik unibertsitate-biztanleriaren ehunekoak behera egin duela, 18-25 urte bitarteko biztanleria osoari dagokionez.

Era berean, nabarmentzekoa da matrikulazioak hirugarren unibertsitate-zikloan (doktorego) 2001-02tik izandako goranzko joera hautsi egin zela 2005-06an; horrek inplikazio jakinak ditu oraingo Informazioaren eta Ezagupenaren Gizartean.

Hezkuntza-adierazleei dagokienez:

- Biztanleriak ikaskuntza iraunkorren duen partaidetzak, Irakas Sistema Ebaluatu eta Ikertzeko Erakundeak (IVEI-ISEI) emandako datuen arabera, etengabeko aurrerakuntza izan du, tasa 1992ko %3,5etik 2006ko %12,4ra igaro baita, horrenbestez, ia lortu egin da 2010erako ezarritako helburua (lan egiteko adinean 25 eta 64 urte bitarteko biztanleak dagoen biztanleriaren %12,5). Hala eta guztiz ere, oraindik ere bidea daukagu erreferentziako herrietan dauden ratioetara heltzeko: Suedia (2005eko datua %32,1), Danimarka (%29,2), Erresuma Batua (%26,6), Finlandia (%23,1), Holanda (%15,6), Eslovenia (%15) eta Austria (%13,1).
- Pozgarria da, MEC-Ebaluazio Erakundeak emandako datuen arabera, EAEn derrigorrezkoaren osteko bigarren hezkuntza amaitu duten pertsona nagusien (20-64 urte) biztanleria %62,2 izatea 2005ean (Estatuan %50,2); hala ere, itxuraz (adin-lerruna ez baita homogoneoa) oraindik ere distantzia luzea dago EB-27ra. Izan ere, EUROSTATen datuen arabera, hezkuntza hori amaitu duten pertsona nagusien (25-64 urte bitartekoak) biztanleria, Estatuan, %48,5ekoa zen 2005ean, eta EB-27an %69,3koa.
- Aipatzekoa da eskola garaiz baino lehen uzteko tasak izandako bilakaera; izan ere, 2000-2006an %13,9ren inguruko gorabehera txikiak eta iraunkorrak egon dira, eta agerian gelditu da ehuneko hori nekez hobetzeko modukoa dela. Horrela, 2006ko ehunekoa %14,5ekoa izan zen, Lisboako Europako Kontseiluak 2000n helburutzat %10 ezarri bazuen ere.
- Halaber, PISA-2006 Proiektutik ondorioztatzen diren emaitzak kezagarriak dira; izan ere, *zientzia-gaitasunean*, 2003ko emaitzak hobetu arren, EAE oraindik ere OCDEren batez bestekotik behera dago; *matematika-gaitasunean*, OCDEren batez bestekoaren gainetik egon arren, posizioak galdu ditu 2003ari dagokionez; eta *irakurtzeko gaitasunean* posizioak galdu ditu eta, gainera, OCDEren batez bestekotik behera kokatu da.

2.3. I+G+b jarduerak eta IKT-ak

EUSTATen, EUROSTATen eta INEren datuen arabera, I+G+b deritzonaren adierazle nagusiak aintzat hartuta (ahalegina, enpresen dinamismoa gastuari dagokionez, halako jardueretan erabilitako langileria...), EAE oraindik ere Estatu autonomiaren erkidegorik dinamikoenen eta berritzaileen artean dago, baina oraindik bide luzea daukagu arlo honetan erreferentziakoak diren herrien mailara iristeko:

- I+G arloan egindako ahalegina %1,47koa da; nolabaiteko egonkortasunaren ostean lortutako ehunekorik altuena da (Estatuan %1,2). Hala eta guztiz ere, EB-15ekoa (%1,81), EB-25ekoa (%1,85) eta EB-27koa (%1,84) baino baxuagoa da. Bestalde, berrikuntza teknologikorako jardueretan egindako gastu osoa egonkor mantendu da 2004tik 2006ra: BPGren %3,8, eta 2003koa baino ehuneko txikiagoa da (%3,9).
- 2004-06 aldian produktua edo prozesua berritu duten enpresen ehunekoa (9 langiletik gorako enpresak) 2,4 puntu altuagoa da EAEn Estatuan baino (%27,7 eta %25,3), INEK adierazi duenez.
- Sektore pribatua (teknologia-zentroak alde batera utzita) I+G arloan egindako gastuaren betearazte nagusia da, eta horren finantziario-iturriak garrantzitsuena ere bai. Enpresek gastuaren %71,9 betearazten dute, eta, finantziarioi dagokionez, Bartzelonako helburutik 4,8 puntura daude: gastuaren %66 sektore pribatuak finantzatzea.
- Pozgarria da I+G arloko jardueretan diharduen langile kopurua gero eta handiagoa izatea, eta Estatu eta EBko balioen gainetik kokatzea. Langile kopuru hori, 2006an, landunen %13,2 izan zen; Estatuan %9,6 eta EBn %9,5 da.
- Horietatik, %62,3 ikertzaileak dira, eta ehuneko hori EB-25ekoa baino handiagoa da (%60, EUROSTATek adierazitakoaren arabera).
- 2005ean, manufaktura industriak I+G arloan egindako gastuaren %73 inguru I+G arloko intentsitate altuko eta ertain-altuko sektoreetan pilatzen zen, eta %23,6 intentsitate ertain-baxuko sektoreetan. 2005etik 2006ra bitartean, intentsitate altuko eta ertain-altuko sektoreek 1,1 puntu galdu dituzte, intentsitate ertain-baxukoaren alde. Hala eta guztiz ere, informazio hori kontuz erabili behar da, zenbait sektorek, adibidez, "metalezko gaiak" sektoreak (bertan, I+G arloan lanaldi osoan dabilen langile ko-

purua handia da), automobil-sektorerako ekipamendua sortu ahal dute, eta horren intentsitatearen ertain-altua da.

EUSTATEk landutako Europako Berrikuntza Indizearen (SII) arabera, EAEn ezaugarri nagusiak honako hauek dira:

- Zientzia- eta ingeniari-tza-ikasketetan (Bigarren Mailako LH ere barne) graduaturikoen ratio altua: 20-29 urte bitarteko mila gazteko 26,1; Europako tasa milako 12,9 da.
- Goi-hezkuntzan dabilen 25-64 urte bitarteko biztanleria-ehuneko handia (Unibertsitatea eta Goi Mailako LH), ehuneko horrek ia bikoiztu egiten baitu EBko batez bestekoa (%41,8 eta %23, hurrenez hurren).
- Gutxienez Bigarren Hezkuntza amaitu duen 20-24 urte bitarteko biztanle kopuru handia (%79,2), Europako batez bestekoaren gainetik (%77,8).
- Banda zabalaren hedapena, hori nabarmen hobetu baita, biztanleriaren %10etik %14,7ra igarota, EBko joerari jarraituz (%10etik %14,8ra).
- 10-249 enplegatuko EAEko enpresa berritzaileek barne-berrikuntzak egitea, EBkoek baino neurri apur bat handiagoan (%26,8 eta %31,6); hala ere, salmenten gaineko berrikuntzan egindako gastua, 10 enplegatuko eta gehiagoko enpresetan, apur bat txikiagoa da (%1,6 eta %2,2 EB-27an).
- Teknologia ertaineko eta goi-teknologiako industria-sektoreetako landunen tasa Europako batez bestekotik gorakoa izatea (%10,2 eta %6,6), eta zerbitzu sektoreko tasak ia berdin-berdinak izatea (%3,2 eta %3,3), dena den, goi-teknologiako produktuen esportazioen garrantzia nahiko txikiagoa da: EAEn kasuan esportazio guztien %3,7 eta Europar Batasunean %16,7.

Baita honako hauek ere:

- IKTetan egindako gastua EAEn BPGren %5,1 izatea, Europako batez bestekoa baino 1,3 puntu handiagoa.
- Europako erakunde publikoek I+G arloan BPGren %0,65 betearaztea, eta EAEn, berriz, horren erdia be-tearaztea (%0,29). Hala eta guztiz ere, sektore pribatuan kontzeptu horretan egindako gastua ez dago EBkotik urrun: EAEn %1,14 eta EBn %1,17.
- Industrian teknologia ertaineko eta goi-teknologiako I+G arloan egindako inbertsioa, I+G arloan egindako

gastu osoari dagokionez, txikiagoa izatea: %73, eta EB-27ko batez bestekoa %85,2.

- Enpresek beste enpresa batzuekin edo erakundeekin duten partaidetza EAEn Europan baino txikiagoa izatea.
- Arrisku Kapitalera bideraturiko BPGren ehuneko (hasierako faseetan) %0,02 izatea EAEn, eta EBko batez bestekoa 0,05 izatea.
- 10 enplegatuko eta gehiagoko enpresek produktu berritzaileen salmentan izandako negozio zifran eragina Europakoa baino txikiagoa izatea: merkaturako berriak direnean %1,6, eta enpresarako berriak direnean %2,5. Europako batez bestekoak %7,3 eta %6,2 dira, hurrenez hurren.
- Marken eta diseinuen babesa (horien erregistroaren bidezkoa) Europako tasetara heldu edo tasa horiek gainditu arren, patenteen kasuan gauza bera ez gertatzea.

Horrenbestez, berriro ere komenigarria da I+G+b arloa baliabide publiko gehiago bideratzea; baliabide horiek, gure ustez, honako hau hartu beharko lukete kontuan:

- EAEko oraingo egitura ekonomikoa euskarrizten duen produkzio-egituraren beharrezan; beraz, emaitzak lortzera bideratu beharra dago.
- EAEk zein sektore sorberritan dituen arrakasta-aukerarik handienak zehaztu beharra, ahaleginak bertara bideratzeko, ahaleginok barreiatu barik.
- Jarduketa-ildoen jarraipena egin beharra, helburuak bete egiten direla egiaztatuz eta, beharrezkoa izanez gero, helburuok berregokituz.

Familien edota biztanleen IKT ekipamenduei dagokionez, pozgarria da EAEk arlo horretan hazten jarraitzea, baina oraindik ere Europako batez bestekoak baino beheraxeago gaude. Horrela, internet daukan 16-74 urte bitarteko kide- ren bat duten familien ehunekoak, 2007an, %54 da EB-27an, %56 EB-25ean eta %59 EB-15ean; eta banda zabalerako konexioa dutenen ehunekoak %42 da EB-27an, %43 EB-25ean eta %46 EB-15ean. EAEn ehunekoak %50 eta %40 dira, hurrenez hurren. Horrenbestez, EAE Europako batez bestekoa baino apur bat beherago dago, eta erreferentziako herrietatik urrun (Suedia, Finlandia, Danimarka, Luxenburgoko eta Erre- suma Batua), baita EBn orintsu sarturiko herri batzuetatik urrun ere (interneti dagokionez, %58).

Erabileraren aldetik, INEk emandako datuen arabera, EAEk goranzko joera dauka, baina posizioak galdu ditu Estatuko sailkapenean. Horrela, 2004tik 2007ra, azken 3 hila-beteetan PCa erabili duten 16-74 urte bitarteko pertsonen ehunekoa %50etik %59ra igaro da, eta Internet erabili du-tenena %42tik %54ra.

Beraz, gure iritiz, gero eta beharrezkoagoa da informa-zioaren eta komunikazioaren teknologia berrien erabilera sustatzea, horretarako joerarik txikiena duten taldeen artean (seme-alabarik gabeko familiak edo bakarrik bizi diren per-sonak, adineko pertsonak eta trebakuntzarik nahiz lan-egon-kortasunik urrienerako taldeak). Gainera, konexio-aukerak, edukiak eta banaketa ondo konbinatzean oinarrituriko poli-tika publikoa lagungarria izango da IKTen hobariak maximi-zatzeko.

Enpresetako IKT ekipamenduei dagokienez, horiek en-presetan sartzeko prozesua gero eta handiagoa da; hala ere, enplegu-tamaina handiagoa lortu ahala, establezimenduek handitze urriagoak dituzte, hobekuntza-tartea txikiagoa de-lako.

Internetez edo bide elektronikoz egindako merkataritza-transakzioen aldetik, bestalde, merkataritza elektronikoa en-presetan hedatzeari buruzko itxaropenak oraingoz beteta egon ez arren (ez EAEn eta ez EBn), horrek sorturiko negozio-zifretan hazkundera egon da, baita horretan parte hartzen duen establezimendu kopuruan ere, eta bide hori erabiliz sa-lerosten den ondasun eta zerbitzu kopuruan ere bai.

2.4. Ingurune naturala

Azken urteotan hobekuntzak egon dira ingurumenaren egoeraren arloan, gizartea arazoaz jabetu delako eta gara-pen iraunkorra lortzeko jarduketara publikoak garatu direlako.

Horrela, honako hauek bilakaera ona izan dute:

- Airearen kalitatea, hori ona edo, behintzat, onargarria baita azterturiko azpizona guztietan.
- Atmosferako kutsagarrien isurpenen murriztapena, PM₁₀ deritzonak izan ezik (esekidurako partikulak), horien ka-suan oraindik gainditu egiten baitira legezko mugak.
- Uren kalitatea:

- *Ibaietako* urena itxaropentsua da.
- *Trantsizioko uretan*, oraindik arazoak egon arren, bila-kaera ona izan da.
- *Kostaldeko uretan*, egoera oso ona da, laginketa-esta-zioen %86k bete egiten baitituzte helburuak.
- *Lakuetan eta barrualdeko zona hezeetan*, dirudienez, bi-lakaera ona egon da, baina oraindik ez da nahikoa.
- Hiriko hondakin-uren tratamendua; izan ere, 2005ean, EAEko biztanleriaren %82k bigarren mailako tratamenduko Hondakin Uren Araztegi batera (HUA) konektaturiko estol-deria-zerbitzua zuen. EAEko datuak EUROSTATEk eman-dakoeekin konparatuta, esan daiteke EAE ekipamendurik onenak dituzten EBko herrien artan dagoela.

- Energia-intentsitatea; 2006an, hain zuzen ere, 1996koa-ren %91 da, eta, 2004koari dagokionez, 4 puntu hobetu da, BPGk energiaren azken kontsumoak baino hazkundera handiagoa izan baitu.
- Ingurumen-ziurtagirien edo ziurtagiri “berdeen” kopurua (ISO 14001, Ekoscan Araua, Europako EMAS Araudia edo UNE 150.301-Ekodiseinua) gero eta handiagoa da. Horrela, 2006tik 2007ra, ziurtagiri kopurua 1.026tik 1.101era igaro da (75 ziurtagiri gehiago).

Hala ere, kezagarriak dira:

- *Bainuko* uren kalitatea; izan ere, 2007an egindako azter-ketaren arabera, eta kontuan hartuta bainuko uren kalita-tea kudeatzeari buruzko urriaren 11ko 1341/2007 Errege Dekretua (Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2006/7 Zuzentaraua irauli duena), bainurako 17 zonen sail-kapenak txarrera egin du. Bestalde, 2 hobekuntza ikusi dira (Saturraran hondartza eta Ulibarri-Ganboa urtegia).
- Banaketa-sarean galdutako urak, lehengo murriztapena-ren ostean, 2005ean %33,3ko hazkundera izan du, eta 28,6 Hm³ dira (gutzizko erabilgarriaren %11,3).
- EAEn uraren balio unitarioa, 2005ean, 0,91 euro/m³ izan zen, eta horrek %9,6ko hazkundera adierazten du, 2004ko balioari dagokionez.
- Energiaren azken kontsumoaren hazkundera, 2004tik 2005era, %1,5koa izan da (5.596 Ktep); dena den, ener-gia-intentsitateak bilakaera ona izan du.
- Kontseilu horrek erabiltzen dituen bi datu-iturrien (Ihobe eta INE) arteko desadostasuna dago, hondakinak sortzea-

ren eta kudeatzearen arloan; horrela, datu horietatik ez dira gauza berak ondorioztatzen.

- 2008ko *Industria Ekobarometroa* deritzonaren arabera, enpresek oraindik ez dute ingurumena ikusten errentagarritasunaren funtsezko hiru faktoreen artekotzat (kontsultaturiko enpresen %5ek soilik ikusten du halakotzat); hala ere, handitu egin da euren ingurumen-eragina murrizteak hobari ekonomiko nabariak ekar ditzakeela onartzen duen enpresa kopurua (%31, eta 2004an %23).

Joera kezkarri hauek mantentzen dira:

- Mugikortasunaren eta garraioaren hazkundera, eta desoreka modalen mantenamendua. Izan ere, pertsonen mugikortasuna ibilgailu pribatuan oinarritzen da, gehienbat; eta merkantzien garraioan errepidearen nagusitasuna dago, trenbideari dagokionez.
- Negutegi-efektuko gasen (NEG) isurpenak. NEGen isurpen osoa (zuzenekoa eta zeharkakoa, hau da, inportaturiko elektrizitateari lotutako isurpenak ere aintzat hartuta) 25,5 milioi tona CO₂-koa izan zen 2006an, eta horrek %0,4ko hazkundera adierazten du, 2004ko isurpenei dagokionez, eta %21,9ko hazkundera, oinarri-urtearekin konparatuta. Beraz, azken lau urteotan isurpenak 25 milioi tona inguruan egonkortu dira.

Horrenbestez, ahaleginak ez dira moteldu behar, bizitu baino. Eta, horretarako, EAEko EGABren ustez, lanean jarraitu behar da, produkzio-prozesu garbiagoak abiatzea ahalbidetzeko; prozesuok ingurumen-, gizarte- eta ekonomia-alderdien arteko integrazio egokia bilatu beharko dute, berrikuntza teknologikoa sustatuz, ingurumen-sentsibilizazioko ekintzak bultzatuz, etab.

2.5. EAE-ko egoera ekonomikoa eta kanpoko testuingurua

Parametro ekonomiko garrantzitsuek (BPG, inflazioa, enplegua eta langabezia) 2007an izandako bilakaerak biraketa bat izan du iraganeko bilakaerari dagokionez, eta badirudi horrek ziklo ekonomikoaren aldaketa adierazten duela.

AEBn, urte amaieran, egoitza-inbertsioaren murriztapena egon da, baita enpresa-inbertsioaren eta kontsumoaren murriztapena ere, merkatuaren jarrera narriatzearen eta kreditu-baldintzak gogortzearen ondorioz, abuztuko finantza-asalduraren ostean; horren eraginez, 2007ko azken hiruhilekoan ekonomia-jarduerak murriztapen drastikoa izan zuen. Horrela, urteko batez besteko hazkundera %2,2koa izan zen.

Bestalde, Europako garapen-bideko ekonomien hazkundea ia puntu bateko murriztapena izan zuen (%6,7tik %5,8ra).

EAEn, EUSTATen Hiruhileko Kontu Ekonomikoen lehenengo aurrerapenean adierazitakoaren arabera²⁰, hiruhileko hazkunderaren profilak moteltze nabaria izan du urte osoan, lehenengo hiruhilekoko %4,5etik laugarren hiruhilekoko %3,7ra. Hala eta guztiz ere, lehen esan dugunez, urteko emaitza Estatukoa eta EBkoa baino apur bat hobea da. Estatuari dagokionez, urteko batez besteko hazkundera hamarren bat handiagoa da (%3,8ko urteko batez bestekoa); EBrekin konparatuz, berriz, alde handiagoa dago: puntu 1 EB-27rekin konparatuz (%2,9ko hazkundera); 1,1 puntu EB-25ekin konparatuz (%2,8ko hazkundera); eta 1,3 puntu EB-15ekin konparatuz (%2,6ko hazkundera).

Esleriari dagokionez, EAEko dezelerazioa barruko eskariak izandako jokabidearen eraginezkoa da (kanpoko eskariak, aurreko urtean bezala, 5 hamarren murriztu baitzizio BPGren hazkunderari). Hori, hain zuzen ere, kontsumo pribatuaren hazkundera moteltzearen ondoriozkoa da (%3,5, eta aurreko urtean %4,2), baita inbertsioaren hazkundera dezeleratzearen ondoriozkoa ere (orain ere gehien hazi den osagaia izan arren), urte hasierako batez besteko hazkunde-tasa %6,6 eta azken hiruhilekoa %4,5 izan baita.

Euskal Herriko Aurrezki Kutxen Federazioaren *Kontsumitzailearen Konfiantzaren Indizeak* (KKI) egoerari buruz adierazitakoaren arabera, 2007ko bigarren hiruhilekotik aurrera kontsumitzaileak konfiantza galtzen hasi dira, bai EAEn eta bai Estatuan eta EBn; eta laugarren hiruhilekoan KKIren balioa 88 izan da EAEn, 83 Estatuan eta 94 EBn. Hau da, EAEn EBn baino ezkortasun handiagoa eta Estatuan baino txikiagoa dago.

EAEko kontsumitzaileen konfiantzaren indizean egon den beherakada hori, izan ere, indizeko hiru osagaik izandako erortze handiaren ondoriozkoa da: egoera ekonomiko orokorrari buruzko itxaropenak, etxeko egoera ekonomikoari buruz-

²⁰ 2007ko otsailaren 19koa.

koak eta, batez ere, etxeko aurrezkiei buruzkoak. Laugarren osagaia, langabeziari buruzko itxaropenena, apur bat suspertu egin zen 2007an, ezkortasunaren zonan jarraitu arren.

Eskaintzaren aldetik, industriak eta zerbitzuek urte batetik besterako aldaketa-tasa dute (%3,8); hala ere, industriaren hazkundea moteldu egin da urtean zehar (lehenengo hiruhilekoko %4,9tik laugarren hiruhilekoko %2,3ra), eta zerbitzuen hazkundea, aldiz, %3,7tik %4,2ra igaro da. Eraikuntzak, bestalde, 2006ko bigarren hiruhilekoan hasitako dezelerazioarako joerarekin jarraitu du, eta 2007ko laugarren hiruhilekoan %2,9ko hazkundea izan du (lehenengo hiruhilekoan %4,5ekoa).

2007an, ekonomia-jardueraren dezelerazioak ez du eraginik izan enpleguaren sorkuntzan; izan ere, EUSTATEN Hiruhileko Kontu Ekonomikoetan adierazitakoaren arabera, enpleguaren urteko batez besteko hazkundea %2,4koa izan da, 2006ko hazkundea baino hamarren bat handiagoa. Izan ere, BJAk adierazi duenez, langabezia-tasak %4,1etik %3,3ra arteko murriztapena izan du 2006tik 2007ra.

Hala eta guztiz ere, jardueraren dezelerazioak eragina izan du produktibitate-irabazietan; izan ere, irabaziok gora egin arren, gorakada aurreko urtekoa baino txikiagoa izan da (%1,5 eta %1,9, hurrenez hurren); izan ere, 2007an produktibitatearen bilakaera, aurreko urteetan bezala, estu lotuta dago industriaren aurrerakuntzetara, eta sektore horrek 2006an baino irabazi apur bat txikiagoak izan zituen (%5,5etik %3,1era igaro da), sektorean lorturiko enplegu-sorkuntzaren ondorioz.

Bestalde, EAEko lanaren ageriko produktibitatearen bilakaera Estatukoa baino hobea da, ez 2007an bakarrik (guztira %+0,9, baina industrian ez, sektore horretan 2007an 6 hamarreneko aldea atera baitigu, industria-enpleguaren %0,6 galtzearen eraginez), baita azken hamarkadako urte guztietan ere.

EBrekin konparatuz, EAEko ekonomiaren produktibitate osoaren hazkundea handiagoa izan da 2007an (puntu erdi EB-25ekin konparatuta eta ia bi puntu EDBrekin konparatuz); hala ere, hamarkada osoari dagokionez, EB-25en batez bestekoa EAEkoa baino lau hamarren handiagoa da. Industriaren kasuan ere, EAEn datuak gainditu egiten ditu EBn 2007an lortutakoak; baina, kasu honetan, azken hamar urteotako batez bestekoarekiko aldeek hazkunde handiagoa adierazten dute bi arlo horietan, EAEko industria-produktibitateari dagokionez (EB-25ekiko ia puntu bateko aldea, eta EDBrekiko bost hamarrenekoa).

Industria-jarduerak teknologia-edukiaren arabera bereizita, kezagarria da argitaraturiko azken datuek (2005ari buruzkoak) agerian jartzea teknologia-eduki altuko eta ertain-altuko enpleguaren garrantzia murriztu egin dela, guztizkoarekin konparatuta, bai enpleguari (2004ko %30,49tik 2005eko %30,45era) eta bai balio erantsiari (%29,91tik %28,33ra) nahiz salmentei (%29,53tik %28,40ra) dagokionez.

Era berean, 2004tik, teknologia maila ertain-altuko eta altuko esportazioek eta inportazioek garrantzia galdu dute, esportazio eta inportazio guztiei dagokionez, teknologia-eduki ertain-baxuko eta baxuko aldean. Horrela, 2004an, EAEk egindako esportazioen %51,4 maila altukoak eta ertain-altukoak ziren; 2007an (behin-behineko datuak) ehunekoa %45,5 izan da. Inportazioen kasuan, 2004ko %42,1etik 2006ko %34,8ra igaro gara. Pozgarria da, altuaren eta ertain-altuaren artean bereizita, 2006tik 2007ra gorakadaxoa ikustea, teknologia-eduki altuko ondasunen eta zerbitzuen esportazioetan, esportazio guztiei dagokionez; hain zuzen ere, %1,9tik %2,4ra igaro dira.

Gogoratu egin behar da, OCDEren sailkapenaren arabera (EUSTATEk erabilitako sailkapena), teknologia maila altuaren barruan honako hauek sartzen direla: aireontziak eta espazio-ontziak, produktu farmazeutikoak, bulegoko makineria eta ekipo informatikoa, material elektronikoa, eta ekipo eta tresna kirurgikoak, medikuntzakoak eta doitasunekoak. Ertain-altuaren barruan hauek sartzen dira: makineria eta ekipo elektrikoak, motorreko ibilgailuak, produktu kimikoak (farmazeutikoak izan ezik), garraioko beste material bat, eta makineria eta ekipo mekanikoa. Ertain-baxuan ondokoak sartzen dira: ontziak, kautxua-eragintza, plastikozko materialak, petrolio fintzearen eraginezko produktuak, burdinazkoak diren eta ez diren metalak, metalezko produktuak eta metalezkoak ez diren mineral-produktuak. Azkenik, baxuaren barruan: manufaktura eta birziklapena, zura eta papera nahiz paperaren produktuak, elikadura-produktuak, edariak eta tabakoak, oihalak, jantzigintza, larruaren produktuak eta zapatak.

EAEko EGABren iritziak, funtsezkoa da produktibitatea eta lehiakortasuna hobetzea, eta garrantzia handiagoa eman behar zaie hezkuntzari nahiz heziketari, ikerketari, ezagupenari, prozesuaren zein produktuaren berrikuntzari, teknologiarik gabeko hedapenari nahiz transferentziari, eta balio erantsi eta kalitate handiko ondasunen eta zerbitzuen sorkuntzari; alderdi horiek garatzeko, konpromiso irmoa behar da, bai enpresaren eta bai, batez ere, Jaurilaritzarena eta inguru zientifiko-teknologikoa, *Hezkuntza eta I+G+b jarduerak eta IKTA* epigrafeetan adierazi dugunez.

Gure lehiakortasuna hobetzeko beste alderdi kezkarri bat, halaber, euroaren zonarekiko oraindik daukagun inflazio-diferentziala da. EAEn, kontsumoko prezioen batez besteko hazkundera %2,8koa izan zen (2006an %3,4), energia-produktuen eta landu gabeko janariaren prezio handien eraginaren ondorioz; Estatuko inflazioaren (%2,8) berdina da, baina euroaren zonan dagoena (%2,1) baino handiagoa, baita Europako Banku Zentralak helburutzat ezarritako %2 baino handiagoa ere. Eta ez dirudi egoerak hobera egiten duenik, 2007ko abenduko urte batetik besterako tasak honako hauek izan baitziren: EAEn eta Estatuan %4,2; eta EDBn %3,1.

Prezioen diferentzial horrek (gure lehiakideen prezioen gainetik) gure produktuen lehiakortasuna murriztu eta esportazioa zailtzen du (kanpoko sektoreak BPGren hazkundera egindako ekarpena positiboa izan arren); horrela, hazkunde ekonomikoa eta enplegua urriagoak dira. Horrenbestez, inflazioaren aurkako politika eskatu nahi dugu berriro, agintaritzako bakoitzak arlo horretan duen erantzukizunaren eremuan, batez ere prezioetan presiorik handiena sortzen duten sektoreetan.

EAEk atzerrian egindako inbertsioari dagokionez, gure erkidegoak atzerrian duen produkzio-gaitasuna hedatu egin da; hori, atzerriko balioak dituzten enpresak (ABDE) eta energia-sektorea alde batera utzita, *Higiezin-agentek eta zerbitzuak* sektorearen hazkundeak azaltzen du, hain zuzen ere, "beste enpresa-jarduera batzuk" adarrak.

2.6. Sektore publikoa

EAEko sektore publikoaren jarduerari dagokionez, 2007an %10,5eko hazkunde handia egon da diru-sarreraren publikoetan, aurreko urteko %8,2koa baino handiagoa, batez ere zuzeneko zergetan (%+17,3) eta, neurri txikiagoan, zeharkakoetan (%+3,3) egon diren hazkunderen ondorioz; horrela, EAEko sektore publikoaren diru-sarreraren multzoak zazpi hamarreneko hazkundera izan du BPGri dagokionez, eta 2006ko %21,6tik %22,3ra igaro da.

EAEko Sektore Publikoaren gastu osoa, beste alde batetik, %9,5ean hazi da, aurreko urtean baino hamarren bat gehiago; hazkunde hori nabarmenagoa izan da Eusko Jaurlaritzan (%+10,5) Foru Aldundietan (%+8,5) baino; horrela, magnitude horrek PBGr duen ehuneko lau hamarren hazi

da, aurreko urteari dagokionez, eta %20,9 da. Gastu publikoaren partida nagusiei dagokionez, aipagarria da, sektore publikoaren funtzionamenduen gastuen %12,6arekin konparatuta (Eusko Jaurlaritzan %11,8 eta Foru Aldundietan %19,5), inbertsio errealetara bideraturiko zenbatekoek hazkunde txikiagoa izatea, %10,4koa (Eusko Jaurlaritzan %12,7 eta Foru Aldundietan %9,1).

Funtzionamenduko gastuen eta inbertsio errealetako gastuen hazkunderen arteko aldea murriztu egin da, 2006ari dagokionez (urte horretan, partidek %10,6ko eta %7ko hazkundera izan zuten, hurrenez hurren); hala ere, ekitaldi honekiko Memoria Sozioekonomikoan adierazitakoa berretsi nahi dugu: inbertsio errealak funtsezkoak dira gure erkidegoko ongizatea hobetzeko eta bertako desorekak murrizteko, baita gure ekonomiaren lehiakortasuna hobetzeko ere.

Gainera, diru-sarrerek gastuak baino hazkunde handiagoa izatean (eragiketa arruntetan, kapital-eragiketetan ez baita halakorik gertatzen), aurrezpen publikoak %8,9ko hazkundera izan du (2006an %+13,1), eta administrazioen multzoaren superabit publikoa ere hazi egin da, hain zuzen ere, BPGren %0,7tik (2004an) %1,5era (2005ean), %1,9ra (2006an) eta %2ra (2007an). Aurten ere, finantza-gaitasunaren norakoa argitu nahi dugu (1.396 milioi euroko superabita), 286 milioi euroko zorra amortizatzerag mugatu barik.

2.7. Lan merkatua

Lehenengo eta behin, enpleguaren eta langabeziaren bilakaera kuantitatiboaren eta kualitatiboaren jokabide ona egiaztatu dugu. Izan ere, enpleguak %1,1eko hazkundera soilik izan arren, langabezia batez beste 8.000 pertsonatan murriztu da (%-19,8), eta %3,3ko tasa lortu du. Sektoreka, langabetuen %61,8 zerbitzu sektorekoak dira, eta, bertan, langabeziak %19ko murriztapena izan du. Halaber, industriaren langabeziak %16,2ko murriztapena izan du (batez bestekoaren azpitik), eta eraikuntzan langabetu kopuruak beherakada nabarmena izan du: %-27,7. Bestalde, lehenengo enpleguaren bila ari diren pertsonen taldea 600 pertsonatan murriztu da, eta urteko batez bestekoa 2.700 pertsonakoa da orain.

Adinari dagokionez, langabeziak adin ertainean izan du beherakadarik handiena, bai termino erlatiboetan (%-21,6)

eta bai absolutuetan (-5.900). 25 urtetik beherakoen artean, murriztapena txikiagoa izan da termino erlatiboetan (%14,8), baita 45 urtetik gorakoen artean ere (%-15,4); agerian gelditu da azken kasu horretan egitura-langabeziak eragin handiagoa duela. Gainera, iraupen luzeko langabezia-tasak ere (2 urteko edo hortik gorako langabezia) bilakaera oso positiboa izan du; horrela, EAEko batez bestekoa %0,8 da, 2006an baino 6 hamarren gehiago; EBko batez bestekoa %3 da, eta Estaturikoa %1,7.

Langabezia sexuaren arabera dauden desberdintasunak nabarmen murriztu dira; horrela, emakumeak ere erabateko enplegu-egoeran daude. EAEn emakumeen langabezia tasa (%3,6) EBkoaren erdia da, eta estatuko batez bestekoa baino 7 puntu baxuagoa; EBn emakumeen langabezia-tasarik baxueneko herriak berrira ere Danimarka eta Holanda dira.

Hala eta guztiz ere, Lanbidek 2007ko 4. hiruilekoari buruzko "*Lan Merkaturko Abagunearen Txostena*" deritzon dioenez, datu oso positibo horiei ñabardurak egin behar zaizkie, jarduera ezaren tasek EAEn duten beheranzko erresistentziaren eraginez. Izan ere, EAEko jarduera-tasa orokorra aldaketa barik mantendu da azken urtean, eta %54,6koa da, EBko batez bestekoa baino hiru puntu baxuagoa. Txostenean esaten denaren arabera, langabeziaren eta jarduera ezaren arteko muga oso nahasia da, batez ere zenbait talderen kasuan (adibidez, emakumeak eta 16-24 urte bitarteko gazteak); beraz, balorazio horrekin bat eginez, gure iritziz beharrezkoa da pertsona horien lan-motibazioa eragiten duten neurriak jartzea, gehienbat adin-egituraren desoreka-egoera batean, horrek zaildu egiten baitu belaunaldi-ordezpena.

Gainera, BJAren datuek denborazkotasuna bosgarren urtez jarraian murriztu egin dela adierazi arren, aldi baterako kontratua duen soldatapeko biztanleria %21 da. Azken urtean beherakada handia egon da (%-15,8), baina denborazkotasun ratioak Europar Batasuneko batez bestekoaren gainetik daude oraindik (EB-27rako %14,5); hala ere, esate baterako, Estaturiko tasa baino hamar puntu baxuago dira. Bestalde, kontraturik gabeko egoerak eta beste batzuk (gehienbat emakumeen taldean eragina dutenak) biltzen dituen tasa ere (gizonen kasuan 2007an %0,7) murriztu egin da urte honetan. Emakumearen kasuan %6,2 da, aurreko urtean baino hiru hamarren gutxiago eta hamarkada osoko tasarik baxuena.

Adin-taldea ikusten denez, aldi baterako kontratuak dituzten eta kontraturik ez duten pertsonen tasarik handienak gazteen taldean daude, baina aurreko urtekoak baino txi-

kiagoak dira. Hain zuzen ere, enplegua duten 16 eta 24 urte bitarteko emakumeen %62,4k eta adin horretako gizonen %59,3k aldi baterako kontratua dute. Adin horretan, "kontraturik gabe eta beste batzuk" deritzon egoeran dauden soldatapekoen tasak %6,3 eta %2,2 dira, hurrenez hurren.

Beste alde batetik, 2006an gertaturikoaren alderantziz, lan-gatazkak murriztu egin dira 2007an. Lan Harremanen Kontseiluak (LHK) emandako datuen arabera, ekitaldi honetan EAEn 196 greba egon dira, eta horietan 46.343 pertsonak hartu dute parte; hain zuzen ere, 111.975 lanaldi igaro dira lanik egin gabe. Zifra horiek %12,5eko beherakadak adierazten dituzte greba kopuruan, %25,9 parte-hartzaileen kasuan eta %33,5 lanik egin gabeko lanaldietan. Gainera, greben multzo osoari orokorrean gertaturikoaren antzean, horien kopuruak %12,2ko murriztapena izan du enpresa pribatuetan, eta %13,2koa enpresa publikoan. Sektore publikoan, 2007an, lanik egin gabeko lanaldi kopuruan eta eraginpeko langile kopuruan, garrantzitsuenak Osakidetza-koa eta unibertsitatetik kanpo hezkuntza publikoak izan dira. Oro har, eremu publikoko grebek intentsitate handiagoa izan dute, bai lanik egin gabeko lanaldi kopuruan (1.135,5 eta 214,5), bai grebaren eraginpeko langile kopuruan (363,6 eta 79,4), enpresa pribatukoek baino.

Greben %53,1 hitzarmen kolektiboaren negoziazio-prozesuetan izandako gatazken eraginezkoak izan dira; horiek parte-hartzaileen %78,4an izan dute eragina, eta lan egin gabeko lanaldien %90,6 eragin dituzte. 2007an, negoziazio kolektiboan aurreko urtean baino desadostasun gutxiago egon dira, batik bat parte-hartzaile eta lan egindako lanaldi kopuruari dagokionez (bi kasuotan %-34). Halaber, 2006an negoziazio kolektiboaren ondorioz sorturiko 108 grebetatik 13 sektorialak izan dira, eta horietan inplikaturiko pertsonen %41,1ek hartu dute parte; hain zuzen ere, lan egin gabeko lanaldi guztien %28,7 izan dira.

Amaitzeko, LHKren 2007rako "*Negoiazio Kolektiboaren Balantzea*" deritzon adierazitakoaren arabera, urte horretan EAEko langileen %69,4an eragina duten hitzarmen kolektiboak berriztatu behar ziren. Urte horretan ere ehuneko handia da, neurri batean gizarte-eragileen arteko adostasun ezaren ondorioz (negoiazio kolektiboak azken urteotan izandako ezaugarri nagusienetakoa). Urte amaieran, hitzarmen kolektibo berrizaturik gabeko negoziazio kolektiboaren eraginpeko langileen ehunekoak %31,5 izan da.

Azken batean, 2007aren amaieran, berrizaturiko 654 hitzarmen egon dira, eta horiek 416.085 pertsonarengan izan dute eragina (pertsona horien %82 sektoreko hitzarmenak

dituzte, eta gainerako %18 enpresako hitzarmenak); beste 375 hitzarmen oraindik berriztatu barik gelditu dira, eta horiek 190.986 langilerengan dute eragina.

2.8. Lan osasuna

OSALANen erregistroek agerian jartzen dutenez, 2007an 49.443 lan-istripu egon ziren, 2006an baino %8,1 gutxiago (urte horretan ezbehar-tasa ere murriztu egin zen, kasu honetan %3,2an). Denboraldi apur bat zabalagoa aintzat hartuta, esan daiteke 2000tik lan-istripuak modalitate guztietan murriztu direla (batez beste, %-13), batez ere kasurik larrienetan (larriak %-29 eta hilgarriak %-40).

Lanaldian baxa eragin duten istripu kopurua 43.934 da, eta %6ko murriztapena egon da, 2006ari dagokionez. Horien artean, istripu arinek %6,1eko murriztapena izan dute, eta hilgarriek %-1,9ko murriztapena; istripu larriek, berriz, %4ko hazkundera izan dute, eta 335 dira. Bestalde, "in itinere" gertaturiko istripuak guztien %9,7 dira, eta %3,9ko murriztapena izan dute.

Sektoreka, laneko ezbehar-tasa aurreko urtekoa baino txikiagoa da sektore guztietan, baina murriztapenak intentsitate desberdinak izan ditu, sektoreen arabera. Alde bate-tik, industria sektorean baxa eragin duten 17.956 istripu egon dira, istripu guztien %40,9 eta 2006an baino %3,9 gutxiago. Halaber, eraikuntzan istripuen %18 egon dira, eta urte honetakoek %8,6ko murriztapena izan dute (batez beste-koaren gainetik). Hamarkadako bilakaerari dagokionez, sektore guztiak nabarmen murriztu dute ezbehar-tasa, batez ere nekazaritzak (%-24) eta industriak (%-19).

Bestalde, sektore bakoitzean okupaturiko pertsonen bolumena eta istripu kopurua lotzen dituzten ezbehar-tasek azken urtean adierazitakoaren arabera, tasa orokorraren murriztapena (okupaturiko mila pertsonako 45,5 istripu, 2006an baino %7 gutxiago) istripu kopuruak eraikuntza-sektorean izandako murriztapenaren ondoriozkoa izan da, hori nahiko handiagoa baita (%-11,7, milako 95,3ko ratoraino) lehen sektorean, industrian eta zerbitzuetan izandako murriztapenak baino. Nolanahi ere, ezbehar-tasarik handieneko sektorea eraikuntza da oraindik ere.

Urte honetan ere, erakunde publiko arduradunen lan-istripuen arloan emandako informazio estatistikoa ez da na-

hikoa; izan ere, ondorio egokiak ateratzeko, datu gehiago behar da istripuek adinaren, antzintasunaren eta halako faktoreen arabera duten banaketari buruz.

Hala ere, Lan eta Immigrazio Ministerioak emandako informazio estatistikoek aukera ematen dute kontratu motaren arabera lan-istripuen datuak jakiteko; hain zuzen ere, ezbehar-tasa bikoitza baino handiagoa da aldi baterako kontratua duten pertsonen artean, kontratu mugagabea duten pertsonen artean baino. Lan eta Immigrazio Ministerioak 2006ari buruz emandako azken datuek horixe jarri dute agerian. Hain zuzen ere, kontratu mugagabeko pertsonen artean, ezbehar-tasa %47,5 izan zen, eta aldi baterako kontratuko pertsonen artean, berriz, %106,6koa. Nolanahi ere, interesgarria izango litzateke istripu horiek sektoreen, adinen eta okupazio moten arabera duten banaketa jakitea, behin betiko ondorioak atera ahal izateko.

2.9. Talde zaugarri batzuen bizi baldintzak

Oraingo gizartean, egoera oso anitzak egon arren, gazteek balio eta helburu berberak dituzte, baita zailtasun berberak ere. Pertsona horiek guzti eraldatzen ari den taldea osatzen dute; hain zuzen ere, orain arte ohikoa izandakoa baino beranduago lortzen dute lana eta sortzen dute familia, lan- eta ikasketa-aldiak tartekatzen dituzte, eta, batez ere, euren ibilbide pertsonalak iraganean baino askoz ere anitzagoak dira. Eskolak edo unibertsitateak, enpleguak eta gizarte-inguruak dagoeneko ez dute lehengo integrazio-funtzioa. Gainera, gero eta beranduago independizatzen dira. Horren ondorioz, hauskortasun-sentimendua sortu, konfiantza galdu eta nolabaiteko interes-galtzea dute, gizartean parte hartzeko modu tradizionaleri dagokienez.

Gure gizarteko arazo nagusiei buruz galdetzen zaienean, gazteek hauxe erantzuten dute: etxebizitza (%66) eta lan-merkatuaren egoera (%48); gero, bortizkeria edo bakerik eza (%34) eta egoera politikoa (%23). Arazo pertsonal nagusiei dagokienez, EAeko gazteek enplegua (langabezia, lan-baldintzak, %44) eta etxebizitza (%37) aipatu dituzte gehienbat, baita (baina horietatik distantzia handian) ikasketak (%16) edo arazo ekonomikoak (%13) ere.

Gazteen langabezia herri guztietako arazo nagusi-entarikoa da, herri horien garapen maila edozein izan arren. Oro har, langabetu heldu bakoitzeko bi gazte daude lanik gabe. Egoera horren ondorioak oso ezagunak dira; izan ere, ordaindutako enplegua gizarteratzeko eta autoestimurako elementu nagusienetarikoa da oraindik ere. Horri dagokionez, gazteek lehenengo enplegua lortzeko dituzten zailtasunei, lan-irteeren inguruan dituzten informazio ezari eta etorkizunarekiko segurtasun- nahiz orientazio-gabeziako sentimenduei buruz Memoria Sozioekonomiko honen aurreko edizioetan adierazitakoari dagokionez, esan behar da 2007an gazteen langabezia-tasak murriztu egin direla berriro. Izan ere, gazteek 90eko hamarkadaren hasieran izandako langabezia mailek (%50 ingurukoak) ez dute zerikusirik oraingo mailekin.

Hala eta guztiz ere, enpleguak EAEko gazteen artean duen denborazkotasuna azpimarratu nahi dugu. Hain zuzen ere, 2007an aldi baterako kontratuak zituzten gazteen ehunekoak (25 urtetik beherako gazteak) %60,6 izan da (mutilek %59,3 eta neskek %62,4), azken urteotako ratorik baxuena. Gainera, kontraturik gabeko lan-harremanak izandako gazteen ehunekoak %4 izan da (mutilek %2,2 eta neskek %6,3). “Kontraturik gabe edo beste batzuk” kategoriako tasak nahiko antzekoak dira gazteentzat eta EAEko langileentzat, baina aldi baterako kontratu kopurua askoz ere handiagoa da gazteen artean. Halaber, gazteen eta biztanleria osoaren arteko distantzia hori nahiko egonkor mantendu da urteetan.

Bestalde, Arartekoak “EAEko gazteei zuzendutako etxebizitza-politika publikoak” txostenean (2007) adierazitakoaren arabera, hiritarren zati handi baten kezka nagusia etxebizitza lortzea da gaur egun, gehienbat gazteen kasuan. Lehenengo etxebizitzaren erosketak jasotzen duen laguntza publikoa (zerga-arinketen eta interes-tasen bidezkoa) eta amortizazio-aldien luzapena (30 edo 35 urtera arte) faktore oso garrantzitsuak dira, eta laguntza ematen dute EAEko gazteek etxebizitza erosi ahal izateko. Hala ere, higiezinaren inflazio-testuinguruan, gazteek emantzipatzeko proiektuak atzeratzeko joera dute, batez beste 30 urtera arte, harik eta bikotekide egonkorra aurkitzeak edota ezkontzeak etxebizitza erosteko behar den kaudimen maila ahalbidetu arte.

EAEko gazteen ezaugarrietariko bat emantzipazio-tasa baxua da: inkestaturiko gazterik gehienak familiarekin bizi dira (%84), eta ehuneko hori %88koa da gizonen kasuan. Ikerketak agerian jarri duenez, EAEn emantzipaturiko gazterik gehienak emakumeak, 25-29 urte bitarteko gazteak eta

gizarte mailarik baxuenekoak dira. Emantzipazio berantiar horren zergatiak, inkestan adierazi direnak, estu lotuta daude etxebizitzaren prezioari (%89) eta diru-sarrerara ezari (%70), baina baita erosotasunari (%36) ere, gehienbat gizonen kasuan (%40).

Horri dagokionez, gure iritzian, komenigarria da gazteek etxebizitza eskuratu ahal izateko neurri eraginkorrak sustatzea.

2.10. Osasuna eta osasun sistema

Osasun Sailaren gastuaren partida 2.926,7 milioi eurokoa izan zen 2007an, eta hori BPGren %4,26 da.

EUSTATen Osasun Kontua, osasunean egindako gastua zehazteko, osasun-jardueretarako hurbiltze funtzionala egiten du gehienbat. Horrela, jarduera bat osasun-arlokoa dela esateko, batez ere, jarduera horren helburuak hartzen dira aintzat, eta erabilitako teknikak, baliabideak edo metodoak bigarren mailan uzten dira. Horrela, EAEn osasunean egindako gastu osoa, 2006an, 4.290 milioi eurokoa izan zen. Hori BPGren %6,95 da, merkatuko prezioetan, eta 2002 euroko per capita balioa da. Gastuaren finantziario kontuan hartuta, gastaturiko 100 euroko 72,2 osasun publikoak finantzatu zituen.

Osasun Kontuak emandako datuen arabera, 2005ean osasunean egindako gastu osoa PBGren %6,95 izan zen (esfortzua), aztertutako OCDEko herrietan egindakoa baino baxuagoa (Irlandako eta Finlandiako %7,5etik AEBko %15,3ra). Hala eta guztiz ere, per capita errentari dagokionez (intentsitate), EAEk biztanleko 2.446 EAP ditu (erosteko ahalmenaren parekotasuna, \$-tan), Finlandiak (2.331), Espainiak (2.255) eta Portugalek (2.033) baino handiagoa; baina AEBk (6.401 per capita, mundukorik handiena), Norvegiak (4.364) eta Suitzak (4.177) baino txikiagoa. European, osasunean per capita gasturik handiena egiten duen herria Austria da: biztanleko 3.519 EAP(\$).

Publikoa eta pribatua bereizita, osasunean egindako gastu publikoa, herri-administrazioen gastu osoari dagokionez, %15,5 izan da 2005ean, eta 2000etik ia puntu bateko hazkundea egon da. Adierazle hori Belgikakoa (14,9), Danimarkakoa (14,4), Suediakoa (13,6) eta Espainiakoa (15,4) baino handiagoa da. BPGren %5 da (esfortzua), eta hori az-

terturiko gainerako herrietakoa baino baxuagoa da, Grezia-koa izan ezik (%4,3).

Baliabideen eta laguntza-jardueraren arloan hauxe ikusten da:

- Europako joerei jarraituz:
  - biztanleko sendagile eta psikiatra kopurua, EUROS-TATEk emandako datuen arabera, gero eta handiagoa da. Aipagarria da ospitaletik kanpoko jardueran, EUS-TATen datuek diotenez, sendagile kopuruak gora egitearen eraginez, sendagile bakoitzeko biztanle kopuruak behera egin duela, bai medikuntza orokorreen eta bai pediatrian; aurreko urtean, berriz, pediatria bakoitzeko biztanle kopuruak gora egin zuen.
  - 2005etik 2006ra, EAEn ospitaleko ohe kopuruak behera egin du, baita egonaldí kopuruak eta horien iraupenak ere. EUSTATEk dioenez, EAeko ohe kopurua 8.118tik 8.049ra igaro da 2005etik 2006ra, eta batez besteko egonaldia 8,7tik 8,2ra.
- Ospitale-jarduera pribatuan, ohe kopuruak behera egin du, eta, horrela, sendagile kopuruaren murriztapenak (1.488tik 1.464ra) ez dauka eragin negatiborik 100 oheko sendagile kopuruan, kopuru hori 21,9tik 23ra igaro baita.
- 100.000 biztanleko dentista kopuruak gora egin du, baina oraindik ere EB-15eko herriek gehienetan dagoena baino txikiagoa da, baita Europa handituko herri batzuetakoa baino txikiagoa ere.
- Ospitaletik kanpoko jarduera publikoan, jardueraren hazkundea, EUSTATEk dioenez, enplegu-hazkundea baino txikiagoa da.

Itxarote-zerrendeí eta berandutze-aldiei dagokionez, Osakidetzako datuen arabera, 2006tik 2007ra aurrerakuntza positiboak eta pozgarriak egon dira; hala eta guztiz ere, gure iritzian, beharrezkoa da arlo honetan ahalegin gehiago egitea, itxarote-lerrunak murriztu arren (gaixoeak gero eta aldi laburragoa itxaroten dute laguntzarako edo ebakuntzarako) itxarote-zerrendetako gaixo kopurua hazi egin baita.

Azkenik, Osasun Sailaren gastuaren partidak %11,2ko hazkundea izan du 2007an, aurreko urteari dagokionez, eta Osakidetzaren 2006rako partida ere %7,3an hazi da. Hazkunde hori ustiapen-gastuek izandako hazkunderaren eraginezkoa da (hain zuzen ere, langileria-gastuek izandako hazkundea, inbertsioetarako aurrekontua murriztu egin baita).

2.11. Hirigintza eta etxebizitza

EAeko higiezin merkatuak 2007an izandako bilakaeraren ezaugarri nagusia etxebizitza-eskaintzak %22,2ko hazkundea izatea da (2005-2006 aldian %16,4ko hazkundera); gainera, jokabide desberdinak egon dira salmentarako etxebizitza berria (%10,7), erabilitako etxebizitzan (%53,3), alokairuko etxebizitza askean (%16,1), salmentarako etxebizitza babestuan (%0,55) edo alokairuko etxebizitza babestuan (%22,2).

Etxebizitzaren eskaria edo beharrezana, bestalde, %4,5ean hazi da, eta aurreko urtean hazkundera %7,2koa izan zen; etxebizitza askearen prezioak oraindik ere nekez eskuratzeko moduko prezioetan daude, etxebizitza behar duten taldeen kasuan, batik bat lehenengo etxebizitza lortu behar dutenen kasuan. “*EAeko Etxebizitza Beharrezan eta Eskariaren Oinarrizko Inkesta*” deritzonaren emaitzetan oinarrituz, honako alderdi hauek azpimarratu behar dira:

- 2007an, etxebizitza behar zuten pertsonen, batez beste, 1.389 euro garbi irabazten zuten hilean (2003an baino %5,4 gutxiago), eta horrek aditzera ematen du talde horren barruan finantza-gaitasun urriagoko beste pertsona talde bat sartu dela, eta horri, gainera, diru-sarrerera bat baino gehiagoko beharrezan-kasuak gehitu behar zaio. Halaber, hileko diru-sarrerak izandako beherakadari dagokionez, ikusten da etxebizitza behar duten gazteen ordainketagaitasuna murriztu egin dela apur bat: ordainketarako hilerero bideratu ahal den zenbatekoa 457€-koa da (2006an baino %7,7 gutxiago).
- Etxebizitza aldatu behar duten familiek 1.616 euroko diru-sarrerera dute hilean (2006an baino %0,6 handiagoa), eta hilean 477 euro ordaintzeko prest daude (%1,3); horien muga onargarria askoz ere gehiago hazi da: 229.000 euro (2006an baino %9,5 handiagoa). Aipagarria da ezin familiak ere ez duela adierazi 72.000 eurotik beherako gehieneko prezio onargarririk (2006an baino %3,3 familia gehiago).

Etxebizitza-politika publikoen talde jasotzailearen barruan, honako hauek bereizi behar dira: oraintxe aurkeztu ditugun parametroen arabera muga ekonomikoan nahi finantzazkoen eraginez, etxebizitzaren arloko jarduketa babestuen barruan sartu behar diren pertsonak. Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailak muturreko bi balio planteatzen ditu beharrezan babesgarriak bereizteko: 96.000€-ko muga, BOE-

ren salmenta-prezioei aurre egiteko zailtasunak dituzten pertsonak identifikatzeko, eta 150.000€-ko muga, etxebizitza askea lortzeko zailtasunak dituzten pertsonen multzorako.

Lehenengo mugari dagokionez, etxebizitza lortu behar duten gazteen %8,2k uste dute ezin izango dutela prezio horretako etxebizitzarik erosi. Gainera, etxebizitza aldatu beharra duten familien %5,2 egoera berean daude; horrenbestez, beharrian horien %13,4k etxebizitzaren arloko gizarte-laguntzak jaso beharko lituzkete (2006an %18). Segmentu babesgarria nabarmen handitu da, bigarren muga kontuan hartuta; horrela, etxebizitza lortu beharra duten pertsonen %47k eta etxebizitza aldatu beharra duten familien %13,3k ez dute gaitasunik prezio horretako etxebizitzarik erosteko. Beraz, Inkestak detektaturiko beharrianaren %60,3k zailtasun handiak dituzte etxebizitza askea lortzeko (2006an %65,8).

Bestalde, 2007an Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza-politikak 2006-09ko Etxebizitza Egitamu Gidariak finkaturiko ildo estrategikoei jarraitu die, eta proiektu horrek etxebizitza politikaren ildo estrategiko nagusiak ezarri ditu hurrengo urtetarako. Etxebizitza babestuaren eskaintzaren hazkundera da Egitamu berria egituratzen duen helburu nagusia, bai ikuspegi kuantitatibotik eta bai alderdi kualitatibotik begiratuta. Horretarako, aintzat hartzen ditu etxebizitza-beharrianaren profil guztiak, beharrian bakoitzari egokituriko tipologia anitzeko erantzuna eskaintzeko. 2.800 milioi euroko aurrekontua dauka, indarraldi osorako, eta helburua 2009an 88.201 unitateko etxebizitza babestu edukitzea da, horien %22 alokairukoak.

2007ari dagokionez, urte horretan berriro hazi da etxebizitza babestuaren eraikuntza; hain zuzen ere, 6.628 etxebizitza hasi dira egiten, 2006an baino %25,7 gehiago, bai BOEak (%+9,8) eta bai etxebizitza sozialak (%+84,4). Urte horretan, gainera, udal-etxebizitza tasatuen eraikuntza hasi da, eta, halaber, zuzkidura-bizilekuei loturiko ekimenekin jarraitu da. Era berean, Sailak eraikuntzarako lurzorua lortzeko jarduketek %51ko hazkundera izan dute: 5.483 etxebizitza berri eraikitzeko lurzorua lortu da (2006an baino 1.858 gehiago).

Eusko Jaurlaritzak garaturiko etxebizitza politika ez ezik, interesgarria da zerga-gastuen zifra handiak ezagutzea; izan ere, Foru Aldundiek erabilitako etxebizitzaren arloko esku-hartze publikorako tresnak dira. Hiru Foru Aldundien PFEZren likidazioetan oinarrituz ondorioztaturikoaren arabera, ohiko etxebizitzaren (alokairua, inbertsioa eta errentamendua) eraginezko murriztapenen (lehenengo murriztapen kuantitati-

boak, murriztapenen %39,5) zenbatekoa 418 milioi eurokoa izan zen 2005ean, aurreko urtean baino %11,2 handiagoa. Kantitate hori Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Programak urte horretan egindako gastuaren %266 da.

2.12. Pobrezia eta gizarte bazterkeria

Langabezia, baliabideak eskuratzeko ezintasuna, gizarte- zein familia-loturen apurketa edo gizarte-marjinazioa bezalako egoeren ondorioz, edozein pertsona gizarte-bazterkeriako egoeran gelditu ahal da, eta, beraz, pertsona hori erabateko hiritartasuna osatzen duten gizarte-eskubideak gauzatu ezinik geldituko da.

Agerikoa da enplegu-politikak funtsezkoak direla bizitza-estandar egokiak sustatzeko eta gizarte-kohesioa handitzeko. Izatez ere, Europako Batzordeak emandako datuen arabera, EBn pobrezia-arriskua 2,5 aldiz handiagoa da langabetu batentzat lan-merkatuan sartuta dagoen pertsona batentzat baino. Hala eta guztiz ere, pobrezia-arriskuaren ratioa oraindik ere nahiko altua da lanpostua duten pertsonen artean ere; horrela, EUROSTATEk emandako datuen arabera, EB-25ean ratio hori langileen %8koa da: Txekiar Errepublikako %3tik eta Belgikako nahiz Finlandiako %4tik Greziako %13ra eta Poloniako zein Portugaleko %14ra. Gainera, errenta maila baxuak dituzten 16 urtetik gorako taldearen barruko pertsonen proportzioa %28koa da. Testuinguru horretan, eta Bartzelonako Gailurrean ezarritako helburua betetzeko (pobreziako eta gizarte-bazterkeriako arriskua duten pertsona kopurua 2010erako murriztea), Batzordeak arazori aurre egin behar zaiola ohartarazi du.

Pobrezia- eta bazterkeria-arazoak dituzten langileen taldearen barruan, aipagarria da laneratzeko arazo bereziak dituztenen taldea; horiek, gaur egun, lanean egon daitezke edo ez, baina arazo eta ezaugarri komunak dituzte, Eusko Jaurlaritzak oraintsu aztertu dituenak (euren gizarte-beharrianak zein diren jakiteko eta Gizarte Zerbitzuak erabiltzeko beharrian baloratzeko).

Eusko Jaurlaritzako Justizia, Lan eta Gizarte Segurantza Sailaren "Gizarte Zerbitzuen Eskariaren 2006ko Estatistika" deritzon adierazitakoaren arabera, EAEn 38.523 familiak (familia guztien %4,9) Estatistikan jasotako laneratzeko-arazo

bereziren bat duten pertsonaren bat daukate barruan. Arazo horiek, hain zuzen ere, langabezia edo azpiokupazio kronikoak, enplegu babestua edukitzea edo lan-baimenik gabeko atzeritarra izatea dira. Azpimarratu nahi ditugun ondorio nagusiak honako hauek dira:

- Oro har, laneratzeko arazo bereziak dituzten pertsonen ehunekoak gora egiteko joera dauka, adina zenbat eta txikiagoa izan, eta gizonen kasuan oso deigarria da hori: 35 urtetik beherako gizonen %6k aipaturiko arazoren bat dute (15-24 urte bitartekoen %6,2); proportzio hori %4,5ekoa da 35-44 urteko gizonen artean, %2,5ekoa 45-54 urte bitartekoen artean, eta %1,7koa 54 urtetik gorako artean. Bestalde, arazo horiek 25-34 urte bitarteko emakumeen artean eragin handia izan arren, 25 urtetik beherako artean txikia da (nekez heltzen da %1,4ra). Horrela, biztanleen multzo osari dagokionez, arazo horien eragina urriagoa da gazteen artean 25-34 urteko taldearen artean baino.
- Laneratzeko arazo bereziek eragin diferentziala dute atzeritarren artean: %31,4k halako arazoren bat dauka, eta hemengo artean ehunekoak %2koa da. Arazoa, gainera, oso larria da gizon atzeritarren artean; hain zuzen ere, halako arazoak dituztenak %39,1 dira, eta emakume atzeritarren artean ehunekoak %21,7koa da.
- Arazo nagusia iraupen luzeko langabeziari edo lan marjinalak garatzeari lotuta dago (langabezia edo azpiokupazioa), eta horiek, orokorrean, laneratzeko arazoak dituzten pertsona guztien %45,8an dute eragina. Horien artean, %20,1 familietako pertsona nagusiak dira, eta azken 18 hilabeteetan langabezian egon dira edo ez dute enplegu erregularizaturik izan. Termino erlatiboetan, langabezia eta azpiokupazio kronikoei eragin handiagoa dute emakumeengan gizonengan baino (%65,9 eta %30,2, hurrenez hurren, laneratzeko arazoak dituzten taldeei dagokienez).
- Era berean, erabakigarria da lan-baimenik gabeko pertsona atzeritar aktiboen kopuru garrantzitsua egotea. Lan-arazo larriak dituzten pertsonen %45,6 atzeritarrak dira, eta horrek 24.593 pertsonarengan dauka eragina EAEn. Egoera horrek laneratzeko arazoak dituzten emakumeen %29,6an eragina izan arren, gizonen arteko proportzioa %58,1ekoa da. Gainera, arazoa handiagoa da, adinean be-

hera egin ahala, eta talde horretako 25 urtetik beherako artean ehunekoak %90 da.

Azken batean, esan daiteke, gaur egun, laneratzeko arazo bereziak, gizonen eta 35 urtetik beherako pertsonen artean, gehienbat atzeritar egoiliarrek lan-baimenik ez edukitzeari lotuta daudela. Emakumeen eta 35 urtetik gorako artean, aldiz, langabezia eta azpiokupazio kronikoak erabakigarriak dira.

2.13. Gizarte babesa

Erantzukizuna duten erakundeek EAEko Gizarte Babesean egindako gastuari buruzko azken datu ofizialek adierazitakoaren arabera (2005ari buruzko datuak), gizarte-babesean finkaturiko gastu osoa 10.894 milioi eurokoa izan zen, aurreko urtean baino %7,5 handiagoa (%4,2 termino errealean, prezioek ekitaldi horretan izandako eragina kenduta); hain zuzen ere, EAEko urte horretako BPGren %18,9 izan zen, Eustaten datuek diotenez. Ehuneko hori, apurka-apurka, murriztu egin da, 1995eko %22,3tik 1997ko %21,4ra, 1999ko %20,1era eta 2003ko %19,03ra, BPGk izandako hazkunde-erritmo handiagoari lotuta.

Gizarte-babesean egindako gastu osotik, gizarte-prestazioen balioa (familiek gizarte-babeseko erakundeetatik jasotzen dituzten transferentziak, babesturiko kontingentziak gertatzen direnean) guztiaren %97,8 da, eta 2005ean 10.646 milioi eurokoa izan zen; 1995etik etengabe hazi da (EAERako gizarte-babeseko kontuaren datuak dituen lehenengo urtea). 2004ari dagokionez, hazkundeak %7,5ekoa izan da (termino errealean %4,2).

Eusko Jaurlaritzako Justizia, Lan eta Gizarte Segurantzako Sailaren "*Gizarte Zerbitzuen Eskariaren 2006ko Estatistika*" deritzonak aukera ematen du EAEko prestazio ekonomiko eta zerbitzu batzuen eskaria eta erabilera zein den jakiteko (hain zuzen ere, gizarteratzeari bideraturikoak). Urte horretan familiek gizarteratzeko zerbitzurik edo prestaziorik erabili edo jaso duten adierazten du²¹. Lan horretatik, honako emaitzak nabarmendu nahi ditugu:

²¹ Jasotako prestazioak Gizarte Segurantzako prestazioen sistema orokorrarekiko prestazio ekonomiko osagarrien sisteman oinarritzen dira: Oinarrizko Errenta, Gizarte Larrialdiko Laguntzak, EEZPren Gizarteratze Errenta Aktiboa, PNC/PAGAMI sistema (kontribuzioak ez diren eta gutxieneko diru-sarrerak bermatzen dituzten prestazioak) eta beste dirulaguntza batzuk (gehienetan udal-kudeaketakoak: etxebizitza-tasen murriztapena, eskola jantokirako bekak, haurtzaindegirako bekak, elikadurarako laguntza bereziak, etab.).

- Oro har, 2006an EAEko 94.445 familiak dirulaguntzaren bat eskatu zuten. Familien %76,3k prestazioren bat lortu zuten, urteko uneren batean; hain zuzen ere, 72.070 familia izan ziren, EAEko guztizkoaren %9,2, eta horren barruan EAEko biztanleria osoaren %10,5 sartzen da.
- Aintzat harturiko laguntza guztien artean, garrantzitsuenak EAEn Oinarrizko Errentak eta Gizarte Larrialdiko Laguntzek (GLL) osatzen duten berme-sistemaren barrukoak dira. Familien %4,7k laguntza horietarikoren bat eskatu dute erreferentziako urtean, eta horien jasotzaileak %4,1 izan dira (biztanleriaren %4,2). Aldiz, Asistentzia Mailako Pentsioen (AMP), Gutxieneko Bermeko Laguntza Prestazioaren (GBLP) eta Gizarteratzeko Errenta Aktiboaren ehunekoa askoz ere txikiagoa da, hain zuzen ere, familien %1ekoa, gutxi gorabehera. Bigarren mailako beste laguntza batzuen multzoari dagokionez (tasen murriztapena, jantokirako bekak, elikadurarako laguntza bereziak, etab.), esan behar da horiek biztanleriaren eta familien zati handira iristen direla .
- Aztertutako prestazio ekonomikoen familia jasotzaileetako pertsona nagusien ezaugarriak aztertuta ikusten denez, pertsona nagusia emakumea denean desberdintasunak daude: pertsona nagusitzat emakumea duten familien %12,7 eta pertsona nagusitzat gizona duten familien %7,9.
- Adinaren barruko joerek agerian jartzen dutenez, prestazio motaren arabera desberdintasunak daude. Alde batetik, Gizarteratzeko Errenta Aktiboak edo ANP/GBLPk adin nahiko nagusiko familiei laguntzen diete gehienbat, eta onuradunen %65,9 eta %79,1 buruztat 45 urteko edo hortik gorako pertsonak dituzten familiak dira. Aldiz, Oinarrizko Errentaren eta GLLren kasuan, baita gainerako dirulaguntzen kasuan ere, familia gazteengan dute eraginik handiena. Gainerako laguntzen kasuan (jantokirako laguntzak edo haurtzaindegirakoak), onuradunak diren familien %77,1eko buruak 25-44 urte bitarteko pertsonak dira.
- Prestazio guztiek gauza bat dute berdina, hain zuzen ere, gehienbat oinarrizko beharrezan eta etxebizitza-beharri-

zina betetzeko zailtasun handiak dituzten taldeetara bideratuta egotea. Hori oso agerikoa da gainerako laguntzen kasuan (bekak eta antzekoak), baita Oinarrizko Errenta eta GLL osatzen duten laguntza taldearen kasuan. Lehenengo kasuan, laguntza hauek jasotzen dituzten arazo ekonomiko larririk gabeko familien ehunekoa %3,1 da, arazo larriak dituztenen kasuan %6,6, eta arazo oso larriak dituztenen kasuan %13,8. Aldea nabariagoa da Oinarrizko Errentari eta GLLri dagokionez, arlo honetan orientazio argia baitago oinarrizko beharrezan betetzeko arazo oso larriak dituzten familietara. Horrela, gainerako familien kasuan zifrak %2 inguruak dira, eta arazo oso larriak dituztenen kasuan, berriz, ehunekoa %23,6 da. Halako prestazioen bidez lagundutako familia guztien %49,3, bestalde, oinarrizko beharrezan eta etxebizitza-beharrezan betetzeko arazo oso larriak dituzten familiak dira.

Beharrezan jasotako prestazioekin guztiz betetzen dituzten familien gehiengorik ez da ezein kasutan ikusten. Adi berean, hala eta guztiz ere, estaldura maila nahikoa ez dela eta inondik inora ere nahikoa ez dela uste dutenen familiak gutxiengoak dira. Poztasun ezari lotutako mailarik altuenak GLLen arlokoak dira, eta familia onuradunen %46,2k uste dute laguntzak ez direla nahiko; proportzio hori oso antzekoa da Gizarteratzeko Errenta Aktiboaren kasuan (%44,4). Oinarrizko Errentaren, ANP/GBLPren eta gainerako laguntzen (bekak eta antzekoak) kasuan poztasunik eza %30era murrizten da. Laguntzen azken atal horrek dauka poztasun mailarik handiena (beharrezan guztiz beteta egoteari dagokionez); hain zuzen ere, familia jasotzaileen %41,6k aipatu dute, eta ehuneko hori Oinarrizko Errentaren kasuan dagoena (%27,7) baino askoz ere handiagoa da. Gainerako prestazioetan, erabateko poztasuneko mailak %20tik beharrezkoak dira, eta gutxienekoa ANP/GBLPn dago (%4,2).

Azkenik, kezagarria da, agirian jasotzen denez, laguntza-sistemaren lorpenean zuzeneko inplikazioa duen taldea izan arren, familiarik gehienek Oinarrizko Errentak (familien %50,5) eta gainerako laguntzetako (bekak eta antzekoak, %63,9) prestazioen berri baino ez izatea²².

²² Ikerketa honen arabera, familien %36k baino ez dakite Gizarte Larrialdiko laguntzak daudela; familien %35,7k Gizarteratzeko Errenta Aktibo dagoela, eta familien %17,1ek soilik dauka ANP/GBLPen berri.